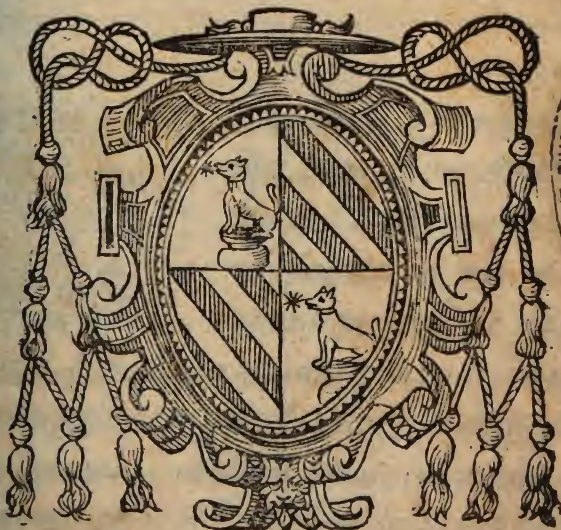
2

De modo & ordine CRIMINALITER Procedendi, inter REGVLARES.

THOMAE TRIVISANI
IVR. VTR. DOC.

um um
Ad Illustriss. & Reuerendiss. D.
LVDOVICVM TABERNAM
Episcopum Lauden: Nunt. Apost. Venet.

CVM PRIVILEGIO.
Venetijs, Apud Petrum Fachinettum. 1593.

Illuſtriſs. & Reuerend.
DOMINO LVDOVICO
TABERNE EPISCOPO
LAVDENSI.
Apud
Sereniſs. Rempublicam Venetiarum
Nuntio Pontificio.

THOMAS TRIVISANVS
I. V. D. S. P.

EA tuorum Præceſſorum fuit humanitas Antiſtes Illuſtriſs. & Reuerendiſs. vt propria in me moti animi propenſione cauſarum Fiſcalium munus procuratorium mihi imponerent; quod etiam fuit abſte atq; tua ſumma in me liberalitate collatum, ac humaniſsimè confirmatum: in quo obeundo vt negotia rectè, & ex voto ſuccederent,

cum sæpè tecum agere mihi licuerit, animi tui præcipuum id consiliũ eße, eoq; te potissimum spectare cognoui, ut uitam eorũ qui in cœnobijs degunt deprauatam corrigeres, correctam emendares, emendatã optime digereres, digestamq; maximis præsidijs firmares: quò factum est, ut tua diligentia, atq; solertia inter claustrales viros nullus pænè, vel certe minimus iurgiorum, & dissensionum locus relictus sit, cumq; dum hoc, quod mihi est à te demandatũ onus gererem, animaduerterim, atq; cognouerim, ex nullo, nulliterq; procedendi modo in iustificandis & condemnandis reis merentibus seruato, quã multa errata consecuta, & omnia vnumquenq; in suam vtilitatem conferre, eoque eorum actiones spectare, ut non quod æquũ, sed quod sibi ipsis magis prosit, præstent, his adductus, cum quædam huc, atq; illuc dispersa per 12. Annorum spatium, quo munus subeo, collegerim; si methodum inter eos

recte

rectè procedēdi scriberē mea opera nō absurdum fore iudicaui. Hinc est, ut libellū hunc confecerim, quem indigere defensore acerrimo, qui ad detractiones, quas multas fore nō ignoro, expurgandas aptus esset, statim perspexi. Tuq; is cū sis, qui qūo mores sint cōformādi probè teneas, ciuitates.n. Marchiæ, Romandiolæ, aliarumq; Prouinciarum, ita ex omnium uoto præclare gubernasti, ut cum Romā redieris à Gregorio XIII. uiro omniū sæculorum memoria celebrando, Abbatia D. *Antonij Papiensis tibi fuerit adscripta. Hinc ad Romæ Gubernium statim ascitus, ubi ob ea, quæ præclarè gesseras, tum Præfectus Aerario Cameræ Apostolicæ, tum Episcopus Laudensis ab eodem viro sanè sanctissimo fuisti dessignatus, qui uir de te præclara in dies cogitans, nihilq; omittens, quod ad Illustris uiri dignitatem cohonestādam pertinere uideretur, per quinquenium Hispaniarū Regi potentissimo Nuntium te destinauit,*

in

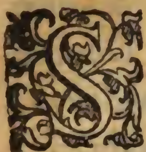
in quo obeundo munere quid est ut quæ præclarè gesseris commemorem? ab Illustri .n. uiro non nisi illustria, præclaraq; prouenire omnibus est compertum; qua legatione honorificentissimè cum functus fueris, quiescēdum tibi erat, ut corporis saluti atq; incolumitati consuleres; sed ijs quiescendum est, quibus nulla est uirtus, nulla benè agendi facultas: quæ cum tibi adsint, merito Clemens VIII. Pont. max. & sapientiss. Serenissimæ huic Reipublicæ Nuntium te misit, ubi summa cum totius senatus & omnium incredibili iocunditate non solum eum te præbes quem futurum omnes expectabant, sed tuæ actiones eorum opinionem longè superant. Sed quid? tuarum laudum ne seriem tibi texere contendo? absit hoc ab animi mei sententia, tua .n. modestia hoc non ferret immo in tuis laudibus perlegendis erubesceres, & ego tuis auribus inseruire uiderer, qđ alienum semper à me extitit. Sed ad meum li-

bellum

bellum longo orationis interuallo redeo. Hic tibi dicandus esse ex enarratis uidebatur; accedunt præterea summa tua beneficia in me collata, & quibus q̃uis respondere nequeam, tamenut ingrati animi notam effugerem, tibi hoc munusculo ostendere uolui, quod cum intellectus sit præmitiæ, nihilq; illo sit carius, uel saltem esse debeat cum per ipsum diuinum quid in nobis sit, tibi persuadeas uelim mihi nil esse carius hoc, q̃ tibi offero. Hũc igitur libellum meum hilari uultu Antistes Illustrissimemeq; ipsum in clientelam, quæ tuæ detur humanitati, libenter excipias rogo, putesq; nihil mihi optabilius euenire posse, quàm si tibi meus hic labor, qualiscunq; sit, non omnino contemnendus uidebitur. Interim Deus opt. max. te diù incolumen seruet, uotaq; tua fælicissimè secundet.

Ven: Non: Aug. M D X C I I I.

RELIGIOSO LECTORI.

Emper id in animo nobis fuit, vt aliquid in communem vtilitatem ædemus quod ex aliis etiam à nobis impreſſis libellis perſpicuum eſſe vobis poteſt. Cum autem à quibuſdã intellexiſſemus, Thomam Triuiſanum virum ſanè Eccellentiſs. cui ſemp inſeruire (vt debemus) optauimus, compoſuiſſe quendam libellum, in quo admirabili eius ſtudio, ſummoq; artificio modus culparũ cognoſcendarum, & puniendarum, teſtiũ examinandorũ, reorũ conſtituendorũ, ſententiandorũ & abſoluendorũ tractatur, quæ omnia maximo emolumento futura regularib. cum cognoſceremus, eum rogauimus vt nobis traderet ad illum imprimẽdũ, flagitantib. tandem nobis morem quin gereret, nõ potuit, nec voluit: cum nos affirmaremus maximum vſum regularib. allaturum. ob id illum nunc emittimus, quem ſi gratũ fuiſſe perſpexerimus ad maiora facienda nos inuitabitis. Errata vero, quæ multa eſſe, cum impræſſus eſſet liber, vidimus, id non noſtra ſed eorum quibus onus litterarum componendarum impoſitum eſt culpa eueniſſe ſciatis. Quæ veſtræ diligentiæ corrigenda reliquimus, ne, dum in eorum correctione laboraremus, maiora fortaſſe vt ſæpè in libris imprimendis fieri ſolet, committerentur. Vale.

Petrus Facchinetus Bibliopol.

DE MODO ET ORDINE CRIMINALITER PROCEDENDI

Inter

REGVLARES.

Thomæ Triuiſani I.V.D. Palatij Apoſtolici Venet. Promotoris & aduocati Fiſcalis.

SVMMARIA.

1 *Regula vnde dicta.*
2 *Regulares vnde dicti.*
3 *Regula quot modis capiatur.*
4 *Deffinitio quid ſit?*
5 *Regulæ deffinitio quæ.*
6 *Contrariorum effectus qualis.*
7 *Quæ in deffinitione requirantur.*
8 *Regulæ præcepta.*

9 *Regularum institutores.*
10 *Regula nisi à summo Pontifice confirmata vel aprobata fuerit, seruari non debet.*

De Regula. Cap. I.

1 EGVLA quæ à regendo dicta est, vt rectè regat, & ducat, neminemq; aliorsum trahat, vt Petrus Loriot, in tractatu suo, de regul. iur. Axiom. j. in initio, à qua po
2 stea, Regulares dicti & denominati sunt, glo. in rub. de reg. iur. in 6. in initio: Io. And. in rubr. de regul. nu. 3. Ant. de But. ibid. nu. 3. Host. in summa sua eiusdem tit. nu. 4. non autem à rectitudine viuendi, dicat Abbas quicquid vult in rubr. de regular. in initio, mul
3 tis in iure capitur modis. Primò. n. modò pro traditione plurium rerum compendiosa narratione facta Azo in summa in rubr. ff. de diuers. regu. iur. in initio num. 1. Quandoque dicitur illa, quæ rem aliquam breuiter ennarrat, Io. And. in rub. de reg. n. 3. Dyn. in rubr. de reg. iur. in 6. nu. 1. Goffred. ibidem nu. 1. Capitur etiam pro collectione multorum similium, Archid. in c. regula distinct. 3. nu. 1. Item dicitur deffinitio compédiosa rerum vniuersitatem complectens, Archid. in d. ca. regula distin. 3. nu. 1. Aliquando

pro iure summitur adeovt si quæratur quid sit iuris regula, respunderi possit quòd sit ius, non quod ius à regula descendat, sed vt regula à iure proueniat, Archid. in d.ca.reg.dist.3. Goffred. in rubr. de reg.iur.num.1. Io.And.ibid.nume.3.& Io.monach.eod.in loco nume. fi. vt ista est iuris regula ergo regula iuridica. Quintò dicitur regula cõiunctio rationis vt Archid. pluries in citat. c.regula num.2.& latius de diuisione & multiplici regulæ acceptione tradit Petrus à Loriot, in l.j.& l.omnis deffinitio.ff.eod.tit.per totum. Vltimo dicitur regula norma viuendi Archid. Io.And. Goffred.& Dyn. locis citatis, & ideo de hac tantùm spetie (ommissis aliis) breuiter dicendum erit. At quia omnis institutio de re aliqua, quæ à ratione suscipitur debet à deffinitione profecisci vt intelligatur quid sit id, de quo disputatur Marcus Tullius primo officiorũ, & inter Iurisconsultos notat Vulpianus in l.j.ff. si certum petatur Angel.cõs.110.nu.j.incipien. santissima &c.quod etiam colligitur ex l.j.ff. de iustit. & iur. quia deffinitio & substantia rei demonstratæ Abb.in rub.de sententia excommun. 4
nu.3.Bal.in l.cum quis nu.5.in fi. Cod.de iur.& fact.ignorant. quibus omnibus in locis Doctores rectè procedendo à deffinitionibus exordiũ dessumpserunt, ergo per deffinitionem vidẽdum erit quid sit regula.

Regula igitur est norma vel institutio bene vi 5
uendi, & iuxtà illius præcepta inseruiendi Deo

propter vitam æternam, quæ regulæ deffinitio quatenus vera erit, ceteræ ab aliis traditæ non similes, vtique erunt falſe, quia poſito uno contra
6 riorum in eſſe, remouetur reliquú l. inter me & te ff. de except. rei iud. l. Pomponius. §. ſed & is ff. de procurat. in fi. & pulchrè rex. in l. hæc verba ille aut ille ff. de verborum ſignific. in illis verbis aut dies aut nox eſt. Omnis bona deffinitio ſe
7 cundùm iuriſconſultorum mentem debet cum ſuo deffinito conuerti l. j. §. dolum ff. de dolo. Bart. ibi in initio & Bal. ibi nu. 3. & l. j. ff. de acquiren. poſſeſ. vbi Bal. nu. 2. & Alex. nu. 9. Abb. in rub. de ſent. excomm. nu. 3. Socin. in rub. ff. de condit. & demonſt. nu. 3. gloſ. in rubric. de ſumma Trinit. & fid. Catholic. circa medium. Secũdò debet deffinitio ponere ſubſtantiam deffiniti Rochus de Curte in rubric. de conſuetud. verſ. primo quæritur, & nõnullas alias circunſtantias tradunt Iuriſconſulti quas ego reffere non laboro prout Dec. in rub. de probat. nu. 15. & Iaſ. in l. ſi is qui pro emptore ff. de vſucap. nu. 168. ver. circa primam, ſed veniendo ad ea, quæ neceſſariò in deffinitione requiruntur, dicitur quod vnaquæq; vera deffinitio debet ex genere & differentiis ſuis cõſtare tradit Ariſt. in loco de deffinit. in 2. poſt. ſed non recedendo à Iuriſconſultorum præceptis id tenuit Bart. in l. j. ff. de acq. poſſeſſ. nu. 6. Bald. in c. contingit de dolo & contum. nu. 38. quia debet talis deffinitio continere genus ſub quo res eſt deffinita, & eius differen-

tias

tias Bar. in l. j. ff. de testam. nu. 2. Roman. in l. j. ff. de acqui. possess. nu. 8. vt apareat quomodo differat ab alijs speciebus contentis sub illo genere Decius in rubr. de probat. nu. 15. quæ quotiescunq; fuerit talis, erit semper conuertibilis cum suo deffinito, & alias suprascriptas circunstantias habebit. Regula hæc supradicta quam Sancti Beatiq; Patres ordinarunt tria potissimũ substantialia præcepta ipsam profitẽtes vel professos iubet obseruari, obedientiam, Castitatem, & Paupertatem, Abb. in c. dilecta de maiorit. & 8
obed. nu. 4. & in rub. de regul. nu. 1. Felyn. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ de cõstit. nu. 1. & nouissimè ex decret. sac. conc. Trid. c. j. sess. 25. de reg. & monial.

Regularum institutores si Paulo morigiæ cre 9
dimus quatuor à sancta Romana Ecclesia aprobatarum reperiuntur, Primus siquidem fuit ille magnus Basilius, sub cuius regula in partibus oriẽtalib. 9000 monachi militabant, sed postea quàm loca illa à Saracenis & infidelibus fuerũt occupata ad nihilum quasi reducta videtur. In Italia verò alia non reperitur religio sub hac regula militans, nisi carmilitarum vnica in his partibus fœnix, qua licet floruerint Predicatores, Theologi & Prelati quamplurimi, temporibus tamẽ istis viuit diuq; uiuet magister Laurentius Lauretus sacrarum literarum Doctor, aliàs Concionator insignis, & ad Sanctam Tridentinam Synodum pro sua religione vti Theolo-

gus miſſus, ad maiores dignitates & gradus ſem per fuit euectus, publicè in vrbe Romæ legit, de nique à Gregorio XIII. Pont. max. fel. rec. Eccleſiæ Cathedralis & totius Adrien. dioceſis in Antiſtitem cooptatus, ad maiora quoq; ob ingenij Diuinitatem, animiq; ſui Inocentiſſimi præſtantiam ab vniuerſo orbe, ꝙ perueniat, rationabili Vaticinio ſperatur. Secundus fuit Sanctus Benedictus. Tertius Sáctus Auguſtinus. Quartus verò Sanctus Franciſcus, quorum regulæ à ſum
10 mis Pontificibus fuerunt aprobatæ & confirmatæ præſertim Regula Sācti Baſilij, quæ cæpit anno 1171 menſis Ianuarij & confirmata fuit ab Innoc. IIII. anno 1248 calen. Settembris Lugduni, & Sancti Franciſci, aprobata ab Innocentio & Honorio Papa & vna quæq; illarũ penès quas uidere licet, aliàs minime obſeruandæ eſſent, vt Goffred. in ſumm. de regul. nu. j. & Bonif. de Vital. in clement. j. de regular. nu. 2.

De Regularibus. Cap. II.

SVMMARIA.

1 *Regulares qui dicantur.*
2 *Profeſſio quid ſit.*
3 *Profitentis & recipientis liber conſenſus requiritur & nu. 5.*
4 *Conſenſus Parentum profitentis non attendendus.*

dus.

6 *Aetas profitentis quæ.*

7 *Annus probandi regulam qualis.*

8 *Professio tacita quæ & nu. 9. & 10.*

11 *Monachus quando quis dicatur.*

12 *Professus illico se ordinari potest ad ordines.*

13 *Professus à patria potestate liberatur.*

14 *Non potest fieri Decanus.*

15 *Nec ad aliam religionem se transferri.*

16 *Omnia profitētis bona in corporantur monast.*

17 *Monachus quicquid acquirit monast. acquirit.*

18 *Nec in iudicio stare potest, nisi se defendendo numero 19.*

20 *Non potest esse arbitrer nec arbitrator.*

21 *Nec quicquàm agere vel facere potest, sine licentia Abbatis.*

22 *Ex superuenienti priuilegio quando quis liberetur & nu. 24 & sequen.*

23 *In delictis tempus delicti, non sententiæ proferendæ attenditur.*

25 *Ignorantia Regulæ quando excuset.*

De Regularibus. Cap. II.

REgulares hi omnes dicuntur, qui ad regulariter viuendum sese altringunt, & regulam ipsam quam experti sunt profitentur. Professio itaq; est quidam contractus reciprocus, vltrò citroq; obligatorius, quo profitens se 1 2

 obligat

obligat monasterio & religioni vel ordini, ad eũ inseruiendum iuxtà constitutiones eius regulæ, & è contra, monasterium & religio ad alendum & tractandum eum secundùm regulam professam prout Nauarr.de regul.cons. 5.nu.1. & ante ipsum id uoluit Abb.in c.porrectum de regula. nu. x. Ex hac igitur professionis definitione no-
3 tandum est. Primò quod profitens sit volens, non autem coactus, aliàs professio nõ tenet tex. est, in c.j.de regul. vbi Ant.de Butr.nu.2.Hostiẽ. nu.4.Ioan.de Ana.nu.j.Abb.nu.j.& 2.& tex.in c.2.eod.tit.vbi Innoc.nu.2.Abb.nu.9, nec consensus vel dissensus parentum aliquod affert im
4 pedimentum Hostien. in cap.2.de regular.nu.j. Ant.de Butr.in c.cum simus eod.tit.nu.j.& pulchrè Io.de Anan.in d.c.2.nu.fi.sed tãtùm volũtas libera profitẽtis vt patet nouissimè ex decreto concil.Trid.loquendo de mulieribus in c.18. sess.25.& de uiris in c.19.sess. 25. Vnde versus

„ *Ampla Corona quidem, nigra vestis, vota rotõda*
„ *Non faciunt monachũ sed mens à crimine munda.*

5 Secundo requiritur consensus recipientis.i.Abbatis Prioris Guardiani vel Correctoris, & totius capituli simul Abb. in allegat.c.porrectum de regul.nu.5.& tex.in cap.fi.de regul. in 6. vbi gl.in verbo pertineat, & ibi Io. monachus nu.1. Archid.in initio Io.And.nu.1. Gemin. in initio Abbas tamen vel Prior nomine suo, & totius cõuẽtus ac religionis, ipsos in monachos & fratres respectiuè recipit Nauarr. cons. 1.nu. 12. vt lite

pendent

pendent, nec poteſt aliquis monachus actũ hũc recipiẽdi exercere, quia ſi denegatur Abbati fortius & monacho Cardinalis Zabarella in clem. eos de regul.nu.4. Tertio requiritur ætas pro- 6
fitentis annorum ſexdecim complectorum, ex decreto concil.Trid.c.15.ſeſſ.25. de regular.& monial. Quarto vt per totum annum 15. æta- 7
tis ſuæ ſteterit in probatione regulæ, aliàs antea probata non tenet c.15.concil.Trid.allegat.ſeſſ. 25.de regular.Quis tamen poteſt tacitè profite- 8
ri, vtpotè ſi in ætate legitima exhiſtens, ſe ſpontè ingererit in attinentibus & ſpectantibus ad profeſſos, tali caſu cenſcebitur profeſſus, adeoq; non audiatur reclamans Ant. de Butrio in c.Vidua nu.1.3.& 11.de regu.& ibi Abb.nu.1.& in d.c.ad noſtram nu.1.& 5.eod. tit. vel poſt dictũ annũ cõſtiterit vitã mutare voluiſſe tunc vt pro- 9
feſſus habebitur Abb.in c. ſtatuimus nu.2. & in c.conſulti de regular.nu. 1. Vltimò ẽt nulliter 10
facta ex defectu minus liberi conſenſus, ex ſuperuenienti conſenſu ẽt ſaltem tacitò conualidatur tex.in c.ad noſtrã de reg.ubi DD. Facta igitur profeſſione ſeruatis ſeruãdis modo & forma ſupradictis, illicò cepit eſſe monachum vel regularem Abb.in ca.porrectum de regular.nu. 11
4.ibi Ioan.de Anan.nu.1. quia hæc profeſſio facit quem tantùm eſſe monachum per iura modo allegata, & ideo immediatè ſe ordinari po- 12
terit ad ſacros ordines, quatenus in ætate legitima extiterit, non obſtante eo, quod voluit Sanc.

Synod.

Synod.concil.Trid.c.2.cum nõ deceat ſeſſ. 21.
vt ad titulum beneficij quiſq; ordinetur,in vim
conſtitutionis Papæ Pij V. ſub nu.74. incipien.
Rom.Pontifex ſub dat.Romæ pridię idus octo-
13 bris 1568. Itẽ à patria poteſtate liberatur Abb.
in c.ſi quis autem de regul.nu.2.& Decanus vel
14 canonicus minimè fieri poteſt propter votum
emiſſum Archid. in c. hoc nequaquam 7. q. 1.
nu.2. Nec poteſt ad aliam religionẽ ſe transfer-
15 ri ẽt ſi ſtrictiorem ſine licentia ſuperioris regu-
laris Ant.de Butr.in c.Ioan.nu.1.& 5. de regul.
16 Archid.in c.quamſit 18.q.2.nu.5.& 6.Itẽ om-
nia bona ſua tempore ingreſſus una cum perſo-
na incorporantur monaſterio c.2.Conci. Trid.
ſeſſ 25.de regul. & monial. & quicquid acqui-
17 rit monachus,acquirit monaſterio Abb.in c.ne
18 religioſi de regul.nu.3.Item nec in iudicio age-
re poteſt niſi de licentia Abbatis Federic. de ſe-
nis conſi.287. per totum Abb.in c.ex parte nu.
19 6.& in c.olim.nu. fi. de accuſat.licèt Abbatem
ſuum accuſare, ut in cap.de accuſatione demon
ſtrabitur,ſed ſe defendendo poteſt audiri Abb.
20 in c.2.nu.9.de uita & honeſt.cleric.Item nõ po
teſt eſſe arbitrer uel arbitrator Abb.in c. quinta
uallis de iureiur. nu. 13.Item non poteſt iurare
nec teſtificari Abb. in c. cum contingat de foro
compet.nu.23.& in c. cũ nũtius de teſtam.nu.
21 4.& ſine licentia Abbatis nihil habere,poſſide-
re dare,uel accipere poteſt,Nauarr.conſi.20.de
regul.nu.1.2.& 6.& conſi.70. nu.8.& 75. nu.

46. quia equiparatur seruo Abb. in c. quanto de offic. ord. nu. 2.

Caueant tamen superiores Regulares, in recipiendo & ad professionem admittendum homines maioris, ætatis Annorum 16. ne propter debita, uel delicta religionem ingrediantur, ut exinde postea sicurè in ciuitate contracti debiti, uel commissi delicti uiuant, quia licet quis efficiatur clericus uel regularis post delictum commissum de quo à iudice seculari fuit incoactus processus, uel lata sententia, propterea non eximitur à iurisditione seculari l. si quis postea ff. 22
de iudic. ubi gloss. exponit de clerico l. cũ puela ff. de iurisdict. omn. iudic. Abb. in c. ueniens de eo qui furtiuè ord. &c. nu. 3. quia in delictis quò 23
ad pœnam imponendam semper attenditur tempus commissi delicti non autẽ tempus profferendæ sentẽtiæ l. 1. ff. de pęnis ubi DD. & l. iniuriariũ æstimatio ff. de iniur. l. doli §. fi. ff. de seruo corrupt. l. si qs uers. fi. C. ad l. Cornel. de fals. q̃-
uis si processus nõ fuisset incoactus vel lata sen- 24
tentia, tẽpore ingressus, magis videatur cõmunis doctor. opinio vt ex tali superuenięti priuilegio eximeretur, a iudicio seculari Io. de Imol. consi. 118. & 119. quæ tamen minimè procedit opinio in atrocioribus delictis, quorum pœna mors est naturalis, secùs verò in non atrocioribus quorum pœna non est mors. Nihilom. cum Principes seculares vltra iura, supra allegata habeant ex priuilegio apostolico authoritatẽ pu-

niendi ẽt regulares & Sacerdotes, tempore perpetracti delicti atrocioris, multo magis poterint de delictis commissis ante ingressum monasterij cognoscere & punire. In ciuilibus verò si quis debitor sit, & ad ecclesiam confugiat, nõ potest capi l. præsenti Cod. de his qui ad eccles. confug. & de facto captus restituitur, fortius uidetur credendum quòd in religione esset magis tutus a familia curiæ seculari oldrad. cõs. 4. quasi in fi. sed si negotia publica gessit tenetur rationem redere ante ingressum, nec ingressus liberatur, quin ipse & monasterium teneantur c. 1. de obligat. ad ratiocinia Abb. in c. cum i & a de sententia & re Iud. nu. 27 Caueant pariter superiores in non permittendo, ut quis professionem regularem emittat, nisi priùs regulam pluries non per legerit uel legi ab alijs non audiuerit, nam aliquando aliquis Abbas non ita in omnibus & per omnia facit ipsam regulam obseruari, præsertim in anno, in quo quis permansit in probatione illius regulæ, namq; emissa professione, mutatoq; Abbate, cum ad strictioris regulæ obseruantiam deuenit Abbas successor, professus de recenti, qui ipsam nõ legit, nec minus ab alio intellexit, & laxiorem probauit, recusat ad illius obseruantiam cogendum esse, & quidem rectè, quia de tali superuenienti austeritate prætendit ignorantiam ut Nauarr. consil. 9. de regular. nu. 2. quamuis tandem non audiatur, sed cogatur ad illius obseruantiam, ꝙ secus
25 dicendum

dicendum eſt de muliere Innoc.in c.ſuper eo de regul.nu.1.& Abb.ibi num.4. & ſeq & in c.ad noſtram de appellat.nu.4. cui malo ſancta Tridentina Synodus obuiare curauit, mandans moniales profitendas diligenter primitus interrogari & diu admoneri an ſponte &c. & quid iubeat regula &c.in qua quidem parte nõ mediocri laude dignus fuit Ioannes Triuiſanus V.I. Doc.Patriarcha Venet. Dalmatięq; Primas Gentilis meus cuius Anima in Domino requieſcat, quæ moniales profitendæ antea ſuper contentis in regula diu & pluries ab eo interrogatæ erant iuxta tex.in c.17.ſeſſ.25.Concil.Trident.de regul.& monial.

Qui ſint Regulares. Cap. III.

SVMMARIA.

1 *Nouitij nuncquid regulares verè ſint?*
2 *Conuerſi an veniant appellatione regularium.*
3 *Oblati ſimiliter?*
4 *Item Heremitæ.*
5 *Hoſpitalarij itidem.*
6 *Fratres tertij ordinis an ſint regulares.*

Qui ſint Regulares. Cap. III.

Ltra regulares profeſſos, ſunt & alij qui nomine & habitu videntur regulares, ſed verè non ſunt de quib. diligẽter uidere ſupereſt, ideo Nouitij q nouiter ſunt recepti, & ad-
1 huc nullam profeſſionẽ fecerunt ut uoluit Hoſtien. in c. quid per nouale de uerb. ſignifi. nu. 3. & Ioa. de Anan. in c. ſtatuimus de regul. num. 2. ſub hoc nomine regulariũ non comprehenduntur, quia in anno probationis regulæ ſunt teſtariq; poſſunt c. 16. Concil. Trident. ſeſſ. 25. de regular. & monial. Archid. in c. beneficium de regular. in 6. nu. 1. Phillip. Franc. ibidem nu. 2. & 3. Nauarr. conſi. 12. de teſtam. nu. 1. & nõ teſtando veniunt proximioresq; ſuccedunt, & nõ monaſterium in quo reperitur, cum hoc caſu verè non fuerit regularis in effectu c. religioſis de ſententia excomm. in 6. licèt nonnulli teneãt quòd bona nouitij morientis ante profeſſionem tacitam uel expreſſam ſint aplicanda monaſterio, ex hac rõne ducti, quia ibi uidetur mori, ut monachus Cyn. in authen. ingreſſi Codice de Sac. Sanct. Eccl. Ant. de Butrio in c. in præſentia de probat. & Bart. in authen. ſi qua mulier in fi. C. de Sac. Sanct. Eccl. Tiraq. de utroque retract. li. 1. gloſſ. 1. num. 21. cum ſeq. & nu. 36. alij verò ſic deſtingunt aut nouitius ingrediens dedit bo-

na ſua monaſterio expreſſe, & tunc procedit opinio eorum iuxtà iura allegata, ſin autem, minus: Abb. in c. in præſentia de proba. nu. 1. 6. 8. & fi. veritas tamen eſt quòd nouitius ſi eſt mas, & ſui iuris, utiq; poteſt, ſi non ſui iuris, uel fęmina eſt, nequaquam. c. 15. & 16. Concil. Triden. ſeſ. 25. & Abb. uel Prior monaſterij aliam in eum non habet authoritatem, niſi ipſum expellendi è ſuo monaſterio, & religione, ſicq; nouitius cōſimilem habet authoritatem permanendi uel diſcedendi d. c. 15. & 16 Concil. Trid. ſeſ. 25. de regular. & monial. & ideo in eo probationis anno portat habitum diſtinctum ab habitu profeſſorum, vt Hoſtien. in c. in nonnullis de iudæis nu. 3. ſeu per aliud ſignum non profeſſus cognoſcitur Io. de Anan. in c. ſtatuimus, de regular. num. 3. nec ideò intelligitur exemptus à ſuo primeuo foro ſeculari, adeoq; ſi debitor exiſtat, aut reus ſit criminis, nō poſſit ab ipſo iudice ſeculari ſententiari atq; puniri, ſed ſi delinquit in monaſterio, ſ. verberādo, aut aliquem iniurijs onerādo, coram quo iudice accuſatus fuerit, coram ipſo, cauſa tractanda erit, iuxtà adnotata per gloſ. in c. dilecti filij de foro compet. uerſi. ubi domicilium Abb. in c. cum ſit generale eod. tit. nu. 2. & Bald. in l. cum clericis eod. de epiſcopis & cleric. nu. 1. & in c. 1. de officio legat. nu. 4. arg. c. cum illorum §. ſi uerò clauſtralis de ſententia excommunicationis, ſi uerò alio modo deliquit ut potè blaſphemando, talis cognitio ſpectabit ad Ab

batem

batem uel Priorem suum, sed (re uera) hæc omnia procedunt potius in vim reciproci cõsensus partium, quàm de iure, cum nescio quid equitatis id suadeat, licet talis nouitius positus in dubio semper iudicabitur de eo, veluti de religioso in fauorem suum, vt sit excommunicatus in eum manus iniciens c. religioso de sententia excomm. in 6. & Henric. Boich in ca. statuimus de regul. nu. 12. ita & in odium suum si fouet rem prohibitam arg. tex. in c. qui sentit de regu. iur.
2 in 6. Conuersi verò quamuis quidem appellatione monachorum non ueniant, tradunt Anto. de Butr. in c. non est de regular. nu. 3. Ioa. de Anan. ibi nu. 4. ueniunt tamen appellatione regulariũ, quia & ipsi regulam profitentur, Abb. in d. c. nõ est de regular. nu. 2. & Gemin. in c. per exceptionem in 2. col. de priuileg. in 6. Card. Zabarella in clem. 1. de decim. nu. 30. Abb. in c. in nostra de sepult. nu. 2. & 3. Felyn. in c. in præsentia de probat. nu. 4. & quò ad ordines sunt seculares, Abb. in c. non est de regular. nu. 2. & in cap. illa præpositorũ de accusat. nu. 2. & ideo sunt astricti monasterio quo professionẽ fecerunt, ut sine licẽtia superioris non possint ad alia monasteria conuolare Abb. in d. c. non est de regular. nu. 3. ibiq; Anton. de Butr. nu. 5. & quamuis non sint de capitulo, possunt tamen testificari pro monasterio Abb. in c. & si Christus de iureiur. nu. 4. c. ex eo de elec. in 6. Felyn. in c. cum M. Ferrarien de constit. uersi. in eodem gloss. ibi qui habet.

nu. 18. Abb. in c. cum causam de elect. nu. 8. & in c. 1. de procur. nu. 9 gaudet tamen priuilegio religiosorum seu regularium Ant. de Butr. in c. 2. de institut. nu. 11. Abb. in c. de monialibus de sentẽtia excom. nu. 3. Gaudent etiam priuilegio canonis si quis suadente diabolo Abb. in c. ex tenore de sententia excomm. nu. 2. & in c. nõ dubium eod. tit. ubi Ant. de Butr. nu. 4. Oblati autem quatenus habitum regularem gestant, licet diuersum & distinctum ab eo professorum, & professionem regularem emitunt, tunc appellatione regularium ueniunt, quia se, & bona sua tradiderunt monasterio ita uoluit Abb. in consil. 53. nu. 3. part. 1. & notat. in c. non est de regul. nu. 2. & 3. Ant. de But. in c. cum dilectus de successione ab intestato nu. 3. tunc retinent priuilegiũ religiosorum & regularium Ant. de But. in c. ut priuilegia de priuileg. nu. 6. nec possunt trãsire ad strictiorem religionem authoritate propria & tali casu oblatorum bona acquiruntur monasterio ut Butr. in c. in præsentia de probat. nu. 66. si autem habitum regularem non suscipiunt, & bona sua retinent nec in monasterio uel clausura uiuunt tunc non ueniunt appellatione regularium Nauarr. consil. 81. de regul. nu. 16. & seq. Ant. de Butr. in c. cum & plantare de priuileg. nu. 11. & fi. & in c. tuarum eod. tit. nu. 10. Heremitæ qui nullam habent regulam regulares nõ dicuntur, nec sub hoc nomine comprehenduntur imò retinent proprium quòd est cõ- 3 4

tra omnem regulam notat Felyn. in c. 2. de foro compet. nu. 5. & Soc. sunt tamen de foro Ecclesiæ largo modo ut idem Felyn. loco citat. & per ipsum allegat. tex. in c. indemnitatibus §. supradicta de elect. in 6. & uti tales non coram superiori regulari cum non habeant sed coram episcopo loci conueniuntur, tenet Felyn. in d. c. 2. de foro cõpet. & DD. omnes. Nec Hospitalarij
5 sub hoc nomine comprehenduntur ut Felyn. loco modò citat. & minus Fratres tertij ordinis,
6 quemadmodum uoluit & consuluit Calder. consil. 7. tit. de foro compet. & Felyn. loco modò citat. nume. 9. propterea de his qui sine regula uiuunt, & regulares non sunt, minimè dicendum erit.

Superiores Regularium qui. Cap. IIII.

SVMMARIA.

1 *Abbas, Prior, Guardianus, & Corrector Iudices prioris instantiæ qui nomine non tamen Iurisdictione differunt & num. 2.*

3 *Authoritas quæ.*

4 *Iudices secundæ Instantiæ, Prouincialis, visitator, Minister.*

5 *Generalis vltimus index, cuius authoritas amplissima est, & nu. 6.*

Superiores

Superiores Regularium qui. Cap. IIII.

VIsum hucusq; fuit, qui rectè sint Regulares, & hoc iure merito Regularium nomen retineant, superest hoc loco uidere, qui sint eorum Iudices in quacunque instantia, ideo sciendum est, quod ex regularibus supradictis singulo quoq; tertio anno fit capitulum generale, ex constit. sanctiss. D. N. Greg. Papæ XIII. Sanctæ mem. 58. in ordine, incipien. dilectis filijs sub datum Romæ die 16. mensis Decembris 1579. in quo pro singulo monasterio creantur tres iudices superiores, diuersorum nominum & authoritatum, primus est illius duntaxat monasterij, & dicitur Abbas, Prior, Guardianus, vel Corrector localis, & licet differant nomine, effectu tamen officio & iurisdictione non differũt, ut Franc. in c 1. §. uerum de stat. regul. in 6. nu. 3. & vnusquisq; in suo monasterio habet omnimodam authoritatem hedũ in eos, qui degunt in suo monasterio & sub illius obedientia sicuti notat Archid. in c. de Capellis 16. q. 2. nu. 3. Innoc. in c. ut famæ de sententia excomm. num. 3. Abb. in c. Ioannes de regular. nu. 4. 6. & 7. & in c. non est eod. tit. nu. 4. 5. & 6. & in c. fi. eod. tit. nu. 1. 2. & 3. Thom. fassul. in dec. uel dubio 8. nu. 1. & habetur ex regula Sancti Benedicti. c. 1. & c. 24. Sanctiq; Basilij c. 8. ex regula Sancti 1

August.c.feriæ. 5.ex regula Sancti Francisci, & constitutionib. suis à Iulio Papa III. aprobatis c.7. vbi Guardianus Minister habet ẽt authori-
2 tatẽ absoluẽdi ab excõ.Iun.in c. quãto de offic. ord.nu.2.Sed etiam contra eos qui extra monasterium viuunt,etiamsi sint sedis Apostolicæ Capellani per constitutionem Greg. XI. 2.in ordine quæ incipit per Romani Pontificis sub dat. Auinioni quinto idus Nouembris Pontificatus sui anno 3.nec non contra Apostatas prout statuit clemens Papa VII. const.3. incipiens sedis Apostolicæ anno 1537. 16. mensis Iulij anno Pontificatus sui 10. Quam postea confirmauit Paulo III. constit.28.incip.cupientes, sub dat. Romæ anno 1557. 29. Aprilis Pontificatus sui 2.& eiusdem const.29. quæ incipit postq̃ anno
3 1558.& in quocunq; delicto ẽt Heresis, si ab Inquisitore non fuerit præuentus,ut Pij Papæ IIII. cõst.67.q̃ incipit pastoris &c. 1.Apr. 1562.anno sui.3.audit atq; cognoscit, q̃ tñ nunq̃ in hac ciuitate occurisse cognoui ob accuratã diligentiã R.Pr̃is magis.Stephani de Cinto primo, mõ Io. Ghabrielis de salutio ĩquisitorũ,& fr̃is Vincẽtij de Brixia cõmissarij,& in hac parte diligentissimi & indeffessi heresiæ oppugnatoris quos honoris gr̃a cõmemoro, ex quib. qdẽ Abbatibus, Priorib.Guardianis,& Correctorib.maximè cõmẽdẽdi sunt Gabriel flãma Venetus Abb. S.Mariæ charitatis ordinis Canonicorũ Regulariũ lateran: qui postq̃ monasteria multa,& pluries,sũ-

mo studio, & incredibili prouidētia gubernasset, guberniū & curā ciuitatis & diocesis Clodiæ Greg. xiij. cōmisit, ī antistite describēdo, qui dū laudabiliter diocęsē illā regeret, & vitas sāctorū describeret, morte extinctus corpore, aīa in cellū innocētissima migrauit; vestigia cuius sequendo Max. Bianinus ī epatu successor totidē nomē fama intonat. & Franc. Flāma nepos canonicus & Vic. Gen. Iur. Vtris. cōsul. dū pulpitū ascēdit, se verū nepotē, & hæredē bñ ddo, & melius psuadēdo declarat. Prior verò Io. Maria Petro Belli Venetus Prior S. Ant. Venet. Canon. Regulariū ordinis S. Saluat. cōgregationis, ob cuius eximiā uirtutē, post prioratū p̄dictū cōi Patrū Voto, Visitator Gñalis Religionis creatus exstitit. Guardianus Fr̄ Nicolaus Mazza Venetus S. Franc. à Vinea minorū de obseruātia, qui īnocētissimus licet & laudabiliter semper vixerit, & eius exēplo alios bene viuēdi docuerit, supiores Præsertim Protector religionis Illustris. & Reu. Card. Matth. nō dedignatus est, nec dedignat̃ nomine suo in arduis peragēdis ꝑ religione mō, in Dalmatiam per Italiam, & aliquando in Hispaniam delegare. & Frater Nicolaus Christianus Calaber Corrector Sancti Bartholamei ordinis Sancti Franc. de Paula, cuius opere, studio, & diligētia, cōstruta stat Ecclesia in ciuitate Venet. ad instar aliarū singulariū, & monast. in die magis cōstruit̃ & edificat̃, isti. n. exēplo, Prædicādo, & bene viuēdo, subditos edificabāt, adeo ut si tpe suo

uixiſſet Card. Zabar. vtiq; nõ deploraſſet dicendo in clem. ne in agro de ſtat. monachorum, nu. 8. hoc modo.

,, Ordo cuculatus tunc poterit eſſe Beatus,
,, Si bibat flumen, ſi diſcat amare legumen
,, Sed ſæpè ſpernit fabas pro piſcibus Abbas
,, Conſimiles mores cupiunt retinere minores.

4 Secundus iudex, qui competit eidem monaſterio ſed non ſoli, nec omnibus ſuæ religionis eſt Prouincialis, Viſitator ſeu Miniſter, cuius officium eſt, prouinciam ſibi commiſſam Viſitare corrigere ſuperiores locales, & emendare, & appellationes ipſorum localium audire & deffinire vt ex regula S. Bened. c. 3. & ex regula S. Franciſci c. 10. Leo. 10. conſt. 20. incip. ite, & nos ſub dat. Romæ 4. cal. Iunnij 1517. Pontificatus ſui
5 anno 5. Tertius eſt Abbas Priorue Generalis, qui habet iuriſdictionem illius monaſterij & quorumcunq; omnium ſuæ religionis vt ex regula Sancti Franc. c. 8. & Pij V. conſtit. 171. ſub dat. vlt. Maij 1571. Item & conſt. 103. incip. pro no-
6 ſtri & conſt. 63. cuius facultas & iuriſdictio eſt ampliſſima etiam creãdi & remouendi Inquiſitores vt Innocen. IIII. in conſtit. ſua incip. licet ex omnib. &c. ſub datum Aſſiſij 4. calen. Iunnij Pontificatus ſui 11. & clem. 4. cõſt. 2. incip. licet ex omnibus &c. ſub datum Peruſij tertio calẽ. Octob. anno 1. & eſt vltimus iudex ut ex regula S. Benedicti c. 3. & clem. 7. conſt. 41. incip. in ſuprema &c. ſub datum Romæ 16. cal. Decemb.

1532.

1532. anno 9. Loquendo tamen de iudicibus regularibus regularium ordinariorum tantùm, nõ autem de his, qui à Summo Pontifice delegantur vel deputant de quib. præsens nõ est sermo.

De Delictis. Cap. V.

SVMMARIA.

1 *Delicta ex tribus oriri*
2 *Delicta ratione ordinis quæ*
3 *Delicta ratione officij quæ*
4 *Delicta ratione sui quæ.*

De Delictis. Cap. V.

CVM delictorũ regulariũ multa sint genera, necessariũ itaq; fore reputaui, vnumquodq; methodicè procedẽdo tangere. Regularis igitur quicũq; delinquit, aut ratione ordinis, 1 vel officij aut tandem ratione sui, ratione ordinis regularis delinquere dicitur, cum sit illegiti- 2 mus ordinari se fecit imò si de facto ordinatus fuisset, illico censcetur interditus ab ordinis administratione ex cõstitutione Sixti Papæ V. sub nu. 22. quæ in incipit ad Romanum &c. sub datũ Romæ anno 1588. die cal. Nouembris. Si rebaptizatus scienter. c. qui bis de consacrat. dist.

 4. Si

4 Si Bigamus cap. curandum. cap. præcipimus. cap. si quis viduam el. j. distinct. 34. Si à suspenso episcopo fuerit ordinatus, Symoniacouè, Excommunicato, Irregulari, Heretico, Furtiuè, Ante ætatem, Per saltum, Cum sit homicida Aut cōfirmationem non susceperit. Hæc omnia simul, & singula per se faciunt quem inhabilem ad sacros ordines cap. 7. sess. 14. concil. Trid. de reformat. & c. 4. 12. & 13. sess. 23. & constit. Sixti quinti, quę incipit ad sanctum &c. publicata Anno 1588. nonis Ianuarij, vel sit illiteratus c. fi. de tempor. ord. in 6. c 4. xj. & 13. de reformat. session. 23. concil. Trid. etsi de facto promoti, sunt suspendendi Innoc. in c. cum nostris de concess. pręben. nu. 1. & ibi Ioan. And. c. primo & sequen. distinct. 55. vel corpore viciatus. c. 1. c. 3. distin. 55. & hæc cum aliis similibus dicuntur delicta ratione ordinis, qui inha-
5 bilitant aliquem ad illos recipiendos. Delinquit secundo modo Regularis ratione officij quod obtinet, cum Abbas Prioruè sit, videlicet circa
1 administrationem honorum & correctionẽ subditorum. Primò modo aut ommittēdo, vel operando, ommittendo intelligitur quotiescunque Abbas non acquirit, redimit, vel defendit bona & iura sui monasterij quia negligens Prælatus meretur puniri, & multi tenuerunt ipsum deponendum esse c. dictum distinc. 81. Abb. in c. illa præpositorum de accusat. num. 3. Felyn. in cap. 1. de treug. & pace num. 2. omnino viden: Ope-

perando dicitur delinquere si dilapidat, vendit,
vel obligat, bona & iura sui monasterij extra-
uag. Ambitiosæ Pauli Papæ 2. de rebus Eccles.
nõ alien. Abb. in cap. monachi de stat. monac. nu
me. 6. circa correctionẽ subditorum delinquit
ommittendo non puniendo delicta Innocen. in
cap. dilectus filius. 2. de Symon. vel nimis in-
dulgendo delinquentibus Nauarr. consil. 75. de
regularum numero 53. Operando verò delin-
quit procedendo sine ordine contra aliquem,
vel excedendo modum corrigendi, vtroq; enim
modo sententia deiudicabitur nulla vel saltem
iniusta toto tit. de sententia & re iudic. tertio &
Vltimo modo delinquit regularis ratione sui- 4
met ipsius, & duobus pariter modis commit-
titur, ommittendo scilicet vel opperando om-
mitendo si non cellebrat quia non obedit su-
periori suo & incidit in pœnam propter vo-
tum obedientiæ vt ex regula Sancti Basilij,
cap. 1. ex regula Sancto Benedicti cap. 2. Sancti
Augustini pariter, & Sancti Francisci in cap. 1.
pecc atque mortaliter Archid. in cap. sicut 27.
quæstio. 1. nec officia diuina recitat ex eis-
demmet supradictis rationibus & authoritati-
bus & vt voluit Gemin. & Franc. in capit. fin.
de rescript. in 6. Si non ieiunat, contrauenien-
do regulæ maximè Sancti Augustini in c. secun-
dæ feriæ nec superiori suo obedit, vt dictum
est, opperando pariter duobus modis con-
tingere potest. Primò modo opperando non
offen-

offendendo aliquem, sed duntaxat semetipsum vt potè si sit proprietarius, quàm proprietatem vnaquęq; regula pęnitùs tollit ex regula Sancti Basilij c. 1. ex regula Sancti Benedicti c. 33. Sancti Augustini c. 1. ex S. Franc. c. 9. nisi ex licentia Abbatis Archid. in c. solet nu. 4. & c. peruenit 27. q. 1. ebrius contra regulam pęnitùs Sancti August. in c. ferię secundæ & contra text. in c. à crapula de uita & honest. cler. Balsphemus c. si per capillum 22. q. 1. Apostata & sic contra primam partem Voti. s. obedientiæ ioculator c. clericum dist. 46. minister laciorum c. sacerdotibus ne clerici vel monac. sorti legus qui futura præuidere sperat c. vno 26. q. 1. & qui similia cómittit, grauiter delinqt ut uoluit Antonius de But. in c. at si cleric. de iudic. venator c. 1. & sequen. de cleric. venat. aleator c. clerici de uita & honesta. cleric. Symoniacusq; c. 1. & seq. de Sym. etiã in 6. & contra alios duobus modis delinquit factis. s. & verbis, factis per homicidium c. 1. de offic. iud. ord. c. 1. & seq. de homic. incendium c. pessimá 23. q. 8. Sodomiam c. clerici de excess. prælat. l. cum vir C. ad leg. Iul. de adult. & stup. sacrilegium Hostie. in summa de accusat. §. quis sit effectus uersic. & gratia exempli, adulterium c. 1. de offic. iud. ord. c. si quis clericus 81. distin. incestum ut text. in c. lex illa 36. q. 1. gloss. in c. non debet 30. q. 1. stuprum Abb. in c. at si clerici de iudici cap. si quis clericus 81. distin. & c. lator el. 2. quæst. 7. fornicationem Abb. in c. at si

clerici

clerici ver. de secũdo de iudic. Io. de Anan. in c. significauit de adult. nu. 2. & seq. Raptũ tex. in c. 2. de raptorum &c. & l. vnica C. de rapt. Virg. læsam maiestatem c. si quis laicus 22. q. 5 furtũ Abb. in c. cum contingat de foro compet. nu. & c. cum non ab homine de iudic. percussiones c. 1. de cleri. percus. & alia huiusmodi si quæ sunt, verbis iudicialiter in falsum deponendo c. si episcopus 50. dist. extra iudicialiter iniuriando l. 1. ff. de iniur. uel calumniando ut in capitulo de pęnis, de omnibus his supradictis occasione statuẽdarum pęnarum pro vno quolibet latius tractabitur.

De Accusatione. Cap. VI.

SVMMARIA.

1 *Secularis regularem accusare non potest limita tamen num. 3. & 4.*

2 *Appellatione suorum qui veniant.*

5 *Regularis accusarę non potest limita nu. 7. 8. 9. 10. & 11.*

6 *Accusationis deffinitio quæ.*

12 *Accusatore disistente, index tenetur procedere.*

13 *Forma accusandi quæ.*

De Accusatione. Cap. VI.

Elicta superius enumerata nullatenus possunt puniri, nisi præcedant accusatio, alicuius denuntiatio, iudicis inquisitio, seu forma notorij, ideo de primo procedendi mō loquendo, dicitur quod Regularis non potest à
1 seculari accusari, nisi secularis suam uel suorum
iniuriam prosequatur c. de cætero, de testibus ubi Doctores, & appellatione suorum ueniunt Pater, Mater, Patroni, Patronæ, & eorum liberi, frater & soror, socer, uxor, socrus gener, nurus, uitricus, nouerca, Priuignus, & etiam amicus intimus Abb. nu. 7. Mynsinger, num. 4. qui allegat Bal. in l. 1. C. qui accus. non potes nu. 33. in allegat. c. de cętero de testibus, licet aliqui tenuerint quòd sui intelligantur usq; ad quartum gradum Bal. in l. neganda ubi glos. Cod. qui accusare non potes, & in alleg. l. j. nu. 22. eod. ti. & nonnulli dixerint suos extendere usq; ad septimum gradū Boich in d. c. de cętero de testib. nu. 9. Magis tamen cōmunis opinio est, ut usq; ad quartum gradum extendatur & amicus intimus includat Rota dec. 7. alias 463. de renūt. in nou. nu. 2. Fal-
3 lit secundò in criminib. exceptis, nam tunc qui
libet contra quemlibet admittit ad accusandū Innoc. in c. de cętero de testib. & ibi Ant. de But. nu. fi, Hostien. nu. 1. tex. etiam in c. cum P de ac-

cusat.

cusat. quæ crimina excepta sunt Symonia, Heresis, & Læsa maiestas, enumeratq; glos. in c. cum P de accusat. ubi mynsing. nu. 5. in d. c. de cetero 4
de testib. Fallit 3. si delictum fuerit in uilla commissum ubi non reperiuntur regulares nec clerici, tunc in defectu ipsorũ admittitur secularis quicunq; ad accusandum Abb. in d. c. de cetero nu. 3. nec coram alio tunc poterit accusare quã suo superiore Regulari c. 1. de foro compet. & c. regularis 14. ses. 25. Conc. Trid. & Federic. de sen. cons. 14. nu. 2. nisi regularis extra septa monasterij uiueret, quo casu ab ordinarijs puniunt c. Ecclesiarum 3. ses. 6. de reformat concil. Trid. & c. in exemptorẽ 14. ses. 7. cõcil. Trid. de reformat. alias manẽdo in monasterio debet à suo superiori regulari tantùm puniri, licet ordinarius possit instare penès superiorem regularem ut regularis aliquis puniatur c. regularis 14. ses. 25. concil. Trid. de regul. & monial. & c. quæcunq; 8. ses. 21. de reformat. In cã tamen hæresis corã inquisitore & loci ordinario: poterit accusari Boich in c. ex parte de accusat. nu. 4. si tamẽ ab ipsorũ supiorib. regularib præuenti nõ fuerint ex constit. Pij Papæ IIII. 67. in ordine incip. pasto. &c. sub dat. die 1. Aprilis 1562. Regularis 5
secularem indistinctè accusare non potest c. sententiam de cleric. uel monac. & Decian. in tract. crim. lib. 3. cap. 8. nu. 15. uol. 1. licet quidam teneant quòd præmissa protestatione ut ad penam sanguinis minimè deueniatur in uim textus,
c. 2. de

c.2.de homicid.in 6.quòd procedit inter ſacerdotes ſeculares, non autem regulares, quia regularis pro iniuria ſibi illata non poteſt nec ſecularem nec regularem accuſare Aret. conſil. 138.nu.2. Petrus a Plaza cap.42.nu.17. in fi.& nume.18. namq; accuſatio eſt officium contra præcepta Dei, & naturæ: Deus.n.in Matthæo.5. dicit,& expreſsè præcipit,quòd ſi quis te percuſſerit in vna maxilla, debes ei præbere alteram, ideò non debet accuſare. Item in Luca 6. dicit quòd nedum amici ſunt diligendi, uerùm & inimici, & benefaciendum eſt his,qui oderunt nos. Item illud quod habetur prouerb.25.quæ uiderint occuli tui, ne proferas in iudicio citò, ne forte emendare nõ poſſit,ideo qui fidelis eſt, cælat amici commiſſum,c.qui ambulat.5.q.5.propterea delictum nec contra ſe nec contra alios regularis accuſare poteſt, aut debet, q̃a mortuus eſt mondo c.placuit 16.q.1. Tum quia ſeruos Dei non oportet litigare c.11.de poſtulan. cum etiã talis accuſatio procedit à libero arbitrio quòd monachi non habent c. ſi religioſus c. nullus de elect.in 6.Fiuntq; ex accuſationibus inimicitiæ Capitales gloſ. in l.licet ff. de arbit. Abb.in c.1. de colluſ.deteg.nu.2. eſt.n. accuſatio ius vulciſcendi ſolemni & pęnali iudicio iniurias & delicta Decian.in tract.crim.lib.3.c.1.vol.1.quid ſit accuſare nu.3. poterit tamen monachus denuntiare, quomodo autem & ex quibus cauſis
7 in ſequenti cap.tractabitur,eius tamen Priorem

Abbatem

Abbatem Guardianum vel Correctorem quisq; monachus seu regularis poterit accusare cap. ex parte de accusat. ubi Ant.de Bur.nu. 1.& 3. Sed dubitatur an in omni casu, in criminibus exceptis ennarratis, nulla oritur dubitatio, in reliquis uerò, multæ sunt opiniones, prima est opinio 8
quod regularis possit superiorem suum accusare, si accusatio tendit ad vtilitatem sui monasterij, vendendo, in malos vsus conuertendo bona monasterij non recuperando aut deffendere negligēdo & paciscendo de quib. monasterij sunt, & quia quilibet regularis tenetur iura monasterij diffendere, ideo poterit tali casu etiam accusare delapidatorem Ant.de Butr. in c. ex parte de accusat.nu.10. Secunda est opinio ut non solū 9
ratione interesse monasterij possit regularis Abbatem accusare, sed etiam ratione suimet ipsius superioris, quotiescunq; s.malus homo sit, & potius exemplo suo destruit quàm ædificat monachos sibi subiectos Hostiē. in d.c.ex parte de accusat.nu.1. Tunc ei nedum obediendum non est, sed pōt accusari, ut si Symoniacè fuerit promotus tunc indignè est Abbas, & tamq̃ superiori monachus parere non debet, sed tamq̃ criminosum eum accusare Ant. de Butrio in c. si Dominus de Symon nu. 2. Has duas opiniones uidetur posse reconciliari, ut tenet Abb.in allegat. c.ex parte de accusat.nu.3. quod.s.monachi dicuntur procurare utilitatem sui monasterij, accusando proprium Abbatem, quia interest mo-

nasterij

naſterij non habere pro paſtore & adminiſtratore lupum Socyn.in eod. c. ex parte de accuſ.nu. 5.& quia rarò imò nunquàm datur Abbas diſcipator bonorum monaſterij, quin non ſit homo malus, & peſſimæ conſcientiæ, & è contra Abbas malus non datur, qui parum curat curam ipſam monaſterij dilapidando eius bona, namque malus non eſſet; ſi mala non ageret, propterea vti cauſa & effectus vnus ex alio dignoſcitur, & vtroq; caſu poterit monachus accuſare Abbatem & in hoc caſu monacho accuſanti Abbatē debentur expenſæ neceſſariæ ab ipſo monaſterio ſine quibus agere non poſſet Ant. de Butr.in eodem c.ex parte de accuſ.nu.2. & fi. & Socyn. ibi.Bal. in l.etiam C. mandati nu.3. Aret.in c.ſi qui teſtium de teſtibus nu. 13. Vltra caſus enumeratos Symoniæ.ſ.& intereſſe monaſterij videtur quod poſſit Abbas à monacho accuſari de infraſcriptis Hæreſis furti ſacrilegij homicidij, veneficij ſepulchri violationis patricidij inceſtus, preiurij raptus, maleficij, adulterij belli publici, calumniæ, Apoſtaſiæ, infamiæ iuris & facti, Bigamiæ, corpori viciati, mente capti, & de his qui inſeruiunt ſecularibus, quos omnes caſus enumerant Canones c.infames 6.q.j. Ego
11 tamen credo qui in omni caſu, pro quo poteſt regularis puniri ab Abbate pro eodem Abbas poſſit a monacho accuſari, primò quia intereſt religionis & monaſterij non habere miniſtros qui cęteros regunt improbos & ideo bene videtur

cur dixiſſe Dyoniſium Halicarnaſeum hanc naturæ extitiſſe legem communem, vt deteriorib. ſemper imperarent meliores, Secundò quia ſi Abbas poteſt monachos ſuos pro quocunq; crimine punire, quare non poterit monachus pro totidem crimine Abbatem ſuum accuſare? ut deſinat eſſe Abbas, aut ipſum in peccatum viuentem perire non permittat, & monaſterium ſimul ob ſuperioris peccata Ioan. And. in d.c. ex parte de accuſ. nu.j. & ſeq. ante ipſum ita voluit text. in c. ipſa Pietas 34 quæſt. 4. & dico non denuntiare ſed accuſare quia non correctio tantũ, ſed pęna requiritur in ſuperiore delinquente alìas delicta ſuperioris eſſent impunita in dedecus monaſterij, totiuſque religionis detrimentum & animæ eiuſdẽ ſuperioris periculum, quę delicta cum impunita remanere non debeant leg. ita vulneratus §. æſtimatio ff. ad leg. Aquil. leg. ſi à reo §. fin. ff. de fideiuſſ. leg. 4 §. cum Dominus ff. de noxal. act. leg. ſi operis C. de pęnis, propterea debet monachus Abbatem ſuum accuſare odio criminis nempè non autem perſonę & amore iuſtitiæ c. quiſquis 1. quæſt. 1. cap. quapropter 2. quæſt. 7. quæ accuſatio cum fuerit iudici præſentata, tenetur iudex illam ſi & inquantum de iure admittẽda veniat ipſam admittere, alìas accuſator poterit proteſtari de ſibi denegata iuſtitia, & tandẽ appellare, c. ſignificantib. de nou. op. nunt. & ibi Inn. & quatenus accuſator 12
deſiſteret, tenetur iudex vlterius procedẽdo in-

uenire delicta obiecta c. crimina de collus. deteg. Hostien. in c. quia de iudic. nu. 4. & Bar. in l. libellorum §. fi. nu. 20. ff. de accus. Aret. in c. licet nu. 22. de accus. uel si accusator colluserit Abb. in c. 1. de collus. deteg. & alleg. c. crimina eo. tit. nume. 1. ad effectum etiam ut uera non inuenta narrata crimina in libello accusatorio, contra accusatorem agere ipsumq; postea punire possit, pendente accusatione accusatus promoueri non potest, quia iam grauata est illius opinio, & infamatus de facto c. accedens de accus. ubi Doctores sed si absq; infamia & scandalo accusatio tantùm per se sola non sufficit ad impediendam promotionem ut tex. in c. accedens, nec accusatus accusatione pendente admittitur in testem, vt Ant. de Butr. in c. fi. de testib. nu. 10. Anto. de Butr. in c. omnipotens de accusat. nu. 5. Ioan. de Anan. in c. nulli de accusat. nu. 1. & 2. dicat Nauarr. quicquid sibi placet in cons. 11. de accusat. ductus nescitur contra communem. Forma accusatorij libelli erit huiusmodi videlicet cóquę-
13 ritur &c. ad docendum de interresse accusatoris mille, pract. crim. in tit. de accusat. forma nu. 1. apud R. Patrem visitatorem &c. N. quod anno mense & die ad ponitur nomen accusatoris annus mensis & dies ut latè habetur in l. libellorũ ff. de accusat. N. Priorum &c. ausus fuit infrascripta delicta committere videlicet & ideo ne de tanto scelere se gloriari valeat, receptis testibus infra nominatis uel descriptis, inuentaq; ve-

ritate cõtentorum petit ipsum puniri iuxta formam regulæ, traditionem Patrum, ac dispositionem iuris, Bar.in d.l libellorum nu. 19. Mariã. Socin.in repet.c.qualiter, & quando de accusat. nu.910.Bal.in l.Edita C. de eden. nu. 33. quia iuxta qualitatem delicti non accusatoris arbitrium puniri debet, Felyn.in c.1.de lit. cõtestat. nu.12 Gomez.tract.crim. cap.11.nu.2. ut eius pœna cæteris transeat in exemplum.

De Denuntiatione. Cap. VII.

SVMMARIA.

1 *Denuntiatio quid sit?*
2 *Monitio præcedit denuntiationem.*
3 *Differentia inter accusationem & denuntiationem.*
4 *Forma denuntiationis quæ?*

De Denuntiatione. Cap. VII.

PER denuntiationem etiam, & frequẽtius puniũtur regularium delicta, iõ quæ sit vidẽdum est. Denuntiatio nil aliud est, quam reuelatio quædam delictorum iudici facta propter emendam, semper tamen debet præcedere inter denuntiantem & denuntiatum 1

2 caritatiua monitio c. licet Hely de Symon. ma-
3 gna tamen eſt differentia inter accuſationem & denuntiationem, ſiquidem accuſatio non poteſt fieri per litteras, denuntiatio vtiq; Abb.in c. licet à Beato de accuſ.num.2. & in c.dilectus eo. tit.num.2. Item denuntiationem caritatiua correctio, & accuſationem inſcriptio præcedit Nauuar.conſil.3.de accuſat.num.4. Item accuſatio facit quem ordinariè puniri, denuntiatio extraordinariè & mitius Ant.de Butr. in c.dilectus de Symon. & alleg.c.2. qui matrim. accuſ. poſſ. nu. 5. Item accuſatio depoſitionem, denuntiatio correctionem induxit Hoſtien.in c.1. de offic.cuſtod.num.17.Abb.in c. ſuper his de accuſat.nu.2. Ant.de Butr.in c.2.qui matrimonium accuſar. poſ. nu. 5. Item accuſator poteſt appellare, denontiator non, nec tenetur ſe ſubſcribere denuntiæ,nec verificare eam,accuſator ſecus Aegid.Boſſ.in tit. de denunt. nu.14. Item denuntiator cuius finis eſt, ut mores corrigantur,poteſt examinari tamquàm teſtis, accuſator nequaquàm c. in omni negotio de teſtibus ubi Butr.Anan.Ioan.And.Felyn.Aret.& cæteri Doctores omnes. Denuntiatus de crimine, cauſa pendente non promouendus Nauarr. de accuſ.
4 conſil.3. num. 3. Forma autem denuntiationis fit & ſeruatur ad libitum,ſpecificando delictum cum ſuis qualitatibus, & nominando teſtes.

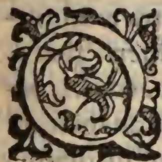
De

De Inquisitione. Cap. VIII.

SVMMARIA.

1 *Inquisitio quid sit*
2 *Per inquisitionem in quibus causis procedatur ut num. 3.4.5.6.7.8.*
9 *Forma inquisitionis quæ.*

De Inquisitione. Cap. VIII.

VI agendo criminaliter ut sunt accusator & denuntiator supra uisum est, modo uidendum superest, quibus modis iudex ex se, absq; accusatore seu denuntiatore possit crimina punire, & uidetur dicendum quod duobus modis possit, per inquisitionem, scilicet & per uiam notorij, modò quid sit in-
quisitio videre licet. Inquisitio itaq; est actio cri 1
minalis, per quam iudex officio siuè accusatore, vel denuntiatore pinquirit l. cõgruit ff. de offic. Præsid. extrauag. ad reprimendũ quomõ in lęsæ maiestat. crimine procedatur c. qual'r & qñ el. 2. de accus. nec hoc casu iudex cẽscetur accusator vt voluit Bart. l. in senatus §. an ad eos ff. ad Tur
pill. nu. j. & l. filiusfam. ff. de iudic. Sed quasi de- 2
nuntiante fama, vel de fferrente clamore debitũ

ſui officij exequitur c. qualiter, & quando el. 2. & allegat. extrauag. ad reprimendum &c. & maximè hoc procedere debet, in delictis ſui natura
3 euidentibus, quia tali caſu non indiget clamore accuſatoris c. euidentia de accuſat. Item quæ in
4 iudicijs publicantur, non requirunt accuſationem, aut etiam probationem l. 2. §. ſi publico, ff. ad leg. iul. de adult. & ſtup. l. nullũ C. de teſtib.
5 Item iudex tenetur procedere contra reum, etiã ſi fuit accuſatus, accuſatore renuntiante accuſationi c. crimina de colluſ. de teg. l. 11. C. de abolit. l. penult. ff. de public. iudic. Item inquirens
6 iudex generaliter uel contra aliquem, & inueniens alterum deliquiſſe, poteſt contra eum ſpecialiter inquirere l. penult. Cod. ſi aduerſ. liber. l. qui euitandi Cod. de condit. ob turp. cauſ. l. penult. Cod. de calumn. & allegat. extrauagan. ad reprimendum ut gloſſ. in uerbo inquiſitionem l. congruit ff. de offic. Præſid. l. 4. ff. ad leg. iul.
7 peculat. Item poteſt procedere in delictis coram eo commiſſis l. 1. Cod. de calumniat. l. nul-
x lum Cod. de teſtib. l. penult. Cod. de probat. ut in carta falſa leg. penult. Cod. de probat. Item in teſtibus falſis leg. nullum Cod. de teſtibus. Item in calumniatore leg. 1. Cod. de calumniat.
8 Item in falſo leg. ubi Cod. de falſis. Item in notorio leg. ea quidem Cod. de accuſat. quæ & in notorio tenet, proceditur etiam per inquiſi-
x tionem in delictis tranſeuntibus, quæ in operatione ipſa conſiſtunt ut Blaſphemia &cæt. Licet
fre-

frequentius in permanentibus, in quibus post operationem opus ipsum remanet sicuti in homicidio, in quo post vulnera, remanet cadauer, quo viso debet iudex inquirere de occisore l.j. §.item illud ff.ad Senat. Sylla. Formatur autem inquisitio hoc modo. Hæc est quædam inquisitio quæ fit per R. N. contra N. in eo de eo & super eo, quod ad aures & notitiam suam peruenit, fama publica præcedente, & clamosa insinuatione subsequente non à maleuolis, sed à fide dignis, non vno sed pluribus, quòd supradictus N. Deum præ occulis non haben. commissit &c. Quæ omnia & singula commissa fuerunt per prædictum N. Anno, mensæ, die & loco. Barto.in l.2.§. si publico nume. 12. ff. de adult. Foller. pract. canon. crim. fol.91.nume. 39. & est communis opinio vt dicit Aret. in c. qualiter, & quando de accusat. nume.116.& sic seruatur in vniuerso mondo notat. Angel. in l.ea quidem C. de accusat. nume. 3. super quibus omnibus & singulis, ac ab eis emergentibus dependentibus & connexis præfatus N. procedere intendit, & delinquentes punire ita vt eorum omnium & singulorum pœna cæteris transeat in exemplum. 9

De Notorio. Cap. IX.

SVMMARIA.

1 *Notoriè delinquere qūo intelligatur & num. 3.*
2 *In notorijs quomodò procedatur.*
4 *In notorijs an detur appellatio.*

De Notorio. Cap. IX.

Lter procedendi modus, ex officio iudicis abſq; accuſatore, vel denun tiatore, vltra inquiſitionem eſt per viam notorij, quando ſi quidem
1 aliquis coram ſuo ſuperiore, & & multitudine aliorum delinquit ſicuti ĩ refetorio, capitulo, vel choro, & ſimilibus in locis Notoriis, notoriè conuincitur, & notoriè debet puniri vt &c.

„ *Quæ vel nemo negat populo vel teſte probatur*
„ *Vel ſe ſubijciant occulis notoria dicas.*

Io. à Capiſtrano in c tua nos, de cohabit. cleric. & mulier. nu. 5. & 13. hoc. n. caſu ſuperior, nullo iuris ordine ſeruato, niſi illico receptis teſtib.
2 Oretenus, reo præſente contumaceuè negante, vel conuicto, incontinenti poteſt puniri, idem Io. à Capiſtrano loco citat num. 2. & quare allegat Mynſinger. in c. de cætero de teſtib. nu. 5. & aliquid incontinenti fieri dicitur infra triduum vt Bar. in l. cum à ff. de nouat. & delegat. num 2.

alias

aliàs ordinariè procedendo peccat mortaliter idē Io. à Capiſtrano loco citat. nu. 10. formatur notorium & ſententia vnico cōtextu vt in c. de ſententiis latius demonſtrabitur, notorium gene raliter. Loquendo dicitur, quod iudex in actu iu 3
dicij propriis occulis vidit, cum aliis aſſiſtentib. vt idem Io. in c. veſtra de cohabitat. cleric. & mu lier. nu. 22. & c. euidentia de accuſ. vbi Docto- res, de aliis autem notorij ſpecieb. hoc eſt de mo mentaneo, interpellato vel permanente, qđ ſtri- ctè vt ſupra dictum eſt, largè & largiſſimè accipi tur, tūc non p̄ viam notorij, ſed inquiſitionis tu- tius agendo procedendū erit, idem Io. à Capiſtr. in d. c. veſtra nu. 44. & latè ſpecul. i tit. de notor. qđ quidem notoriū non per decem teſtes proba tur, vt idem Io. loco citat. nu. 49. Sed duo tm̄ cū iudice ſufficiunt gl. in c. Deus omnipotens §. qn̄ autē, in verbo iudicis, 2. q. j. Salicet. in l. ea quidē C. de accuſ. nu. 82. Item hoc caſu iudex non pōt ſuſpectus allegari, idem Io. loco citat. nu. 54. nec à ſnía notorij datur appellatio, vt idē Io. loco ci- 4
tat. nu. 55. tn̄ ſi conſtitutiones religionis, cano- nes, decreta concilij, vel cōſtitutiones Pōtificis, pro tali delicto imponerēt certā pœnā, quam tn̄ iudex excederet, tunc non à ſnīa ipſa, ſed ab illo exceſſu poſſet appellare vt Bar. & Doctores in l. ab executione C. quorū appellationes &c. nu. 1. & 4. & quia raro, & quaſi nunq̄ per hunc modū notorij proceditur, nā ſi nō caſtè ſaltē cautè &c. ideo breuitati ſtudens, ad alia me conferram.

De Testium examine. Cap. X.

SVMMARIA.

1 *Delicta quomodo probentur.*
2 *Testis non citatus redditur suspectus.*
3 *Delatio iuramenti sapit iurisdictionem.*
4 *Testis non nisi ad presentiam iudicis examinandus cum descriptione illius status, conditionis & ætatis & num. 5.*
6 *Testis non iuratus non probat.*
7 *Iuramentum testis debet præcedere depositionem.*
8 *Testis quomodo interrogandus.*
9 *Testis debet se subscribere depositioni suæ propter duo ut nu. 10. & 11.*

De Testium examine. Cap. X.

Ommisso à regulari delicto, & de eo facta quærimonia, porrectaue denuntia iudici, uel ab eo formata inquisitione, incontinenti ex debito officij sui tenetur videre an pro
1 betur delictum, recipiendo & examinãdo testes quorũ testimonium ualde dicitur necessarium Salyc. in l. sed iudex C. de episcopis, & cler. nu. 1. quia ab eo dicti sunt Ant. de. Butr. in c. forus

de

de verborum signific. nu. 25 & quia testis alter dicitur superior, alter interior, & ultimus exterior superior. s. Deus 11. q. 3. c. inter uerba, ubi dicitur ecce in cœlo testis meus c. si peccatum 22. q. 1. Bal. in l. falsam ff. de his qui sunt sui uel alien. iur. nu. 10. Interior uidelicet conscientia c. inter uerba 11. q. 3. exterior uerò est proximus c. nolo 12. quæst. 1. c. non sunt 11. quæst. 3. c. Iubemus de consac. dist. 1. & quoniam testimonium est omne id, quod ex aliqua re extrema submittitur ad faciendam fidem Archid. in c. testes 3. q. 9. nume. 1. ideo saltem duobus testibus debet comprobari delictum leg. ubi numerus, ff. de testibus leg. 1. ff. de oper. liber. seu scripturis c. peruenit de testibus cog. & leg. 1. ff. de fid. instrum. ubi à contrario sensu hoc notant Doctores leg. optimam Cod. de contr. & com. stip. quia appellatione testium ueniunt etiam instrumenta Rota dec. 17. aliàs 245. de testibus in nouis & clem. sæpè de uerborum signific. relat. à Iason in repet. l. admonendi ff. de iureiuran. nu. 326. ideo debet mandare citari uel uocari testis, nam non citatus testis non probat leg. præsbiter Cod. de epis. & cleric. licet practica inoluit, vt si 2
sunt à parte inducti & iurati coram iudice probent gloss. in leg. potest legatum §. is uerò ff. de his, qui ut indig. & ita sentit Bald. in d. leg. præsbiter C. de episcopis & cleric. qui testes necessariò erunt regulares tantùm, nam alij examinari nō possunt, quia superior regularis non habens

forum

forum contentiosum & iurisdictionem in secu-
lares, eisdem minimè iuramentum deffere pote-
5 rit, quæ delatio iuramenti sapit iurisdictionem,
clement. vnica de offic. iudic. deleg. c. si qui te-
stium de testibus vbi Abb. nu. 1. in examinandis
testibus hæc omnia necessario requiruntur, pri-
4 mùm vt ad iudicis præsentiam examinentur au-
th. apud eloquentissimum C. de fid. instr. l. 4. §.
5 idem ff. de testib. Item ꝙ adponātur, nomen co-
gnomen, & status ipsius testis c. qualiter. & quá-
do el 2. §. dēt & c. olim de accus. cuius sit ætatis,
nam minor xx. annorū in causis criminalib. non
probat l. testimoniū in fi. ff. de testib. nisi esset so
cius criminis, vtpotè passus crimen Sodomiæ,
quod delictum nō committitur principaliter in
iniuriam vel odiū alterius, qui modo maior vel
minor sit admittitur vt arg. ex notat. à Bart. in l.
repeti §. is ff. de quęst. nu. 1. Calcan. cōs. 110. nu.
3. Quamuis proximus pubertati, doliq; capax
faciat indicium l. fi. ff. de libe. cau. & Gomez. in
tit. de delict. c. 12. nu. 13. in fi. Item vt sit iuratus
6 testis, aliàs non iuratus non probat l. iurisiurādi
C. de testib. c. quamq̄ 14. q. 11. Bal. in l. si quādo
C. de testibus. l. huic scripturæ ff. ad leg. Aquil. &
iurauerit in diebus non festiuis, quia iuramentū
esset nullum & examen, Abb. in c. 1. nu. 18. de fe
riis. Roman. in authen. si quis in aliquo C. de
eden. num. 11. Alex. cons. 213. num. 4. lib. 2. quę
conclusio procedit in causis ciuilibus & crimi-
nalibus, sed ad deffensam reorum ad offensam

verò

verò contra reum vtiq; poterit arg. tex. l. Prouinciarum C. de ferr. & iuramentum præcedat 7
depoſitionem l. iurisiurandi C. de teſtibus. l. pro latam C. de ſent. & inter. om. &c. Item vt interrogetur de loco & tempore Anchar. in cap. ex tenore de teſtibus num. 7. nam aliàs non probat. cap. nos §. item Daniel. 11. quæſt. 7. & quia teſtis non interrogatus de cauſa ſcientiæ ipſam redere non tenetur ex not. in cap. cauſam de teſtibus ideo de ipſis debet diligenter interrogari ad effectum vt in ſimilibus circunſtantiis videre poſſit iudex an concordat teſtis nec nè? & non concordando non probat cap. nos §. item Daniel 11. quæſt. 7. cap. nihil 3. quæſt. 9. capit. de parrentella 35. q. 6. maximè cum tempus commiſſi delicti agrauet, & minuat delictũ l. Graccus C. ad leg. iul. de adult. & ſtip. l. fi. ff. de efrat: namque tenebræ aptæ ſunt ad malum committendum l. 1. §. tria luminaria ff. de vent. inſpicien. & examen formatur ſic. Die &c. Anno in loco &c. corã iudice &c. Frater &c. Annorũ &c. 8
Teſtis ab accuſatore inductus, vel a denuntiante productus, aut ex officio aſſumptus citatus monitus & iuratus, cui perlecta querella denuntia vel inquiſitione de verbo ad verbum & ab eo bene intellecta interrogatus quam notitiam habeat de contentis in ei perlectis. Reſpundet &c. Si reſpundet nihil penitus ſcire vlterius non eſt procedendum cum eo, ſi verò aliquid deponit, Interrogatur de cauſa ſcientiæ

loco,

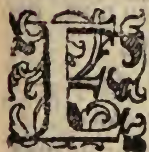
loco, tempore, & contestibus, & in fine depositionis se subscribat, ut aliquando negare non
10 possit, ita deposuisse licet in dubio stetur pro depositione Bart.in l.in exercendis Cod. de fide instr.nu.2.& l.1.§.si quis negauerit ff. quemad. testam.aper.nu.14.Ant. de Butr.in c.ad audientiam depræscript.nu.17. Abb.in c. cum causam el.1.de testib.nu.23.Felyn. in c. ad audientiam de prescript.nu.9.Mars.in l.1.§. ad quæstionem ff.de quæstio.num.10. Sed si dubitatur an testis falsum deposuerit, & negat ita deposuisse creditur hoc casu ei ut Grammat.dec.60.nu.18.marsil.consi.78.num.10.Capic.dec.94.nu.1. Aret. in l.qui curasse §.Item Pomponius ff.de iureiur. num.28.ideo seruat practica ut testis se subscribat,& denuò relegitur eius dictum,ad effectum ut addat uel confirmat, & adponitur in calce depositionis relectum confirmauit, quia post
11 relectionem & confirmationem dictum suum corrigere non potest Dyn. regul. quod semel. Imol.in cap. irrefragabili de offic.ord.nume 5. Abb.in cap.per tuas de testibus num.1. Capyc. Dec.60.num.1. & claiè Berò in c. licet causam de probat.num.82.Felyn.in cap.præterea de testib.cog.num.10.

De Conuictis. Cap. XI.

SVMMARIA.

1 *Quis de delicto conuincitur per depositionem duorum testium saltem.*
2 *Testes in quibus debent esse concordes.*
3 *Singularitas quæ attendatur & quæ non.*
4 *Testes actus reiterrabiles & successiuos deponendo non dicuntur singulares.*
5 *In testibus quæ requirantur.*
6 *Testis inhabilis testi habili habilitatur.*

De Conuictis. Cap. XI.

X depositionibus testium examinatorum fit reus conuictus ut in præsenti, uel indiciatus ut in sequenti demonstrabo &c. conuictus qui reputatur quando per depositionẽ saltem duorum testium examinatorum probatur delictum, & delinquentem fuisse N.l.ubi nu 1
merus ff.de testib.l.j.ff.de oper liber.Gomez.in tractat. de delict. c.12.nu 9. Necessariò tamen isti testes debent esse concordes, ut uidelicet.

,, Res, Persona, gradus, locus, hæc sunt consona tempus, ut notauit Innoc.in c.2.de testib. 2
nu.1. aliàs dicuntur testes singulares & uti mi-

nus

nus idonei non probare c. cum dilectus §. nos verò ibi cum contra hoc eorum &c. de elect.
3 quæ tamen singularitas si dependet ex actis quę successiuè fiunt probant, probando actus successiuos, & reiterabiles tendentes ad vnum & eundem finem &c. c. qualiter & quando il. 2. ubi
4 Innoc. de accusa. c. super eo, de eo qui cog. cons. vxor. suæ exemplo euangelistarum qui passionem D.N. Iesu Christi describendo, concluxerunt crucifixum fuisse licet varijs verbis vsi sint, vt Cor. cons. 2. vol. 1. nu. 9. & quamuis alio modo possint rei quàm per testes conuinci vt per instrumenta Dec. in c. at si clerici de iudicijs nu. 2. uel probationes indubitatas l. sciant cuncti C. de probat. aut per argumenta ut Bossius in tit. de conuict. num. 5. nihilominus & instrumenta indicia ac argumentà per testes probantur Rotæ Roman. dec. 1. num. 4. de constit. in nou. re-
5 quiruntur tamen in testibus videlicet.

„ *Conditio, sexus, ætas, discretio, fama,*
„ *Et fortuna, fides, in testibus ista requires*

qui aliàs falsum deposuit repellitur, nam semel malus in eadem genere mali semper præsumitur malus, c. qui semel de regul. iur. in 6. Amasius pro amasia uel amasia repellitur Bal. in c. in litteris de testib. num. 3. Item affinis uel consanguineus Dec. consil. 463. num. 19. grammat. dec. 34. nu. 18. minor repellitur vt supradictum est, Ebrius repellitur Dec. in c. placuit de testib. num. 8. auxiliator, deffensor, uel protector cri-

minosi

minosi Innoc. in c. qualiter & quando 2. de accusat. nu. 1. & seq. Item consimilem causam habens c. personarum de testib. Felyn. in c. per tuas de testibus num. 1. Item apostata quia est excommunicatus, c. 2. ne clerici vel monach. in 6. Item nec confessarius sacramentalis admittitur in testem, quia eius depositio non probat, quoniam illa confessio fuit facta Deo non homini, & sacerdos in iudicio vti testis homo est, & hominem repræsentat tex. est in cap. si sacerdos de offic. iud. ord. nam facta fuit huiusmodi confessio in pęnitentia & propterea non probat in iudicio ut in allegat. c. si sacerdos notat Ioann. de Anan. num. 6. & latè Bal. in l. Archigeruntes C. de episcopali audientia num. 2. & idem Bald. in allegat. cap. si sacerdos num. 7. Sed de licentia confitentis potest examinari ut text. in cap. nemo de Symon. ubi Ioann. Andr. num. 3. Ioan. de Anan. num. 2. & capi. significasti de adult. ubi Abbas, num. 5. Ioann. Andr. num. 1. Zabarella num. 3. Anto. de Butrio num. 3. Hostien. num. 26. Imol. in cap. consanguinei de sententia & re iud. nu. 5. Lapus allegat. 94. incip. quidem præsbiter in principio vers. in contrarium & tenet hoc idem Didacus in 2. part. 4. decret. c. 8. §. 12. nu. 9. 10. & 11. si tñ agitur ad deffensam reorum & ad subleuandum de peccato, tunc de licentia confitentis cõfessarius admittit̃, & eius probat depositio & ita iudicatũ fuisse, attestat̃ Fely. in c. cũ Matth. de Sym. nu. j. & gl. in hoc singularis

in c. tua nos de sponsi. & matrim. in verbo qualiter tibi constiterit, Ripa de remed. ad curand. pest. num. 107. & seq. quod hæc omnia requirantur in testib. tenet Innoc. in d. c. 2. de testibus & otho in summa sua tit. de iudic. possess. debent esse testes de uisu c. cum causam de testibus vel de proprio auditu c. præterea de testibus & si testis quoquo modo infamis, aut grauatæ labefactatæque existimationis fuerit non probat c. denique de except. c. testes 1. 1. q. 7. c. testimonium de testibus adiuuatur tamen testis inhabilis de-
6 positio, & confirmatur depositione testis habilis q̃ fuerat omni exceptione maior Bal. in l. si quis §. quid. n. in principio ff. de edend. Ias. in l. cunctos populos versi. sic istam regulam ponit Bal. in 2. lectura C. de summa Trinit. & fid. Catholi.

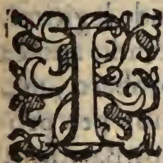
De Indicijs. Cap. XII.

SVMMARIA.

1 *Indicium vnde dictum*
2 *Indiciorum diuisio.*
3 *Indicij deffinitio,*
4 *Indicij sufficientia ad torturam quæ.*
5 *Indicij deffinitio secunda.*
6 *Indiciorum deffinitio tertia.*
7 *Indicia nõ sufficientia ad torturam vnde oriantur.*

De

De Indicijs. Cap. XII.

N vniuersa criminali praxi, alia, defficilior non reperitur materia, quàm ipsa indiciorum non ex sui natura, quamuis circa obscura versetur, sed ex tot, tantisq; iurisconsultorum opinionibus, sparsim traditis, & diuersimodè concludentibus, ut arbitrium duntaxat reseruetur iudici, licet aliter leges determinant, ius disponat, & ratio ipsa suadeat. Indiciũ itaq; 1
ab indicando dictum est, vt indicatur & notificatur c. studijs de præsumpt. l. solent ff. eod. Indiciorum alia leuia, alia grauia, & grauissima Do 2
ctores appellant, Blanc. in l. fi. ff. de quæst, nũ. x. alij alio modo distingunt, vt quędam sint dubitata, alia indubitata milleus in tractat. de indic. num. 4. Quidam verò iuxta tempora diuiserunt vt oriatur uel ante, in, aut post delictum Franc. Cason. de indic. & tort, nume. 7. & Blanc. in d. leg. fin. ff. de quæst. num. 66. Nonnulli tenuerũt quod indicium ortum suum haberet, ex persona, causa, facto, uel ex delicto, ut idem Franc. Cason. loco citat, nume. 1. Quam plurimi appellarunt argumentum Aegid. Boss. tit. de indic. & consid. ante tortur. nume. 4. Multi voluerunt ut indicium diceretur præsumptio Abbas in capit. tertio loco de probat. allegat. à mileo in tract. de præsumpt. nume 31. Cæteri ut esset semiple-

na probatio arg. leg. cum probatio iuncta gloſſ, ff. de probat. gloſſa in leg. fin. ff. de quæſtion. & aliqui indicium pro coniectura habuerunt ut Bal. in illa l. non hoc &c. Cod. vnde legitimi. Indicium igitur quodcunque deſcendit aut ex facto delicti minus concludenter probato, ut ſi teſtis unicus omni exceptione maior per proprium ſenſum uiſus ut eleganter not. Bart. in l. ſi quis Cod. ad l. Iul. maieſtat. numero 1. Abb. in cap. at ſi clerici de iudicijs nume. 14. vel proprij auditus, habens uocem notam deponat de delicto &cæt. Talis etiam depoſitio ſicut prima de uiſu facit indicium ad torturam vt latè tradit gl. in l. 6. Cod. ad l. Iul. maieſtat. cap. fin. de iureiuran. Abb. in cap. 1. de depoſit. nu. 6. & hoc
3 caſu, indicium dicitur delicti ſemiplena probatio ſufficiens ad quæſtionem ad eruendam veritatem. Aut oritur ex circunſtantijs præcedentibus, cuncomittantibus, uel ſequentibus ip-
4 ſum delictum, quæ circunſtantiæ aut per ſe ſe tantùm ſunt punibiles, uel non niſi ſecuto delicto. Primæ dicuntur indicia ſufficientia ad torturam, aliæ ad inquirendum & ad carcerandum ut loquendo de primis ſunt minæ de occidendo quo occiſo poſtea reperto poterit minans torqueri l. metum Cod. quod met. cauſ. vbi gloſſa & Doctores in leg. fin. ff. de hæredit. inſtit. l. vnica Cod. ſi quis imperatori maledix. confeſſio extraiudicialis de aliquo crimine commiſſo, quo perpetracto, talis confeſ-
ſio

ſio contra confitentem ſufficit ad torturam Felyn. in c. olim de reſcript.num.5. vtroq; enim modo ſupradicto videtur talis minans, ſeu poſt confitens etiam ſi uerum non dixerit & errorẽ confeſſionis factæ non probauerit repræhenſionem mæreri ob animum vltorem quem habet contra talem. & memini me in ciuitate Ferrarię ſcientiarum facilè matre ac nutrice obſeruari vidiſſe, ut ſi quis iuſtè timeat aliquem, & timorem per teſtem licet vnicum probet, arctatur minans fideiubere de non offendendo eum, aliàs incarceratur & fugiens bannitur pro ut in ſuo ſtatuto lib. 3. cap. 37. Clarè legitur & continetur, quod quidẽ decretum cum à duodecim ſapientibus viris illius inclitæ ciuitatis emanatum fuerit in quorum numero inter alios adfuiſſe legitur Franciſcum Corneum, Ioannem Baptiſtam Pignam, Proſperum Paſetum. Hippolitum Riminaldum Præceptorem meum excellentiſs. Renatum Catum, Comitem Aluarotum, Equitem Bonifacium Rugerium, Paulum Leonum poſtea epiſcopum Ferrarienſem, omnes iuriſconſultos clariſſimos, quorum ſcriptis tota iam ipſa legalis phyloſophia & gloriatur & illuſtratur, adhibito placitu & aſſenſu ſereniſſimi ac inuictiſſimi Principis ALFONSI Ateſtini, ſecundi Ducis Ferrariæ V. Domini mei clementiſſimi propterea ſecuto delicto, iuremerito ſufficiens indicium erit ad torturam, cum eo adhuc non peracto

D 3 neſcio

nescio quomodo punitur ut dictum in vim illius decreti statutorum licet Prudentissimi religiosissimi ac iustissimi omni tempore, quacunque ætate semper habiti. Aliæ punibiles persemetipsas sunt, ut mendacium iudici allegatum leg. unius § testes ff. de quæstion. c. litteras de præsumpt. Anchar. consil. 288. & omnis alia coniectura per se quouis modo reprehensibilis, uel punibilis sufficiens erit ad torturam, & indi-
5 cium hoc poterit deffiniri ut sit coniectura ex probabilibus per se etiam punibilis, cuius pena, de alijs etiam quæstio haberi possit, & tali casu lex reum non agrauat, nam unico contextu puniendo illud delicti principium mediante quæstione & tortura, quærit ueritatem alterius grauioris criminis, cuius fuit coniectura, & tunc indistinctè deuenitur ad torturam, licet ultra torturam ipsam reus grauissimè puniatur propter tale commissum indicium, indicium quò ad alia grauiora delicta, sed punibile etiam per se solum, ut de furto dici potest, nam si quis rem raptam penès se scienter retinebit, poterit torqueri pro inueniendo raptore, & furatore, sed quia tantùm punit lex raptorem, quam rei raptæ detentorem leg. crimen. C. ad l. Iul. de ui public. ideo post indicium ad torturá sufficiens, poterit pęna legis puniri. Ad probandumq; indicium huiusmodi requiruntur testes idonei, & concludentes Paul. de Castro in l. Lucius ff. de his qui not. infam. & Doctores in leg.

admonendi de iureiuran. & si concurrunt plura indicia similia, tortura infertur grauis, ac bis & ter repetitur l. repeti ff. de quæstion. ubi Mars. num. 1. 2. 3. 4. & seq. usq; ad nume. 25. diuerso & interpellato tempore. Cætera autem indicia per se tantum non punibilia faciunt indicium ad inquirendum, & ad carcerandum quando agitur inter seculares de quorum fuga timetur quod secus dicẽdum est de regularib. Indicium hoc dicitur coniectura, ex probabilibus, & non 6
necessarijs orta, à quibus potest habesse veritas Bal. in d. leg. non hoc C. vnde legit. nu. 6. indicia similia probantur etiam per testes minus idoneos, etsi sint mille, non constituunt vnum sufficiens ad torturam, sunt. n. ad instar peccatorum, Venialium, quorum numerus unum non facit mortale. Indicium huiusmodi facit publica uox & fama sine authore Mars. consi. 3. num. 4. Ias. 7
in repet. l. admonendi ff. de iureiuran. num. 207. Item inimicitia præcedens Blanc. in l. fin. ff. de quæst. num. 175. Dictum vulnerati Angel. in l. si quis in graui §. si quis moriens nume. 1. ff. ad senat. syla. casu tamen & fortuitò occursi, aliàs si à latronibus publicis probat ad torturam Abb. num. 5. Butr. num. fi. in c. 1. de confess. Salyc. in l. quoniam liberi C. de testib. num. 6. seu crimen passi. Bossius in tit. de stup. detes. in mascul. nu. fi. quod procedit si de corpore delicti non constat, Sed constando probat, concludenter ad torturam etiam sit minor (nam maior muliebra

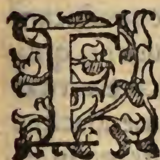
paſſus non eſſet,) caſu quò ſortuitò proditoriè vel per vim & metum ſtupratus fuerit vt elegan ter in hoc propoſito conſuluit Plot. inter conſ. crim. diuer. conſil. 132. lib. j. numero 23. & 24. Adeoquòd cum alio, vult vt probet concludenter delictum ita Ludouic. de Alferiis loco citat. conſ. 143. num. 8. & 9. & Calcan. conſil. 110. per totum. Hæc enim perſe non faciunt indicium ad torturam niſi concurant ſupra allegata, adeo vt in Syndicatu non teneatur Iudex: Sunt enim multum leuia ad quæſtionem maximè in religioſos & ſacerdotes clauſtrales, pro quibus indicia ſupradicta ſufficiant.

De Interrogandis reis. Cap. XIII.

SVMMARIA.

1 *Iudex incohacti proceſſus ſemper manet iudex.*
2 *Generalis communis iudex.*
3 *Iuramentum an reis defferendum ſit.*
4 *Forma reos interrogandi.*
5 *Reus de ſe confeſſus quò caſu de alijs interrogari poſſit.*
6 *Carcer quando neceſſarius.*

De Interrogandis reis. Cap. XIII.

Ormato processu, si reperitur reus indiciatus vel conuictus, modo & forma supradictis debet illico interrogari hoc est constitui, ad effectum inueniendi ex ore proprio veritatem, & si post delictum commissum, reus sic mandantibus superioribus mutaret monasterium, ciuitatem vel Prouinciam, si incohactus fuit processus non liberatur ab obedientia 1
(ratione illius scilicet delicti) prædicti Prioris vel Correctoris c. proposuisti de foro compet. l. hæres §. j. §. si quis ff. de iudic. Si verò nullus fuit principiatus processus, tunc Prouincialis vel Visitator si reus erit in illius prouincia, Visitando prouinciam erit iudex competens, aliàs cognitio spectabit ad generalem, quia tali ca- 2
su, vti communis iudex & ratione delicti loci & personæ poterit ad pœnam contra reum procedere arg. l. Roma. ff. ad municipal. & c. licet de foro compet. Interrogabitur. n. reus hoc modo, Die mense Anno, in loco vt dixi in c. de examinandis testib. constitutus Fr. N. coram &c. N. & delato ei iuraméto prout manu tactis scripturis. Iurauit ĩ forma &c. Iurare. n. tenetur reus ex do- 3
ctrina Bar. in l. inter omnes ff. de furt. num. fi. & latè mars. in l. quæstionis habēdę ff. de quæstion. num. 72. Et est communis opinio nec tā detestabilis

bilis vt quidam ſentiunt, quia delicta omni modo poſſibili debent inueniri & puniri, pinguior enim victima Deo non conſacratur homine malo, & ideò vbique iuriſconſulti hanc practicam ſeruant. & eſt ratio etiam ſatis concludens, quia reus tenetur a iudice interrogatus dicere veritatem, aliàs confiteri recuſans, vel mendaciter negans mortaliter peccat. Io. à Capiſtrano in c. veſtra de cohabit. cleric. & mulier. num. 28. & Abb. in c. j. de teſtibus cogen. nu. 3. nec permiſſum eſſe reo inuenio, tacere veritatem & dicere mendatium etiam ſe deffendendo, quia tali caſu fraudolenter, & dolosè procedit, ac calumniosè videtur ſe deffendere per fraudem & dolum, quæ fraus & dolus alicui patrocinari non debent; idem Io. loco citat. num. 28. c. ex tenore de reſcript. c. dictum 30. quæſt. j. l. nec ex dolo ff. de dol. cap. j. 15. quæſt. 6. c. conſtituit 20. quæſt. 3. ſequendo igitur conſtitutum interrogabitur, Fuit ei dictum, an ſciat vel excogitare poſſit cur fuerit coram &c. Vocatus, & cauſam præſentis conſtituti? ita milleus de form. reorum interr. num. 6. & 7. Reſpundet neſcire, Monitus vt bene cogitet & veritatem dicat, reus. n. ſponte confitendo veniam conſequitur. l. ædicto Diui Traiani ff. de iure fiſci, Ignorat. Ei dictum à quo tempore citra reperiatur in hoc monaſterio? nã ratione delicti ſortitur forum Abb. in cap. j. de prę ſumpt. num. 2. & in cap. ſanè de foro compet. num. 5. & in cap. j. de raptor. nu. 7.

Felyn.

Felyn. in cap. à nobis el j. de sententia excomm. num. 1. Respundet &c. Ei dictum an vllas contraxerit inimicitias? ita mill. loco cit. num. 10. & dicat qua occasione vel causa, cum quo, vel quibus & an subsecuta sit reconciliatio & quando? hoc enim seruatur quia semel inimicus, semper præsumitur inimicus nisi probetur reconciliatio Innoc. in c. cum oporter de accusat. Bal. in auth. si dicatur C. de testibus text. in l. in ipsius & ibi Bal. Cod. famil. ercifcund. & reconciliatus de recenti, in graui iniuria adhuc præsumitur inimicus c. 2. 3. quæst. 5. & latè Blanc. de indic. nume. 161. ad effectum. s. vt videat iudex quanta sit testibus fides adhibenda. Respundet nescire. Ei dictum an vnquam fuit ipse constitutus accusatus, denuntiatus inquisitus, vel aliter processatus de aliquo crimine, & dicat de quo, quando, quo instante, à quo iudice, & quam pœnam reportauit? cap. semel malus de regu. iur. in 6. Negauit: Deinde interrogabitur de vnoquoq; indicio, incipiendo à remotiori & gradatim prosequendo vsque ad delictum ipsum l. vnius §. cogniturum ff. de quæst. Bal. in l. custodias ff. de public. iudic. in qua delicti propalatione cautus sit iudex diligenter inspicere, & annotari facere an commoueatur ipse reus, si sit Pallor, trepidatio, rubedo, vel tremor in faciem ipsius hæc omnia sunt signa apta ad prouocandum iudicis arbitrium potius pro vna, quàm pro alia parte ita Franc. Cason. in tract. de indiciis in initio, 4

nam

nam rubedo signat verecundiam delicti commissi, pallorem vindictam, trepidatio metum penè futurę vt elegātissimæ hæc omnia signa describit perillustris Phyl. D. Annibal Pocatera Ferrariensis in primo eius dialogo della Vergogna, & de se confessus poterit de aliis interrogari, si delictum sit tale vt necessario adfuerint alij Vnde
5 de Versus.

„ *Iussio, consilium, consensus, palma, recursus,*
„ *Participans, motus, non obstans, nō manifestās.*

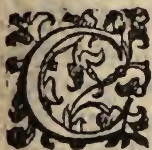
6 Et si confitebitur delictique grauitas sic requiratur incontinenti iudex mandabit ipsum incarcerari ob sui custodiam l. 2. & l. fi. C. de custod. reorum. Si verò negabit & delictum erit graue quia ex delictis grauissimis incarcerantur non leuibus Abb. in capit. vt famæ de sententia excommun. num. 2. vt saltem veniat imponenda pœna corporis afflictiua l. ictus fustium ff. de his qui notantur infam. pariter debebit incarcerari vt metu carceris confiteatur Bartol. in l. si verò ff. qui satisdar. cogant. & in l. j. ff. de custod. reorum mandando iudex vt reus se subscribat ne negare possit modo & forma pro ut in capit. de examine testium dictum fuit.

De Confessis. Cap. XIIII.

SVMMARIA.

1 *Confessio quotuplex & nu. 3.*
2 *In confessis partes iudicis in condemnando.*
4 *Confessi etiam audiendi se defendendo.*
5 *Reuocatur confessio quoties non vera sit.*
6 *Sponte confesso indulgendum.*

De Confessis. Cap. XIIII.

Onfessio reorum duplex est, una 1
quæ fit proprio ore, alia quę fit per contumatiam ut si aufugerit aut vocatus se præsentare nolluerit registrata citatione in processu, uel diligentia cursoris, tunc tamq̃ interrogatus & cõfessus habebitur l. eius qui delatorem ff. de iure fisci l. qui ad certú ff. locati & l. singularia ff. si cert. pet. quia tali casu. i. cõfessi partes iudicis sunt vtiq; in condemnando cap. 2. de conf. Quæ 2
citatio fit hoc modo, & registratur in processu. Hic in refetorio hora prandij, (discumbentibus fratribus) & de mandato Reuer. Fratris &c. citatur frater N. quatenus in termino &c. debeat coram D.S.R. personaliter præsentare ad effectú respundẽdi quib. interrogatus fuerit, aliàs cótra ipsum contumacem & confessum D.S.R. ut iuris fuerit procedet nõ ostantib. &c. Sed loquẽdo

modò

modo de prima vera iudiciali confeſſione, dicitur quod confeſſus quis intelligitur, quotieſcunque dubitari non poteſt vt confeſſio metus cauſa facta fuerit l.j.§. ſi quis vltro ff. de quæſt. An-
3 char.conſ 24.num 2. Aliquando non metu criminis imminentis, ſed tedio vitę, vel impotentia doloris quis ſibi mortem apetit vel manus in ſe infert, ideo ei inſiſtendum eſt l.j.§. ſi quis non metu ff. ad Sylla. & §. ſi tibi manus loco citato, nam quandoque confeſſus ebrius eſt, vel mente captus, aut ſpuntè periturus, quo caſu debet iudex diligenter circunſpicere Igneus in l. 3. §. ſubuenitur ff.ad Sylla.nu.87. Quia talis non tenet confeſſio gl. in c. ex literis de diuortiis & in omnem caſum, non obſtante vt ſit ſpuntè confeſſus, & de confeſſione dubitari non poſſit, ad-
4 huc terminum ad faciendas ſuas deffenſiones competentem reo iudex aſſignare debet Grammat.ſuper conſtit. reg. Neapol.fol.23.nu.23.& l.j.§.ſi quis vltro ff.de quæſtion.l. j. §. ſi quis in nulla ff. ad Sylla.nec vllo modo denegari poteſt. Alexand.conſil.66.vol.1.incipien.ſi preces, ſunt enim deffenſiones dę iure naturæ quæ nec ab Imperatore, nec à ſummo Pontifice tolli poſſunt clem.paſtoralis de re iud.l.defenſionis facul. C. de iure fiſci lib.x.quia poſſet reus confeſſus probare contrarium per euidentiam facti l.inde Neratius §.fin ff.ad leg.Aquil. & l.proinde ff.eod.
5 vel alio modo reuocare cõfeſſionem ſuam tamq̃, per errorem factam, probando errorem &
tunc

tunc incōtinenti reuocari potest Guid. de Suzar. de indic. & tort. num. 48 & talis probatio debet admitti & est communis opinio Aret. in c. cum dilecti de accusat. in vlt. verbis. Hæc spontè rei confessio facta, operatur vt confessus mitius puniatur est hæc communis omnium opinio vt tenet Symanc. de hæret. c. 55. nu. 6. Berò in c. at si clerici de iudic nu. 88. quæ tamen conclusio nō procedit in eo, qui primùm negauit postea verò confitetur Bart. in l. eum qui ff. de iureiur. nu. 4. Socin. in l. non fatetur ff. de except. nu. 7. Viuius opin. 136. nisi videatur penitens & confiteatur, non quia se vidit conuictum, vel probationibus superatum, sed quia veniam petit, & delictum pro vt commisit fatetur, etiam cum omnibus & singulis suis circunstantiis aliàs tandem confessus & conuictus non solum detinendus est, sed etiam in Vinculis coniiciendus donec feratur sententia & executioni mandetur l. nullus C. de exhiben. reis & l. si confessus ff. eod. tit.

De Deffensionib. reorum. Cap. XV.

SVMMARIA.

1 *Reo ædenda copia indiciorum ante tormenta & quando ac quomodo nu. 2. & 3.*
4 *Iudex tenetur quærere deffensiones reorum.*
5 *Quatuor modis reus se deffendere potest.*

6 Contra

6 Contra iudicem quid opponi potest.
7 Contra delictum similiter.
8 Contra testes pariter.
9 Quid excipere possit reus contra propriam confessionem.

De Deffensionibus reorum. Cap. XV.

Postquàm reus de plano constitutus fuerit, ei utiq; edenda esset copia indicorum quatenus tamẽ
1 ab eo petita l.2.C.de eden.c.qualiter & quando el.2.§. debet igitur de accus.l.unius §. cogniturum ff. de quæst. in uerbo reo postulante ubi Hippol.de Mars.nu. 36.& est ratio iuxta regulam illam quod officiũ
2 iudicis non impartitur nisi petẽti l.4.§. hoc autem & quæ ibi notantur p Doctores ff. de damno infect. maximè ante rigorosum examen uel torturam vt notat Bossius in tit. de indicijs nu. 79. Quam dicit esse communem Alexan.de nouo consi.86. num.4. & si reus minimè regularis esset, quia regularis hoc casu deberet obtinere, expensas aduocatorum à monasterio, & alios sumptus litis, aliàs esset priuare monachum deffensione sua, quæ nec diabolo litiganti & se iure naturæ deffendenti deneganda esset, Abb.in c.cum contingat de for. compet.nu. 27. Et ideo ita extraiudicialiter procedendo facilius & liberius

nus possunt regulares à suis administrationibus ammoueri c. qualiter & quando el. 2. de accusat. in ultimis uerbis mandando etiam ut ieiunent in pane & acqua processus suos sic sine notario & testibus expediendo nam vbi de bona fide agitur de apicibus iuris non disputatur, pręsertim cum tendant ad correctionem morum à qua appellatio non datur c. reprę hensibilis de appellat. Sed sine figura & forma iudicij procedunt lapus allegat. 73. num. 5. & 6. & quanta oriantur scandala, homicidia, & apostaliæ satis superq; constat, & hoc euenit ob malam prælatorum conscientiam, de his loquendo, qui repræhendendi veniunt, nam non puniendo emendando & corrigendo delinquentes, omne studium & diligentiá adhibent, in se uendicando de iniuriis receptis, aut de aliis propriis affectibus & interesse, inferiores infamando & Deus tantùm sic, quoducti sint vndeq; hoc eueniat & ex qua causa delicti, s. uel ut non habeant uocem in proximo capitulo cellebrando, ideo pro iustificatione tam iudicis quàm rei necessaria est aliqua breuis & substantialis praxis procedēdi inter ipsos, quæ iam diu fuit a Follerio edicta, sub tit. de ordine procedendi contra monachos licet nimis strictè, & obscurè q̃ par erat tractauerit. Dico igi 3
tur quod non datur copia, sed ipso reo præsente & intelligente publicatur ipse processus, & eidē intelligenti legitur, ad effectum ut summariè pariter reus deffensiones suas facere & allegare

possit, etiam ante rigorosum examen, quod autē ante diffinitiuam sententiam minime dubitandum est, etiamsi sit confessus dicit Salyc, in l. 2. nu. 7. C. de custod. reorum Angel. de malefic, in verbo qui iudex dictus inquisitus in primis verbis, & Marian. Socin. in repet. c. qualiter & quā-
4 do de accusat. nu. 252. Paris de Puteo de Syndicat. fol. 459. c. 6. in fi. quibus deffensionibus reo assignatis, renuntiare poterit per pactum expressum glo, in l. pactum inter heredes in verbo liceat ff. de pactis Didacus super 4. decretal, fol. 202. nu. 16. & hanc esse communem attestatur Ant. Gomez. in c, j, delictorum. nu. 66. aliàs reus se non deffendendo, iudex tunc tenetur deffensiones suas inuenire Mars. cons. 16. num. fi, & in pract. §. vltima nume. 12. fol. 170. tex. in l. si non deffendantur ff. de pœnis l. 1. in fi. ff. de quæst. multis igitur modis reus se deffendere poterit,
5 opponendo. s. contra iudicem, delictum, testes,
6 ac contra confessionem suam propriam, contra iudicem plurima opponere reus poterit. Primo vt iudex sit eius inimicus capitalis, ob aliquam grauem iniuriam receptam, iuxtà tex. in principio c. veniens de iureiuran. Felyn, in c. reppellantur de accus. nu. 6. & , i. quia crudelis dicitur, qui famam suam negligit, ideo necessario reputatur inimicus c. noluit 12. qō. 1. c. non sunt 11. qō, 3. Abb. in c. magnæ nu. 13. de voto & vot. redempt. quia preciosa res est Alberich. in authen, testis col. 2. C. de testib. & magnum propterea & damnum

damnum famam suam ammittere l. infamia C. de decurion, lib. 10. & licet index se inimicum non ostendat, sufficit tamen si reus iustam causam inimicitiæ allegauerit & probauerit Felyn. in c. cum oportet de accusat. nu. 14. Ias. in l. apertissimi C. de iudic, nu. 7. & Mars. in l. j. §. prætere a ff. de quæstion. nu. 3. & singul. 178. incipien. inimicus. Secundò si est affinis vel consanguineus querellantis, aut aliàs interessati in causa, c. absens 4. q. 8. Item si sit excommunicatus c. ad probandum de sententia & re. iudic. c. dilecti filij de except. c. si verò de sententia excommun. c. cum speciali in fi. de appellat. Item si iudex antea ipsum accusauerat de crimine capitali, ex qua oritur capitalis inimicitia gl. est in l. licet ff. de arb. & in §. item inimicitiæ in verbo si capitales instit. de excus. tut. Abb. & Socin. in c. accedens, el. 2. vt lite non contest. quæ et procedit conclusio quando accusatio non est criminis capitalis, prossequendo duntaxat suam vel suorum iniuriam l. j. § j. & §. fi. ff. de iniur. & §. patitur, instit. eod. Vnde in omni casu lex accusatorem appellat inimicum tex. est in c. j. §. illum ibi nec inermes inimicis, de restit. spol. in 6. & in c. item cum quis eo, tit. & in c. meminimus de accusat. & vbi adest animus offendendi, licet sine effectu, præsumitur talis inimicus accusatione nulla resultante Io. de Anan. in cap. cum P. de accusat, item ex atroci iniuria paratur inimicitia grauissima Bart. in l. 3. §. fi. ff. de adim. leg. Item

E 2 capi-

capitalis inimicitia dicitur contracta quotiescũque offensus directè vel indirectè se vendicaret Lucas de pęna in l. 1. col 2. versic. Item propter homicidium C. de his qui se def. lib. 10. Adducit text. qui hoc determinat in c. fi. de spons. Item detinens & detentus in vinculis adinuicem præsumuntur contrahere inimicitiam arg. text. in l. in ipsius C. familiæ hercifcundæ & ibi Bal. not. 11. & latè Blanc. in l. fi. ff. de quæst. nu. 99. Item dicens se inimicum, est inimicus c. inquisitionis §. ad hæc vers. aut etiam aduersus eos de accus. Item expellens aliquem de suo monasterio præsumitur odio prosequi ab expulso, & eius inimicus iudicatur vt Blanc. in d. l. fi. num. 100. & quia verbis rebus & factis quis propriam voluntatem declarat vt Blanc. loco citat. nu. 181. Ideo ex minis inimicitia præsumitur gl. in l. licet ff. de arbit. Bart. in l. 3. §. fi. ff. de adim. l. Item ex verbis fit l. 1. & l. Itẽ apud Labeonẽ §. 1. ff. de iniur. Item & literis l. vnica C. de iniur. & fam. libell. & talis iniuria vnifacta intelligitur facta etiam omnibus de cognatione leg. 1. 2. & 3. ff. de lib. caus. l. sororem C. de his quibus vt indig. gloss. in clemẽ. ij. in verbo quomodolibet de sententia excomm. & cognatio vsq; ad quartum gradum intelligitur Bal. in cap. vassallus el. 1. si de feud. fue. controuer. quem sequitur Felyn. in c. cum oporteat de accusat. num. 12. Item inimicus præsumitur, qui non salutat, quem solitus erat salutare c. si inimicus 93. distinct. Lu-

cas

cas de pęna in leg. 1. Cod. de his qui se def. lib. 10. Item non obediens suo superiori præsumitur inimicus gloss. in cap. si quis diaconus in uerbo & inimicos 50. distinct. cap. quoniam vetus 24. quæst. 1. Item iudex de recenti reconciliatus tamquàm suspectus repellitur Ias. in l. apertissimi colum. 2. in fin. Cod. de iudic. Contra delictum ipsum pluribus exceptionibus reus deffenditur. Primo exceptione præ- 7
scriptionis temporis annorum 20. à die commissi criminis nam eo temporis spatio præscribitur omnis accusatio criminalis l. quædam Cod. de fals. Abb. in cap. cum haberet num. 4. de eo qui duxit in matrimonium & cæt. Boer. dec. 26. nu. 6. Mars. cons. 117. num. 40. hæcq; conclusio procedit duntaxat quando agitur ad pęnam corporalem, sed si agatur ad restitutionem interesse alicuius tunc vsque ad 30. annos durat actio vt tenet igneus in leg. in cognitione ff. ad sylla. num. 185. Sed hæc penitus actio videtur extincta ex uoto paupertatis quod emittunt regulares ut supra pluribus in locis dictum fuit, In crimine adulterij 5. annorum spatio præscribitur actio l. mariti §. hoc quinquennium ff. ad leg. Iulia. de adult. & stup. In simplicibus fornicationibus spatio annorum 3. præscribitur grammat. consil. 50. in ciuil. num. 6. Opponitur siquidem etiam exceptione rei iudicatæ, vt pote si aliàs super eisdem fuerit absolutus uel

condemnatus, denuò super eisdem iudicari non debet c. de his de accusat. Angel. de malef. in verbo ad quærellam num. 90 Item opponitur ex euidentia facti, vt si constat delictum de quo inquiritur minus esse commissum, puta quia talis qui dicitur vulneratus, vulnera non habet vt à simili tradit Bal. in l. si quis testibus non si. C. de testibus. Vltimò probando negatiuam coarctatam loco & tempore, vt si dicat delictum hoc non commissi, quia tali die, & hora alibi præsertim in tali loco eram, talis exceptio probata, concludenter; operatur absolutionem gl. in c. bonæ el 1. in verbo per rerum naturam de elect. quam communem allegat Paris, in c. quoniam contra num. 8. de probat. Felyn. in c. in nostra num. 8. in
8 fi. de testibus. Ex parte testium pariter exceptiones quamplurimæ reperiantur vt probando inimicitiā non admittitur ad testificandum l. testium in principio ff. de probat. & cæteras oppositiones contra iudicem supra innaratas, item probādo falsitatem testium, debet absolui reus, testes verò condemnari l. qui falsa ff. de testibus. Item si sunt singulares in eorum dictis non probant. Mars. cons. 1. num. 25. Item si testis deponit impossibilia non probat Hyppol. cons. 20. nume. 60. vol. 6. Paris. consil. 75. vol. 3. Alex. consi. 162. num. 8. lib. 6. Corne. cons. 56. num. 4. vol. j. Curt. Iun. cons. 17. nu. 66. prima parte: Crauet. cons. 115. nu. 12. Item testis non probat quando ex suo dicto potest sibi ascribi laus vel vitu-

perium

perium Abb.in c. cum dilecti de elect.num. 12. ibi Anto. de But.nu.40. Alex.cons.141.num.9. lib.j.& cons.86.num.9.lib.2. Corn.cons.67.nume.3.vol.1.Curt. Iun. cons.165.num.21.parte 1. Item si testis extraiudicium deposuerit se iudicialiter falsum deposuisse minis & instigationibus producentis vel iudicis, licet fides primi dicti minuatur, tamen standum erit primo dicto ita in terminis consuluit Alex.cons.124.nu. 5.vol.6.& quod omnino primo dicto iudicialiter & cum iuramento deposito standum sit & talis assertio minime attendenda veniat voluit Imol.in c.sicut nobis de testibus num.1.Corne. cons.261.nume.29.vol. 4. Riminal. præceptor meus cons.78.nu. 18..& cons.103.nu.2.vol.2. & latæ Bart.in l.generaliter Cod. de non num. pecun.num.16. & est ratio quia depositio facta in iudicio valido prævalet factæ in non valido Alex.in l.eos ff. de fals.Boer.q.108.par.1. & qr primo dicto in iudicio seruatis seruandis habito standum omnino sit notat Abb. in c. sicut nobis de testibus cog.num. 1.in c.inquisitionis §.3.nu. 9. de accusat.& c. per tuas de probat.nume. 11. Felyn.in c.sicut de testibus nu.2.Alex.cons.74. num.8.lib.1.Barb.cons.40.col. 2. vol. 3. Mars. singul.212. incipit communis omnium, Salyc. in l.nullum C.de testibus num. 6. quæ conclusio adeo verà est, vt primo dicto standum sit nõ autem secundo vt procedat ẽt si secunda depositio iudicialis sit, quinimo ẽt si prima depositio

facta fuerit extraiudicialiter, secunda vero iudicialiter & cũ iuramento nihilominus & hoc casu primo dicto standum erit de secundo poterit puniri de falso Abb. in cons. 52. uol. 1. nu. 1. Alex. cons. 237. nu. 7. lib. 6. & cons. 8. num. 2. lib. 3. Corn. cont. 170. num. 5. uol. 3. Felyn. in c. cum in tua, de testib. uers. 4. conclusio nu. 15. Ioan. Andr. in c. non est sine culpa de regul. iur. in 6. num. 11. 13. & 15. Antonius de Butrio in c. cum in tua diocæsi de testib. & attest. nu. 1. & seq. Io. de Anan. in c. per tuas de probat. nu. 4. & in c. inquisitionis §. tertiæ de accusat. num. 7. Card. Zab. in cle. testibus de testib. nu. 11. Bart. in l. eos ff. ad leg. Cornel. de fals. num. 8. & semper hæc opinio penès me habita fuit magis communis, quæ procedit quando depositiones sunt penitus diuersæ & contrariæ, sed si secunda declarat primam, uel diuersimodè testis fuerit interrogatus secunda vice, quàm prima, utriq; tunc stabitur & arg. eorum quæ notantur a Bart. in l. eos qui ff. ad leg. Cornel. de fals. num. 4. ab omnibus communiter recepta, ut s. depositiones non diuersè sed contrariæ, super eodemmet interrogatorio, & quatenus de eadem caussa, & inter easdem personas ageretur, nisi concurrant præmissa, talis testis minime de falso puniri debet, ut latè Abb. in cap. cum in tua de testibus num. fin. & ibi in addit: in litera B. versi. pone &c. Aliàs resultantes contrariæ primæ standum erit ut Bal. consi. 44. num. 4. vol. 4.

Imol.

Imol.in c.cum causam quàm de testibus num. 20 Vltimò contra propriam confessionem etiã reus excipere poterit, ut sit emanata dum stabat ægrotans, per errorem factam, & sic probando errorem reuocabitur, Aret. in c. cum dilecti de accusat. in ultim. uerbis & hæc est communis opinio ex sola confessione nuda, adeoquod alibi, nec aliunde de delicto non constet, nec adsunt indicia, ex tali confessione, non debet reus condemnari Mars. in practica §. postquàm nu. 48. quæ conclusio procedit quando cõfessio nõ fuit absoluta, sed qualificata, quo casu cum sua qualitate debet acceptari in totum ut Bart. in l. Aurelius §. idem q̃siit nu. 2. ff. de lib. leg. aliàs si cum confessione concurrunt indicia, tunc confessio diuiditur, & confessio stat pro curia contra reum, & qualitas adiecta debet à reo probari ut Bar. in l. Aurelio §. Caius ff. de lib. leg. Quoniam uigore concilij Trid. in c. 5. sess. 6. de reformat. c. 14. sess. 7. de reformat. c. 8. sess. 21. Itidem de reformat. ordinarij contra regulares extra clausuram degentes habent omnimodam authoritatem ipsos corrigendi & castigandi, quinimo in vim dicti concil. c. 14. sess. 25. de regular. & monial. Formant ordinarij processus, & postea, vna cum persona remittunt superiorib. suis regularibus vt ab ipsis puniant, debent ipsi superiores pmittere vt regulares pcessati iuris ordine seruato, & receptis testib. secularib. simili mõquoq; deffẽsiones suas facere possint, dãdo interrgatoria.

repeten-

repetendo testes, recipiendo testes seculares ad deffensam, vt vterque processus tam informatiuus quam deffensiuus ab vnomet iudice, & vnomet ordine fabricatus, vsquàm ad sententiam diffinitiuam exclusiuè procedendo, adeoq; superior regularis non nisi propalationem suæ sententiæ habeat, quod ego pluries obseruari feci hanc practicam &c.

De Tormentis. Cap. XVI.

SVMMARIA.

1 *Tormentorum genera quæ.*
2 *Gradus torturæ quæ.*
3 *Vltra modum consuetum tormentandi alter nõ datur.*
4 *Carceris deffinitio.*
5 *Forma tormentandi regulares.*

De Tormentis. Cap. XVI.

PErlecto reo processu, & ab eo bene ĩtellecto subsecutaq; termini assignatione ad faciẽdas suas deffensiones, quibus deffensionibus renuntiatis, non factis, vel factis sed indicia contra eum exhistentia non penitus ellidentibus ad effectum vt habeatur & inueniatur

tur veritas, deuenitur ad tormenta l. cũ falsum l. hoc quod placuit C. de quæstion. & hoc rigoroso interrogandi modo vtitur quoties aliunde veritas ipsa haberi non potest Abb. in c. cum in contemplatione de regul. iur. num. 2. l. Diuus in princ. & l. ædictum ff. de quæstion. & l. quoties C. eod. tit. tormentorum igitur multa sunt genera, nam diu inferrebantur tormenta cum fidiculis cordis, funeuè aliqua ligando homines circa fruntem & ita ad sui posse minister stringendo, tormentum grauissimum reis inferrebat, de quo loquitur tex. cum glo. in verbo nullus in c. fi. 6 q. 1. Alij cõsueuerant dare aquam reo per nares in qua etiam imponebant calcem obstructo ore bibentis quod quidem genus valde periculosum erat ne tortus suffocetur, quidam ponebant taxillum in osse pedis qui vulgariter dicitur l'osso pazzo. Aliqui dabant imò ponebant muscionem in ventre vel vmbellico, & desuper ponebant ciatum ad includendum illud ne posset egredi, nonnulli torquent cum lingua caprina, lauant. n. pedes torquendi cum aqua bene salita, & ligato torquẽdo super aliquo scamno faciunt vt capra cum lingua lambat plantas pedum quòd libenter facit propter auiditatem salis. Multi torquent in mittendo virgas inter digitos manus, stringendo cum cordula: quamplurimi ligant solùm vnam manum ad funem, & sinunt sic pendere super terram & ego dum essem Ferrariæ pluries audiui à q. D. Petro Ant.

Basilio

Basilio tunc syndico Palatij illius Ciuitatis I. C. clarissimo de consuetudine obseruari in quibusdam casibus, ligare manum & pedem simul & sursum eleuari, sinereq; ita tortum pendere per horam in circa, cæteri dant carnes salitas ad comedēdum detento & denegant potum. Reliqui scindunt carnes vt est Tormentum Polletri Foller. pract. crim. in verbo etsi confitebūtur n. 70. Hoc verò tpe tria tantùm tormentorum genera sunt in vsu. s. ignis mandando iudex pedes torquendi, & plātas iniungere larido porcino, faciēdo deinde vt tortus teneat plantas pedū ignem versus & sic cōburantur secundū genus est tormentum veggia dictum, quo in terris Ecclesiæ iudices passim vtuntur. Tertiū est chorda, q̃
2 quinq; hēt gradus, primus siquidē est rei spoliatio & ligatio cū manib. retro, secundus qñ ita ligatus eleuatur aliquantulū, tertius si per horam sic eleuatus detinetur, quartus si adhibeantur ēt duo, vel tres ictus siuè tractus chordę & hæc q̃stio est pœna grauior, quā vtriusq; manus abscisio authē. vt nulli iud. §. fi. Vltimus si post detentionē eleuationem & ictus, ad pedes ipsius torti adponantur vel subiiciuntur pondera puta cōpedes ferrei aut quid aliud simile Paul. Griland. de quæst. & tort. q. 5. nu. 1. vsq; ad nu. 10. licet ali-
3 ter sentiat clarus nescio quo iure, & vltra torq̃ndi modos supradictos cūsuetos quis torq̃ri non pōt Cyn. Bal & Salyc. in l. Graccus C. ad l. Iul. de adult. p l. sed an vltro ff. de negot. gest. sed q̃a de-

licta

licta regulariũ debent secretè puniri ne scandala adferrant secularib. tex. in c. in script. 96. dist. & c. sacerdotib. 11. q. 1. ideò vltra supradictos modos torquendi vr̃ tutius & cautius esse vti tormentis secretiorib. & magis regularib. congruis hoc est, carcere; Quę licet deffiniatur vt sic locus securus & horribilis repertusq; non ad pœnam, sed delinquentium custodiam l. aut damnum §. solent ff. de pœn. Bald. in tract. de carcer. nu. 2. adeò vt non dicatur species tormẽti vt voluit clarus §. fi. q. 64. vers. sed an forte. Nihilominus adhibitis quibusdã qualitatib. & circunstantiis, loco tormẽtorũ vtiq; haberi poterit, quãuis quidã teneant vt per se ipsam tantùm tormenti spẽs dicatur Bart. in l. si vero ff. qui satisdar. cog. & in l. j. ff. de custod. reorum adeoquod positus reus in carcerẽ eius manib. manicis ferreis ligatis dicatur torqueri l. j. C de custod. reorũ & vlterius denegatio alimentorũ, vel tpe Hiemis detẽtio rei spoliati dr̃ tortura l. itẽ apud Labeonẽ §. q̃s. ibi malã mansionẽ ff. de iniur. Tormẽta igitur p̃dicta debent esse moderata, adeo vt tortus reseruetur incolumis vel ad Innocentiam vel ad suplicium Abb. in c. cum in cõtẽplatione de reg. iur. nu. 2. vbi DD. & iõ Abbas faciens carcerare monachũ & ei minuẽdo cibũ & potũ nõ euadit pęnã irregularitatis si talis monachus moriatur Abb. in c. ad audientiã de crim. fals. n. 4 & ĩ c. nouimus de verb. sig. n. 4. ita igitur carceratus monachus qdqd facit p̃sumitur metu facere Abb. ĩ

4

5

c.11.num 19.quod met.caus.& si denegans iudex cibum & potum reo, vel faciens detineri in arcto monasterij & stricto carcere donec confiteatur, talis confessio dicitur metu tormentorum facta l. Item apud labeonem, §. quæstionis ibi nam questionis uerbo, & tunc ut sponte dicatur aprobata debet post unum diem, & unam noctem confessionem ratificare exhistens reus in carcerem ad largam absque supradictis tormentis aliàs iudicabitur metum sempre durare, & confessionem per metum factam esse Alexan. cons.98.nu 5.& 6,in 3.uolum. & Bart,in l.1.§. Diuus seuerus ff.de quæstion. & c.lot,31.q.11. c.1.quod met.caus,& quia in tormento chordæ ignisq; non datur reo comedendi quicquàm per decẽ horas ante interrogationes rigorosas Mars. in l.1.nu.19.ff. de quæstion. ita & inter regulares seruari puto,nam in similibus tormentis exhistens reus & interrogatus qualibet uice,super indicijs contra eum exhistentibus incipiendo a leuiori modo & forma ut in cap.de interrogandis reis dictum est,ne posteà se excuset reus, ut ebrius erat,quando confessus est,& quid simile, & quia rei ultra tertium uicem nõ torquentur, diebus tamen interpellatis foller. pract. crimin. in uerbo & si confitebuntur num.71, ita & inter regulares ultra tertiam interrogationem ulterius non esse experiendum,ne tormenta adhibeantur usq; in infinitum, quæ tormenta iuxta indicia regulantur, ut si adsint unum indicium,

una

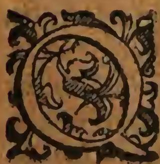
una uice rigorosè interrogabitur, si duo, duabus uicibus, si tres, totidem uicibus juxta l. repeti. ff. de quæstion. & si mille adhuc tribus, si confitebitur reus & ratificabit ut dictum est, poterit iudex illico ipsum moneri pro Die &c. ad audiēdam sententiam Item etsi negabit, & hoc interim relecto rigoroso examine mandari ut faciat deffensiones suas, si quas facere intendit.

De Sententijs. Cap. XVII.

SVMMARIA.

1 *Iudex regularis sententiat declarando ut nu. 2.*

De Sententijs. Cap. XVII.

Via vnumquodq; delictum, quod a regularibus committi potest, habet pęnam à iure impositam & statutam, ut in cap. de delictis dixi & in sequenti de pęnis dicam latius, ideo judicis regularis partes erunt in decla- 1
rando, stante quod ex processu aparet talem cōmisisse simile delictū, talem pęnam requirens incidisse in tale delictum, & talem pęnam mæreri, provt ita ipsum declarat, forma sententiæ erit 2
huiusmodi Christi nomine inuocato, Nos frater &c. Volentes dante Domino expedire ac fine

debito

interdicta censcetur Card. clem. ne in agro in §. Porrò de stat. monac. Secundo si esset piscium non ferrarum, piscare enim licitum est, c. nunq̃ de consacrat. distinct. 5. Tertiò si necessitate famis tunc promittitur, arg. tex. in c. licet de feriis. Item si Apri, vel Vrsi, aut feræ similes essent quæ deuastarent segetes & vineas monachorum arg. l. 2. Cod. de feriis prohibitiua tantùm illa reputatur quæ absque necessitate & recreatione fit cum rumore catulorum & in ipsa ponunt omnem suam cogitationem. Luden-
33 tium pœna certa de iure canonico non reperitur, licet ludere prohibeant Canones; de iure tamen Ciuili & suspensio Trienalis authen. interdicimus Cod. de episcopis, & cleric. & in §. inter dicimus in authen. de sanctiss. episcopis colla. 9.
34 Symonia quæ in veteri testamento ortum habuit ab vno qui vocabatur Giecz famulus Elisei Prophetæ vt habetur quarto Reg. Secundo in nouo Testamento fuit Iudas qui vendidit Christum qui erat Sacerdos & ideo commissit Symoniam c. 11. qui studet 1. q. 1. in nouo autem Testamento author huius sceleris fuit Simon Magus c. 19. Petrus 1. q. 1. Doctores in rubrica de Symonia eam sic deffiniunt vt. s. sit studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale vel spiritualitati annexum ideoque vendere vel emere respectiuè vota sua pro obtinendo Prioratũ Guardianatũ vel alia quacunque dignitate vel ordine simoniacus est cap. si quis obiecerit 1.

dunt in eamdem pœnam Apoſtaſiæ inhobedientiæ. Sortileg orum pœna quæ grauis debet eſ- 31
ſe, nam hæreticalem vel ſuperſticioſam materiam in ſe continent, debent puniri pœna, à ſanctiſſimo D. N. Syxto V. nuper ædicta in conſtitutione ſua cõtra mathematicos & iudiciariam exercentes, quæ hæreſis eſt, Doctores omnes in c. 1. de clerico Venatore tenent, quod Vena- 32
tio aut oppreſſiua dicitur, vnde in Geneſi legitur quod cępit Nembroth. robuſtus eſſe venator coram Domino. i. hominum opreſſor, permittente Domino & ea penitus eſt illicita vt diſtinct. 6. his itaque cuius pœna non diſcrepat ab ea homicidij, vt ibi videre licet alia eſt adulatoria vt ſunt Hiſtriones, & de hac dixi ſupra de Ioculatoribus &c. Tertia eſt Arenatoria, vt quando quis recipit mercedem vt in arena pugnet cum beſtiis feris quæ prohibita eſt, & eius pœna eſt vt infra modo dicam de quarta ſpecie quæ occupatiua dicitur quę & ipſa prohibita eſt ideoq; ſi epiſcopus ſit, tribus menſibus, ſi Pręsbiter duobus, ſi diaconus ab omni officio ſuſpenditur ita Hoſtien. in ſum. de cleric. Venat. num. 4. & Doctores omnes Hoſtien. ibi. Henric. Boich. & cæteri per totum, ſed hæc quarta ſpecies quæ verè proprio ſumpto vocabulo Venatoria dicitur, limitatur vt non habeat locum, Primo ſi Venatio eſſet quieta & recreatiua vt idem Hoſtien. tit. eod. nume. 2. non tamen tempore quadrageſimæ vel ieiunij, tunc omnibus

in-

dunt Abb. in cap. 1. & seq. de Apost. & ibi Henric. Boich. & cœteri Doctores ferè omnes ibi, quæ procedit opinio etiam si deferat habitum religiosum sed coopertum vestibus clericalibus gloss. in clem. 12. in vers. extrinseci de vit. & honest. cleric. Ioan. And. in regula certum de regul. iur. lib. 6. Oldr. cons. 184. Pater sanctæ quasi in fine licet Nauarr. in cōs. 1. de Apost. ad sui posse deffendat Apostatas huiusmodi secundæ & tertiæ classis, sed contra eum est communis Doctorum opinio, & vsus puniendi similes, ex constitutionibus Sancti Francisci de obseruantia cap. 2. & Apostata rediens, carceratur, per Annos. 3. & voce actiua & passiua priuatur. Quorum bona regularium extra claustra monasteriorumq; viuentium veniunt sub nomine spoliorum & spectant ad Reuer. Camer. Apostolicam iuxta constit. Gregorij XIII. incipien. officij nostri. 44. in ordine, sub datum Romæ 21. Iannuarij Anno 1571. modo Apostatent vel de licentia maneant vt consuluit Nauarr. cons. 80.
29 de regular. Ioculatores (quos Galli Goliardos, & Tusci Buffones appellant vt tenet Ioan. Bernard. à Diaz in praxi sua c. 62.) sunt illi qui Histriones & appellantur à canone c. 1. 4. quæst. 1. c. pro dilectione de conse. distinct. 2. quorum pœna est eadem Apostasiæ inhobedientiæ & tertio moniti deponēdi sunt si per Annum perseuerāt c. 1. de vita & honest. cleric. in 6. Item & mini-
30 stri laicorum si admoniti non destiterint inci-

dunt

rogantia Blaſphæmantis.i. irantis contra eius redemptorem & creatorem Deum deſcribitur clariſſimæ à Bernardino Diaz, in ſua praxi cap. 105. Vbi de Blaſphæmia tractat. Accerimus hoſtis & inimicus Blaſphæmantium, crudelis licet in omnibus alijs pijſſimus ſemper fuerit, Marc. Ant. Triuiſanus, qui dum executor a decem virum conſilio creatus eſſet plurima decreta contra Blaſphæmantes promulgauit & præſertim ut nemo auderet pro Blaſphæmantibus agere procurare uel eos deffendere, qui tandem ob eius vitam innocentiſſimam & Dominici Triuiſani Patris merita, præſertim in re bellica, adempta cōmuni Patrum Voto Principem Venetiarū ſenatus pronuntiauit. Apoſtaſiæ multæ 28
ſunt ſpēs. ſ. perfidiæ, innobedientiæ & irregularitatis vt gl. in c. 1. de apoſtat, & ibi innocentius &c. Perfidiæ videlicet ſi ſentiat & deffendat aliquid contra Eccleſiam Dei, cuius pęna eſt ea relapſi &c. i. mortis, innobedientiæ duobus modis intelligitur, Primo modo dicitur, quando quis non vult obedire Papæ, quia non credit eum authoritatem habere, & eius pęna ſi non abiurat, erit de qua ſupra dixi. i. relapſi, Secundo modo non obedit ex contemptu, tunc pro pęna excommunicatur, & inſordendo deponitur. Irregularitatis, ſi dimitit habitum, uel retinet habitum, ſed extra ſepta clauſuræ uiuit, ſimiliter, debet excommunicari, & deponi non redeundo ad clauſuram, hæc omnia tradunt

cognitio cum ſit Teologalis non vlterius de ea agam, non hæreticalis dicitur quando non obuiat veritatibus catholicis, ſed malum Deo, aut Beatæ Virgini, ſeu ſanctis impræcatur vt not. Albert. de hæret. quæſtio. 6. nume. 25. ſi quis igitur (inconſulto dolore vel ira cæcatus) Blaſphemauerit, & ſtatim eam dixiſſe penitebit. Reputabitur leuiſſima l. aut facta ff. de pœnis gloſ. in capit. denique deſtinct. 4. verſ. venia Iaſ. in l. ſi duo patroni §. fin. nume. 1. ff. de iureiurand. quæ concluſio videtur procedere etiā ſi eodem impetu plures Blaſphæmias dixerit, licet durius quidem puniendus ſit, ſed vna tantùm pœnam, nam vnum duntaxat crimen commiſſit l. inficiendo §. infans ff. de furt. gloſſ. in l. nunquàm plura ff. de priuat. delict. Boer. dec. 301. per totam & hoc vbique communiter receptum eſt & tali caſu Blaſphæmus non pœna ordinaria ſed extraordinariè punitur arbitrio iudicis iuxta qualitatem Blaſphæmiæ iuxta ſuperius allegata, ſed ſi ex conſuetudine Blaſphæmat ad quam inducendam duo vel tres actus ſufficiunt l. 3. Cod. de epiſcopali audientia vbi gloſ. t in verbo conſuetudini ordinariè erit puniendus. Pœna autem ordinaria huius delicti de iure ciuili eſt mors naturalis authen. vt non luxurientur contra naturam &c. de iure verò Canonico eſt depoſitio c. ſi quis per capillum 22. q. 1. quam graue autem ſit crimen Blaſphæmiæ, & quam grauiſſima ſit ar-

rogantia

Et quia ebrietas est fomes & nutrix omnium viciorum ut idem tex.in c. fi. ideo post primam vicem; correctionem pęnam supradictam, & admonitionem superioris ab ebrietate non se abstinuerit debet suspendi à quacunq; dignitate vt tex. & DD. in c. a crapula de uita & honest. cleric. Item & delictum Blasphæmiæ cum sit grauissimum itidem grauissimè debet puniri, Blasphæmare igitur nil aliud est quàm maledicere ut a Deo mouendo quæ verè Dei sunt, uel ei tribuendo, quæ Dei non sunt, uel alicui tribuendo, quæ solius Dei sunt, aut affirmãdo falsum de Deo, uel negando uerum uel maledictã in Deum conferendo vel inhonesta de eo loquẽdo, uel iurando per membra pudenda, uel detrahendo, uel irritando in Dei contumeliam, & totidem modis honori & dignitati sanctorum derogãdo ita Symancas de hæret. tit. 8: de Blasphemia in initio namq; sicut Deùs in sanctis suis laudatur, inquantum laudãtur opera, quę Deus fecit in sanctis suis: ita & Blasphæmia quæ fit in sanctos in Deum uidetur redundare, quia si delictum in consiliarios Principis commissum, uidetur in ipsum Principem commissum, quoniã pars corporis Principis appellantur: l. quisq̃s C. ad leg. Iul. maiest. ergo eadem utiq; militat ratio: Blasphæmia hæc duobus modis accipitur ut s. una sit hæreticalis altera non hæreticalis, hæreticalis illa dr̃ qñ derogat omnipotentiæ Diuinæ denegare Christum factis uel uerbis, quæ

cognitio

21 non cellebrantis cum possit & Ecclesia ipsa re-
22 quirat, nec officia diuina recitantis, non ieiun-
23 nantis, aut superiori suo ita demandanti non
24 parentis, illico ex his, & eorum quolibet deli-
cto regularis incidit in pęnam secundæ speciei Apostasiæ hoc est inobedientiæ cuius pęna est, quod infamis officitur, a testimonio repellitur & debet excommunicari c. si quis à suo 3. q. 4. & cap. si autem uobis 11. quæst. 3. Proprietarius
25 quis exhistens, quam proprietatem omnis regula pęnitus damnat & tollit ut dixi in cap. de delictis sub num. 4. & illico excommunicatus debet declarari, qui proprietarius dicitur quotiescunq; occultè sine licentia Prælati aliquid tenet ut Nauuarr. consil. 75. de regular. nume. 49. Et illud aliquid intelligitur quoties eccesserit solidos tres, ut legitur ex statuto Carthusien. relat. à Nauuarr. loco citato num. 19. qui Priores Carthusiẽses nõ excommunicant proprietarios, sed declarant proprietarios esse, nã in cõsequentiam intelligunt ipsos excommunicatos. religio hæc enim cum sanctissima tum obseruãtissimaq; semper fuerit & adhuc in die magis uirescit hunc modum obseruat pręsertim sub regimine D. Ioan. Mariæ Gandulfi Bononiensis Prioris sancti Andreæ Carthusiæ Venetiarum Benemeriti ita Nauuar. loco citat. nu. 22. Ebrius si quis semel fuerit pro pœna debet per triginta dies à communione submoueri uel recipiat 40. ictus, a fratribus, ita tex. & gloss. in c. fi. 35. dist.

Et

eſt in viridi obſeruantia, vt congregatio Caſſinen. pro allienatione bonorum ad ſummam quinquaginta millium ſcutorum obtinuit facultatem à D.N. Papa Pio V. vt conſtit. 141. incipien. decet ex benigno, ſub dat. die 5. Octobris 1571. Item alia eiuſde de anno 1570. incipiens decet & expedit &c. & eadem facultas fuit conceſſa fratribus Eremitarum ſancti Auguſtini dummodò in euidẽti vtilitate &c. vt Greg. xiij. conſtit. 9. ſub 5. Settemb. 1572. Et quod tam negligentia, q̃ dolus Prælatorum puniatur, ẽt priuatione prælaturæ uoluit tex. in c. dictum diſtinct. 81 vbi gl. 1. & ibi Archid. & Abb. in c. illa propoſitorum de accuſ. nu. 3. & Felyn. elegantiſſimè vt ſolet in cap. 1. de treug. & pac. nu. 2. in eademmet pęna pariter incurrit Prior nõ puniẽdo delicta inferiorium vel nimis eos corrigendo nam per indulgentiam datur iterata occaſio flagitia committendi & ideo iudex non corrigendo nec puniẽdo delicta tenetur in ſyndicatu ita 19
puteus de ſyndicat. plurib. in locis præſertim in c. 1. de cõtumatia nu. 3. & ſeq. Item & puniẽdo ſeuerius (quàm ius expoſtulat) reũ, ſñtia reuocat & iudex meret puniri excedẽdo metã iuris l. quid ergo, §. pęna grauior ff. de his qui not. infam. & l. ſi ſeuerior ff. eod. propterea vtroque modò ex viribus ſupradictis, & ex malo modo gubernandi meretur deponi à Prælatura, do nec edoctus, ſciat melius regere, ac etiam regularibus ſibi ſubiectis imperare. Item

non

cap. 7. ſeſſ. 24. Concilij Trident. de reformat. & cap. 4. 12. & 13. ſeſſ. 23. & conſt. Syxti V. Quæ incipit ad ſanctum &c. Lata anno Dñi
16 1588. Menſis Iannuarij, Item & corpore viciatus, maxime quando reditur deformis, & in altare Dei impõtens, ut ſi careat digito police, uel occulo Canonis, tunc inordinabilis eſt, cæteri verò indigent diſpenſatione ut tradunt Doctores in cap. 1. & ſeq. diſtinct. 55. Præſecti monaſteriorum in quorum manibus & pectore recondita ſunt adminiſtratio bonorum & conſeruatio & deffenſio eorumdem, non niſi iuſtitia duce ſe regere debent, nam ſi
17 craſſa quadam ignorantia, non redimunt acquirunt uel deffendunt bona, iura, & actiones monaſterij cum poſſint, perinde delinqunt, ac ſi uendidiſſent & dilapidaſſent, arg. tex. c. ſicut dignum §. illi etiam de homicidio, quia eo in loco vult Alexand. 3. vt ſi quis à morte quem non liberauerit cum poſſit, teneatur de homicidio, ideo non deffendendo recuperando vel acquirendo, videtur vendere alienare ac delapinare, & ideo eadem pęna tenebitur, di-
18 lapidator huiuſmodi ergo pro tanti ſceleris pęna erit à dignitate remouendus primo vt tex. in c. 2. de ſtat. monach. in fi. & c. ſi quis præsbiter 50. diſtinct. & poſtea in omnes & quaſcunq; pęnas contentas in extrauag. Pauli Papæ II. Quæ incipit ambitioſæ, tit. de reb. eccleſiæ non alienand. incurriſſe debet declarari, quæ adeo

eſt

c.11.num 19.quod met.caus.& si denegans iudex cibum & potum reo, vel faciens detineri in arcto monasterij & stricto carcere donec confiteatur, talis confessio dicitur metu tormentorum facta l. Item apud labeonem, §. quæstionis ibi nam questionis uerbo, & tunc ut spontè dicatur aprobata debet post unum diem, & unam noctem confessionem ratificare exhistens reus in carcerem ad largam absque supradictis tormentis aliàs iudicabitur metum sempre durare, & confessionem per metum factam esse Alexan. cons.98.nu 5.& 6,in 3.uolum, & Bart,in l.1.§. Diuus seuerus ff.de quæstion. & c.lot,31.q.11. c.1.quod met.caus,& quia in tormento chordæ ignisq; non datur reo comedendi quicquàm per decẽ horas ante interrogationes rigorosas Mars. in l.1. nu.19,ff. de quæstion. ita & inter regulares seruari puto,nam in similibus tormentis exhistens reus & interrogatus qualibet uice,super indicijs contra eum exhistentibus incipiendo a leuiori modo & forma ut in cap.de interrogandis reis dictum est,ne posteà se excuset reus, ut ebrius erat,quando confessus est,& quid simile, & quia rei ultra tertium uicem nõ torquentur, diebus tamen interpellatis foller. pract. crimin. in uerbo & si confitebuntur num.71, ita & inter regulares ultra tertiam interrogationem ulterius non esse experiendum,ne tormenta adhibeantur usq; in infinitum, quæ tormenta iuxta indicia regulantur, ut si adsint unum indicium,

una

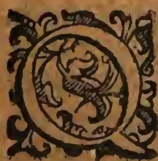
una uice rigorosè interrogabitur, si duo, duabus uicibus, si tres, totidem uicibus iuxta l. repeti. ff. de quæstion. & si mille adhuc tribus, si confitebitur reus & ratificabit ut dictum est, poterit iudex illico ipsum moneri pro Die &c. ad audiendam sententiam Item etsi negabit, & hoc interim relecto rigoroso examine mandari ut faciat deffensiones suas, si quas facere intendit.

De Sententijs. Cap. XVII.

SVMMARIA.

1 *Iudex regularis sententiat declarando ut nu. 2.*

De Sententijs. Cap. XVII.

Quia vnumquodq; delictum, quod a regularibus committi potest, habet pęnam à iure impositam & statutam, ut in cap. de delictis dixi & in sequenti de pęnis dicam latius, ideo judicis regularis partes erunt in declarando, stante quod ex processu aparet talem cómisisse simile delictū, talem pęnam requirens incidisse in tale delictum, & talem pęnam mæreri, provt ita ipsum declarat, forma sententiæ erit 2 huiusmodi Christi nomine inuocato, Nos frater &c. Volentes dante Domino expedire ac fine debito

interdicta censcetur Card. clem. ne in agro in §. Porrò de stat. monac. Secundo si esset piscium non ferrarum, piscare enim licitum est, c. nunquam de consacrat. distinct. 5. Tertiò si necessitate famis tunc promittitur, arg. tex. in c. licet de feriis. Item si Apri, vel Vrsi, aut feræ similes essent quæ deuastarent segetes & vineas monachorum arg. l. 2. Cod. de feriis prohibitiua tantùm illa reputatur quæ absque necessitate & recreatione fit cum rumore catulorum & in ipsa ponunt omnem suam cogitationem. Luden-
33 tium pœna certa de iure canonico non reperitur, licet ludere prohibeant Canones; de iure tamen Ciuili & suspensio Trienalis authen. interdicimus Cod. de episcopis, & cleric. & in §. inter dicimus in authen. de sanctis s. episcopis colla. 9.
34 Symonia quæ in veteri testamento ortum habuit ab vno qui vocabatur Giecæ famulus Elisei Prophetæ vt habetur quarto Reg. Secundo in nouo Testamento fuit Iudas qui vendidit Christum qui erat Sacerdos & ideo commissit Symoniam c. 11. qui studet 1. q. 1. in nouo autem Testamento author huius sceleris fuit Simon Magus c. 19. Petrus 1. q. 1. Doctores in rubrica de Symonia eam sic deffiniunt vt. s. sit studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale vel spiritualitati annexum ideoque vendere vel emere respectiuè vota sua pro obtinendo Prioratū Guardianatū vel alia quacunque dignitate vel ordine simoniacus est cap. si quis obiecerit 1.

q. 3.

dunt Abb. in cap. 1. & seq. de Apost. & ibi Henric. Boich. & cœteri Doctores ferè omnes ibi, quæ procedit opinio etiam si deferat habitum religiosum sed coopertum vestibus clericalibus gloss. in clem. 12. in vers. extrinseci de vit. & honest. cleric. Ioan. And. in regula certum de regul. iur. lib. 6. Oldr. cons. 184. Pater sanctæ quasi in fine licet Nauarr. in cōs. 1. de Apost. ad sui posse deffendat Apostatas huiusmodi secundæ & tertiæ classis, sed contra eum est communis Doctorum opinio, & vsus puniendi similes, ex constitutionibus Sancti Francisci de obseruantia cap. 2. & Apostata rediens, carceratur, per Annos. 3. & voce actiua & passiua priuatur. Quorum bona regularium extra claustra monasteriorumq; viuentium veniunt sub nomine spoliorum & spectant ad Reuer. Camer. Apostolicam iuxta constit. Gregorij XIII. incipien. officij nostri. 44. in ordine, sub datum Romæ 21. Iannuarij Anno 1571. modo Apostatent vel de licentia maneant vt consuluit Nauarr. cons. 80.
29 de regular. Ioculatores (quos Galli Goliardos, & Tusci Buffones appellant vt tenet Ioan. Bernard. à Diaz in praxi sua c. 62.) sunt illi qui Histriones & appellantur à canone c. 1. 4. quæst. 1. c. pro dilectione de conse. distinct. 2. quorum pœna est eadem Apostasiæ inhobedientiæ & tertio moniti deponēdi sunt si per Annum perseuerāt c. 1. de vita & honest. cleric. in 6. Item & mini-
30 stri laicorum si admoniti non destiterint inci-
dunt

rogantia Blasphæmantis.i. irantis contra eius redemptorem & creatorem Deum describitur clarissimæ à Bernardino Diaz, in sua praxi cap. 105. Vbi de Blasphæmia tractat. Accerimus hostis & inimicus Blasphæmantium, crudelis licet in omnibus alijs pijssimus semper fuerit, Marc. Ant. Triuisanus, qui dum executor a decem virum consilio creatus esset plurima decreta contra Blasphæmantes promulgauit & præsertim ut nemo auderet pro Blasphæmantibus agere procurare uel eos deffendere, qui tandem ob eius vitam inocentissimam & Dominici Triuisani Patris merita, præsertim in re bellica, adempta cōmuni Patrum Voto Principem Venetiarū senatus pronuntiauit. Apostasiæ multæ
28 sunt spēs. s. perfidiæ, innobedientiæ & irregularitatis vt gl. in c. 1. de apostat, & ibi innocentius &c. Perfidiæ videlicet si sentiat & deffendat aliquid contra Ecclesiam Dei, cuius pęna est ea relapsi &c. i. mortis, innobedientiæ duobus modis intelligitur, Primo modo dicitur, quando quis non vult obedire Papæ, quia non credit eum authoritatem habere, & eius pęna si non abiurat, erit de qua supra dixi. i. relapsi, Secundo modo non obedit ex contemptu, tunc pro pęna excommunicatur, & insordendo deponitur. Irregularitatis, si dimitit habitum, uel retinet habitum, sed extra septa clausuræ uiuit, similiter, debet excommunicari, & deponi non redeundo ad clausuram, hæc omnia tradunt

cognitio cum ſit Teologalis non vlterius de eã agam, non hæreticalis dicitur quando non obuiat veritatibus catholicis, ſed malum Deo, aut Beatæ Virgini, ſeu ſanctis impræcatur vt not. Albert. de hæret. quæſtio. 6. nume. 25. ſi quis igitur (inconſulto dolore vel ira cæcatus) Blaſphemauerit, & ſtatim eam dixiſſe penitebit. Reputabitur leuiſſima l. aut facta ff. de pœnis gloſ. in capit. denique deſtinct. 4. verſ. venia Iaſ. in l. ſi duo patroni §. fin. nume. 1. ff. de iureiurand. quæ concluſio videtur procedere etiã ſi eodem impetu plures Blaſphæmias dixerit, licet durius quidem puniendus ſit, ſed vna tantùm pœna, nam vnum duntaxat crimen commiſſit l. inficiendo §. infans ff. de furt. gloſſ. in l. nunquàm plura ff. de priuat. delict. Boer. dec. 301. per totam & hoc vbique communiter receptum eſt & tali caſu Blaſphæmus non pœna ordinaria ſed extraordinariè punitur arbitrio iudicis iuxta qualitatem Blaſphæmiæ iuxta ſuperius allegata, ſed ſi ex conſuetudine Blaſphæmat ad quam inducendam duo vel tres actus ſufficiunt l. 3. Cod. de epiſcopali audientia vbi gloſ. t in verbo conſuetudini ordinariè erit puniendus. Pœna autem ordinaria huius delicti de iure ciuili eſt mors naturalis authen. vt non luxurientur contra naturam &c. de iure verò Canonico eſt depoſitio c. ſi quis per capillum 22. q. 1. quam graue autem ſit crimen Blaſphæmiæ, & quam grauiſſima ſit ar-

Et quia ebrietas est fomes & nutrix omnium viciorum ut idem tex. in c. fi. ideo post primam vicem, correctionem pęnam supradictam, & admonitionem superioris ab ebrietate non se abstinuerit debet suspendi à quacunq; dignitate vt tex. & DD. in c. a crapula de uita & honest. cleric. Item & delictum Blasphæmiæ cum sit grauissimum itidem grauissimè debet puniri, Blasphæmare igitur nil aliud est quàm maledicere ut a Deo mouendo quæ verè Dei sunt, uel ei tribuendo, quæ Dei non sunt, uel alicui tribuendo, quæ solius Dei sunt, aut affirmãdo falsum de Deo, uel negando uerum uel maledicta in Deum conferendo vel inhonesta de eo loquẽdo, uel iurando per membra pudenda, uel detrahendo, uel irritando in Dei contumeliam, & totidem modis honori & dignitati sanctorum derogãdo ita Symancas de hæret. tit. 8. de Blasphemia in initio namq; sicut Deus in sanctis suis laudatur, inquantum laudãtur opera, quę Deus fecit in sanctis suis: ita & Blasphæmia quæ fit in sanctos in Deum uidetur redundare, quia si delictum in consiliarios Principis commissum, uidetur in ipsum Principem commissum, quoniã pars corporis Principis appellantur; l. quisqs C. ad leg. Iul. maiest. ergo eadem utiq; militat ratio: Blasphæmia hæc duobus modis accipitur ut s. una sit hæreticalis altera non hæreticalis, hæreticalis illa dr̃ qñ derogat omnipotentiæ Diuinæ denegare Christum factis uel uerbis, quæ

cognitio

21 non cellebrantis cum possit & Ecclesia ipsa re-
22 quirat, nec officia diuina recitantis, non ieiun-
23 nantis, aut superiori suo ita demandanti non
24 parentis, illico ex his, & eorum quolibet delicto regularis incidit in pęnam secundæ speciei Apostasiæ hoc est inobedientiæ cuius pęna est, quod infamis officitur, a testimonio repellitur & debet excommunicari c. si quis à suo 3. q. 4. & cap. si autem uobis 11. quæst. 3. Proprietarius
25 quis exhistens, quam proprietatem omnis regula pęnitus damnat & tollit ut dixi in cap. de delictis sub num. 4. & illico excommunicatus debet declarari, qui proprietarius dicitur quotiescunq; occultè sine licentia Prælati aliquid tenet ut Nauuarr. consil. 75. de regular. nume. 49. Et illud aliquid intelligitur quoties eccesserit solidos tres, ut legitur ex statuto Carthusien. relat. à Nauuarr. loco citato num. 19. qui Priores Carthusiēses nō excommunicant proprietarios, sed declarant proprietarios esse, nā in cōsequentiam intelligunt ipsos excommunicatos. religio hæc enim cum sanctissima tum obseruátissimaq; semper fuerit & adhuc in die magis uirescit hunc modum obseruat pręsertim sub regimine D. Ioan. Mariæ Gandulsi Bononiensis Prioris sancti Andreæ Carthusiæ Venetiarum Benemeriti ita Nauuar. loco citat. nu. 22. Ebrius si quis semel fuerit pro pœna debet per triginta dies à communione submoueri uel recipiat 40. ictus, a fratribus, ita tex. & gloss. in c. si. 35. dist.

Et

eſt in viridi obſeruantia, vt congregatio Caſſinen. pro allienatione bonorum ad ſummam quinquaginta millium ſcutorum obtinuit facultatem à D.N. Papa Pio V. vt conſtit. 141. incipien. decet ex benigno, ſub dat. die 5. Octobris 1571. Item alia eiuſde de anno 1570. incipiens decet & expedit &c. & eadem facultas fuit conceſſa fratribus Eremitarum ſancti Auguſtini dummodò in euidēti vtilitate &c. vt Greg. xiij. conſtit. 9. ſub 5. Settemb. 1572. Et quod tam negligentia, q̃ dolus Prælatorum puniatur, ēt priuatione prælaturæ uoluit tex. in c. dictum diſtinct. 81 vbi gl. 1. & ibi Archid. & Abb. in c. illa propoſitorum de accuſ. nu. 3. & Felyn. elegantiſſimè vt ſolet in cap. 1. de treug. & pac. nu. 2. in eademmet pęna pariter incurrit Prior nō puniēdo delicta inferiorium vel nimis eos corrigendo nam per indulgentiam datur iterata occaſio flagitia committendi & ideo iudex non corrigendo nec puniēdo delicta tenetur in ſyndicatu ita 19
puteus de ſyndicat. plurib. in locis præſertim in c. 1. de cōtumatia nu. 3. & ſeq. Item & puniēdo ſeuerius (quàm ius expoſtulat) reū, ſn̄tia reuocat & iudex meret puniri excedēdo metā iuris l. quid ergo, §. pęna grauior ff. de his qui not. infam. & l. ſi ſeuerior ff. eod. propterea vtroque modò ex viribus ſupradictis, & ex malo modo gubernandi meretur deponi à Prælatura, do nec edoctus, ſciat melius regere, ac etiam regularibus ſibi ſubiectis imperare. Item

non

cap. 7. sess. 24. Concilij Trident. de reformat.
& cap. 4. 12. & 13. sess. 23. & const. Syxti V.
Quæ incipit ad sanctum &c. Lata anno Dñi
16 1588. Mensis Iannuarij, Item & corpore vi-
ciatus, maxime quando reditur deformis, &
in altare Dei impotens, ut si careat digito po-
lice, uel occulo Canonis, tunc inordinabilis
est, cæteri verò indigent dispensatione ut tra-
dunt Doctores in cap. 1. & seq. distinct. 55.
Præfecti monasteriorum in quorum manibus
& pectore recondita sunt administratio bono-
rum & conseruatio & deffensio eorumdem,
non nisi iustitia duce se regere debent, nam si
17 crassa quadam ignorantia, non redimunt ac-
quirunt uel deffendunt bona, iura, & actio-
nes monasterij cum possint, perinde delinqunt;
ac si uendidissent & dilapidassent, arg. tex. c.
sicut dignum §. illi etiam de homicidio, quia
eo in loco vult Alexand. 3. vt si quis à morte
quem non liberauerit cum possit, teneatur de
homicidio, ideo non deffendendo recuperan-
do vel acquirendo, videtur vendere alienare ac
delapinare, & ideo eadem pęna tenebitur, di-
18 lapidator huiusmodi ergo pro tanti sceleris pę-
na erit à dignitate remouendus primo vt tex. in
c. 2. de stat. monach. in fi. & c. si quis præsbiter
50. distinct. & postea in omnes & quascunq;
pęnas contentas in extrauag. Pauli Papæ II.
Quæ incipit ambitiosæ, tit. de reb. ecclesiæ non
alienand. incurrisse debet declarari, quæ adeo
est

do ſine examine recepit ordines ordinatore hoc
neſciente; cum quibus tamen diſpenſare pote- 11
rit Abbas, c.1.& ſeq. eiuſdem tit. Item ſi ante
etatem legitimam fuerit ordinatus, eſt ipſo iure
ſuſpenſus, & cellebrans efficitur irregularis
adeo ut à ſolo Pontifice poſſit tantum abſolui
vt extrauagan. Pij II. Quæ incipit cum ad ſacro
rum ordin.&c. Item & per ſaltum promotus.i. 12
ordine præpoſtero ſi ignoranter epiſcopus diſpẽ
ſat at ſcienter per ſedem Apoſtolicam tantùm
diſpenſabitur, ut idem Hoſtien. in ſumma ſua;
de cleric.per ſalt.promot.nu.4.in fi.Item Homi 13
cida cum illico poſt homicidium incidat in irre-
gularitatem, non niſi à ſummo Pontifice diſpen-
ſari poteſt, c. ſententiam ne clerici uel monach.
in qua quidem pęna incidunt iudex, notarius &
teſtis, qui quouis modo iudicando, ſcribendo,
vel conſulendo ſententiam ſanguinis pronun-
tiant uel interſunt, & hæc irregularitas eſt nil
aliud quàm nota.i.infamia aut impedimentum
canonicum exuitio ſeu defectu prouéniens qua
quis prohibetur ad Eccleſiaſticos ordines pro-
moueri, & in eiſdem miniſtrare ita deffinit ſpe-
culat.in tit.de diſpenſ.§.iuxta propoſitionis, in
hac pęna incurrit qui accuſat uel defert aliquẽ
de crimine coram iudice pro quo pęna capitis
debetur uel troncatio membri c.delatori 5.q.6.
Item ſi confirmationem non ſuſceperit, hęc om- 14
nia ut ſupra dixi & ſingula per ſe faciunt quem
inhabilem ad ſacros ordines, Item & illiterratus

tur quod non, cum ibi non inueniantur significantia ipsius sacramenti ita Abbas Antiq. in d. cap. super eo de Bigamis nume. 4. Quæ opinio communiter aprobatur, quatenus tamen ipsa mulier sponte permisserit se carnaliter cognosci & deflorari, Sed si per uim, uel ex causa infirmitatis claustra pudoris corrupta fuissent non videtur propriè posse dici fuisse corruptam sed potius Virginem, quia in tali actu non concurrit voluntas sua in delectatione amittendæ Virginitatis c. ita ne & sequent. cap. magis, & c. de prudentia 32. quæst. 5. c. Sed pensandum distin. 6. l. si vxor §. si quis ff. ad leg. Iul. de adul. & stup. Dubitatur secundò an ingressu religionis perdat irregularitatem Bigamiæ Ant. de Butrio in c. fi. num. 9. eod. tit. tenet quod sic, & hoc idem voluit Henric. Boic in c. vt Bigami eod. tit. num. 1. & sequent. Sed ad ordines se promoueri non potest, quia impedit ordines, non professionem regularem. Item si à suspen-
5 so episcopo à iure uel ab homine declaratus recipit carracterem non tamen executionem ordinis Hostien. in summa sua de temp. ordin. & qualit. ordin. nu. 6. Item si à symoniaco vt infra dicam ubi de pęna symoniæ agam sub num. 34.
6 Item & ab excommunicato ut Host. loco mo-
7 do citat. & per eum ibi allegata, Item ab irregu-
8 lari vt idem loco eodem, ab Hæretico similiter.
9 Item & si furtiuè ordines receperit vt Hostien.
10 loco citat. & furtiuè quis ordinatus dicitur, quá

do

ſe adulteram c. ſi cuius 34. diſtinct. qui tamen plures habuit concubinas Bigamus non eſt Ant. de Butrio in cap. quia circa de Bigamis num. 1. & ideo maritus ſi poſt vxorem cognouit concubinam promoueri poterit cap. fraternitatis 34. diſtinct. Cauſæ quibus Bigami prohibentur ordinari ſunt quatuor, Prima quia defficit ſacramentum cap. acutius 26. diſtinct. Secunda prærogatiua ordinis hoc nō patitur cap. vna 16. diſtinct. Tertia quia timetur de incontinentia cap. propoſuiſti 82. diſtinct. Quarta quia non habet frontem prædicandi uiduitatem, qui poſt vnam aliam ſibi vxorem adiunxit cap. vna 26. diſtinct. & Antonius de Butrio in rubr. de Bigamis nume. 1. Hæc Bigamiæ irregularitas eſt de iure diuino & habet ortum à ritu apoſtolorum Antonius de Butrio in cap. ſuper eo de Bigamis nume. 4. & ideo epiſcopus ſecum diſpenſare non poteſt etiam in minoribus ordinibus, quinimo & dubitatur an Papa poſſit? vt Innocen. in d. cap. ſuper eo de Bigamis num. 1. licet Abbas antiq. in d. cap. ſuper eo num. 3. & Ioann. de Anan. ibi nu. 1. de Bigam. teneant quod poſſit Papa ſolus, & non inferior. dubitari tamen poſſet quis contraxit matrimonium credens contrahere cum Virgine, contracto matrimonio ex copula cognouit non Virginem fuiſſe; uel alio modo detegitur fuiſſe antea corruptam dubitatur an talis ignorantia eum excuſet à Bigamia, & reſpunde-
 tur

idem Petrus loco citat. num. 3. Notus dicitur, ille qui propriè de adulterio natus est gloss. in c. nisi cumpridē de renunt. in uerbo manzeres, alij verò alijs nominibus vtuntur, vt aliquis sacrilegus quia ex sacrilegio natus, alter incæstuosus quia ex consanguineis adulterinus nam ex adulterio genitus, & sic à denominatione coitus vetiti appellantur, Rebaptizatus scienter perpe-
3 tuo irregularis censcetur c. qui his de consacrat. distinct. 4. vbi glos. 1. Bigamus dicitur, quasi
4 Binæ mulieris maritus à bis & gomos quod est mulier Hostien. in capit. 1. de Bigam. num. 1. &
5 Bigamia huiusmodi duobus modis contrahitur primo si duas vxores virgines habuit, vel vnam habuit repudiatam hoc est vxorem dimissam propter fornicationem vel ob aliam causam, dumodo cognita fuerit, & constet fuisse cognitam, quia virum habuit &c. dicitur bigamiam contraxisse vt Innocen. in capit. debitum nu. 3. Ioan. de Anan. in capit. j. num. j. de Bigam. & vltra casus enumeratos sunt etiam, quando qui
6 duas vxores habuit ante baptismum vel vnam ante & vnam post c. 1. 2. & 3. distinct. 26. Item cum qui contraxit cum Deo ingrediendo religionem, si postea apostatando ducat vxorem quamuis virginem Bigamus est c. quotquot. 27. q. 1. Item qui vnam de facto, alteram de iure, vel corruptam de facto c. nuper cap. à nobis cap. quomodo virginibus 3 1. quæst. 1. vltimo si vxorem adulteram cognouit ipso viro scienter fuisse

De Pœnis. Cap. XVIII.

POsteaquam diu iudex elaborauit pro inueniendo delicto, de quo reus processatus erat; repertoq; reo culpabili; debet etiam pro ut iuris erit puniri ideo operæ precium fore duxi; ad quodcunq; delictum pœnam sui æquale à iure statutam adponere iuxta regulam uel constitutiones apostolicas aut decreta Concil. Ius Canonum, uel tandem leges communes, modo & forma ut infra dicam: Ille-
1 gitimus igitur se utiq; ordinari nō potest c. 1. de fil. præsbit. c. 1. 2. 56. distinct. & si de facto ordinatus fuerit recipit carracterem non tamen ordinis executionem c. fi. 56. distinct. quia illico censcetur interdictus ab ordinis administratione ex cōstitutione nouissimè edita à Syxto Papa V. sub nu. 22. quæ incipit ad Rom. & c. sub dat. Romæ anno. 1588. die cal. Nouēb. & multis mo
2 dis illegitimus dicitur, ut ex solutis ortus nullo tamen ex histente matrimonio, sed filius à patre fuit acceptus ut talis, ut Petrus à Plaza c. 41. nu. 5. & hic naturalis dicitur, spurius vero appellatur qui incertum patrem habet ut idem Petrus in d. c. 41. nu. 2. quia ex publica meretrice natus est, cuius omnibus patebat aditus. Manzer propriè ille dicitur, qui natus est ex ijs, qui iure Canonum matrimonium contrahere prohibentur

24 Non superiori suo parentis.
25 Proprietarij.
26 Ebrietatis.
27 Blasphemiæ.
28 Apostasiæ.
29 Ioculatoris.
30 Ministri laicorum exhibstentis.
31 Sortilegi.
32 Venatoris.
33 Aleatoris.
34 Symoniæ.
35 Homicidij.
36 Incendij.
37 Sodomiæ.
38 Sacrilegij.
39 Adulterij.
40 Incestus.
41 Stupri.
42 Fornicationis.
43 Raptus.
44 Læsæ maiestatis.
45 Furti.
46 Percussoris.
47 Falsi.
48 Iniuriæ.
49 Calumniæ.
50 An capitulum generale habeat authoritatem leges condendi.
51 Expellere de monasterio loco pœne an iuris sit.

De Pœnis. Cap. XVIII.

SVMMARIA.

1 *Pœna illegitimi quæ.*
2 *Illegitimus quot modis dicatur.*
3 *Rebaptizati Pœna.*
4 *Bigamiæ.*
5 *Ordinati à suspenso episcopo.*
6 *A Symoniaco.*
7 *Excommunicato.*
8 *Irregulari.*
9 *Hæretico.*
10 *Furtiuè.*
11 *Ante ætatem.*
12 *Per saltum.*
13 *Cum sit homicida.*
14 *Vel confirmationem non susceperit.*
15 *Si illiteratus.*
16 *Corpore viciatus.*
17 *Non deffendendo iura bonaue monasterij.*
18 *Dilapidantis bona Monasterij.*
19 *Non puniendo delicta.*
20 *Indulgendo de delinquentibus.*
21 *Non cellebrantis.*
22 *Nec officia diuina recitantis.*
23 *Nec ieiunantis.*

q. 3. Item dare pastum, vel soluere aliquid pro introitu monasterij vel Ecclesię symoniacus est, dans & recipiens respectiuè c. 1. cap. veniens de symonia, nec quantitas pecuniæ hic attenditur, sed actus, nam & si essent sex solidi sufficerent ad declarandum quem symoniacum, mediatores autē & ipsi puniuntur nam si in gradu erunt, ab eo cadant, si sine gradu anathematizentur c. si quis episcopus 1. q. 1. Principales verò qui dederunt pecuniam vt reciperent beneficium vel dignitatem aut ordines, ipso iure intelliguntur priuati, & inhabiles ad eos vel alios obtinen. c. de hoc de symonia, recipientes verò pecuniam pro eius voto priuatur & inhabilitatur vt supra ad hoc delictum probandum admittantur signa & præsumptiones vt notat. Abb. in c. Sicut de symon. & ad illud accusandum serui, meretrices, & criminosi admittuntur c. Tanta eod. tit.
de symon. Homicidij pęna est depositio c. cum 35
non ab homine de iudic. & cap. inquisitionis in princ. de accus. & homicida nedum dicitur qui occidit, sed etiam qui facto, consilio, præcepto, lingua uel adhortatione cooperatus fuerit & in quocunq; istorum casuum deponendus est
not. gloss. in c. sicut dignum de homic. §. cle- 36
ricos, in verbo consilium, si quis malo studio, siue pro odio vindicta ignem apposuerit, vel apponi fecerit; aut appositoribus consilium uel auxilium scienter tribuerit, excommunicetur, & si mortuus fuerit careat sepultura, nec absol-

rogantia Blasphæmantis.i. irantis contra eius redemptorem & creatorem Deum describitur clarissimæ à Bernardino Diaz, in sua praxi cap. 105. Vbi de Blasphæmia tractat. Accerimus hostis & inimicus Blasphæmantium, crudelis licet in omnibus alijs pijssimus semper fuerit, Marc. Ant. Triuisanus, qui dum executor a decem virum consilio creatus esset plurima decreta contra Blasphæmantes promulgauit & præsertim ut nemo auderet pro Blasphæmantibus agere procurare uel eos deffendere, qui tandem ob eius vitam inocentissimam & Dominici Triuisani Patris merita, præsertim in re bellica, adempta cõmuni Patrum Voto Principem Venetiarũ senatus pronuntiauit. Apostasiæ multæ 28 sunt spẽs. s. perfidiæ, innobedientiæ & irregularitatis vt gl. in c. 1. de apostat, & ibi innocenti us &c. Perfidiæ videlicet si sentiat & deffendat aliquid contra Ecclesiam Dei, cuius pęna est ea relapsi &c. i. mortis, innobedientiæ duobus modis intelligitur, Primo modo dicitur; quando quis non vult obedire Papæ; quia non credit eum authoritatem habere, & eius pęna si non abiurat, erit de qua supra dixi. i. relapsi, Secundo modo non obedit ex contemptu, tunc pro pęna excommunicatur, & insordendo deponitur. Irregularitatis, si dimitit habitum, uel retinet habitum, sed extra septa clausuræ uiuit, similiter, debet excommunicari, & deponi non redeundo ad clausuram, hæc omnia tradunt

cognitio cum ſit Teologalis non vlterius de ea agam, non hæreticalis dicitur quando non obuiat veritatibus catholicis, ſed malum Deo, aut Beatæ Virgini, ſeu ſanctis impræcatur vt not. Albert. de hæret. quæſtio. 6. nume. 25. ſi quis igitur (inconſulto dolore vel ira cæcatus) Blaſphemauerit, & ſtatim eam dixiſſe penitebit. Reputabitur leuiſſima l. aut facta ff. de pœnis gloſ. in capit. denique deſtinct. 4. verſ. venia Iaſ. in l. ſi duo patroni §. fin. nume. 1. ff. de iureiurand. quæ concluſio videtur procedere etiã ſi eodem impetu plures Blaſphæmias dixerit, licet durius quidem puniendus ſit, ſed vna tantùm pœna, nam vnum duntaxat crimen commiſſit l. inficiendo §. infans ff. de furt. gloſſ. in l. nunquàm plura ff. de priuat. delict. Boer. dec. 301. per totam & hoc vbique communiter receptum eſt & tali caſu Blaſphæmus non pœna ordinaria ſed extraordinariè punitur arbitrio iudicis iuxta qualitatem Blaſphæmiæ iuxta ſuperius allegata, ſed ſi ex conſuetudine Blaſphæmat ad quam inducendam duo vel tres actus ſufficiunt l. 3. Cod. de epiſcopali audientia vbi gloſ. r in verbo conſuetudini ordinariè erit puniendus. Pœna autem ordinaria huius delicti de iure ciuili eſt mors naturalis authen. vt non luxurientur contra naturam &c. de iure verò Canonico eſt depoſitio c. ſi quis per capillum 22. q. 1. quam graue autem ſit crimen Blaſphæmiæ, & quam grauiſſima ſit ar-

Et quia ebrietas est fomes & nutrix omnium viciorum ut idem tex. in c. fi. ideo post primam vicem, correctionem pęnam supradictam, & admonitionem superioris ab ebrietate non se abstinuerit debet suspendi à quacnnq; dignitate vt tex. & DD. in c. a crapula de uita & honest. cleric. Item & delictum Blasphæmiæ cum sit grauissimum itidem grauissimè debet puniri, Blasphæmare igitur nil aliud est quàm maledicere ut à Deo mouendo quæ verè Dei sunt, uel ei tribuendo, quæ Dei non sunt, uel alicui tribuendo, quæ solius Dei sunt, aut affirmãdo falsum de Deo, uel negando uerum uel maledicta in Deum conferendo vel inhonesta de eo loquẽdo, uel iurando per membra pudenda, uel detrahendo, uel irritando in Dei contumeliam, & totidem modis honori & dignitati sanctorum derogãdo ita Symancas de hæret. tit. 8. de Blasphemia in initio namq; sicut Deus in sanctis suis laudatur, inquantum laudãtur opera, quę Deus fecit in sanctis suis: ita & Blasphæmia quæ fit in sanctos in Deum uidetur redundare, quia si delictum in consiliarios Principis commissum, uidetur in ipsum Principem commissum, quoniã pars corporis Principis appellantur l. quisq̃s C. ad leg. Iul. maiest. ergo eadem utiq; militat ratio: Blasphæmia hæc duobus modis accipitur ut s. una sit hæreticalis altera non hæreticalis, hæreticalis illa dr̃ q̃n derogat omnipotentiæ Diuinæ denegare Christum factis uel uerbis, quæ

21 non cellebrantis cum possit & Ecclesia ipsa re-
22 quirat, nec officia diuina recitantis, non ieiun-
23 nantis, aut superiori suo ita demandanti non
24 parentis, illico ex his, & eorum quolibet deli-
cto regularis incidit in pęnam secundæ speciei Apostasiæ hoc est inobedientiæ cuius pęna est, quod infamis officitur, a testimonio repellitur & debet excommunicari c. si quis à suo 3. q. 4. & cap. si autem uobis 11. quæst. 3. Proprietarius
25 quis exhistens, quam proprietatem omnis regula pęnitus damnat & tollit ut dixi in cap. de delictis sub num. 4. & illico excommunicatus debet declarari, qui proprietarius dicitur quotiescunq; occultè sine licentia Prælati aliquid tenet ut Nauuarr. consil. 75. de regular. nume. 49. Et illud aliquid intelligitur quoties eccesserit solidos tres, ut legitur ex statuto Carthusien: relat. à Nauuarr. loco citato num. 19. qui Priores Carthusiēses nō excommunicant proprietarios, sed declarant proprietarios esse, nā in cōsequentiam intelligunt ipsos excommunicatos. religio hæc enim cum sanctissima tum obseruātissimaq; semper fuerit & adhuc in die magis uirescit hunc modum obseruat pręsertim sub regimine D. Ioan. Mariæ Gandulfi Bononiensis Prioris sancti Andreæ Carthusiæ Venetiarum Benemeriti ita Nauuar. loco citat. nu. 22. Ebrius si quis semel fuerit pro pœna debet per triginta dies à communione submoueri uel recipiat 40: ictus, a fratribus, ita tex. & gloss. in c. fi. 35. dist.

Et

eſt in viridi obſeruantia, vt congregatio Caſſi-
nen. pro allienatione bonorum ad ſummam
quinquaginta millium ſcutorum obtinuit fa-
cultatem à D.N. Papa Pio V. vt conſtit. 141. in-
cipien. decet ex benigno, ſub dat. die 5. Octo-
bris 1571. Item alia eiuſde de anno 1570. inci-
piens decet & expedit &c. & eadem facultas fuit
conceſſa fratribus Eremitarum ſancti Auguſtini
dummodò in euidẽti vtilitate &c. vt Greg. xiij.
conſtit. 9. ſub 5. Settemb. 1572. Et quod tam
negligentia, q̃ dolus Prælatorum puniatur, ẽt
priuatione prælaturæ uoluit tex. in c. dictum di-
ſtinct. 81 vbi gl. 1. & ibi Archid. & Abb. in c. illa
propoſitorum de accuſ. nu. 3. & Felyn. elegantiſ-
ſimè vt ſolet in cap. 1. de treug. & pac. nu. 2. in
eademmet pęna pariter incurrit Prior nõ puniẽ-
do delicta inferiorium vel nimis eos corrigendo
nam per indulgentiam datur iterata occaſio fla-
gitia committendi & ideo iudex non corrigen-
do nec puniẽdo delicta tenetur in ſyndicatu ita 19
puteus de ſyndicat. plurib. in locis præſertim in
c. 1. de cõtumatia nu. 3. & ſeq. Item & puniẽdo
ſeuerius (quàm ius expoſtulat) reũ, ſñtia reuo-
cat & iudex meret puniri excedẽdo metã iuris l.
quid ergo, §. pęna grauior ff. de his qui not. in-
fam. & l. ſi ſeuerior ff. eod. propterea vtroque
modò ex viribus ſupradictis, & ex malo mo-
do gubernandi meretur deponi à Prælatura, do
nec edoctus, ſciat melius regere, ac etiam
regularibus ſibi ſubiectis imperare. Item
non

cap. 7. sess. 24. Concilij Trident. de reformat. & cap. 4. 12. & 13. sess. 23. & const. Syxti V. Quæ incipit ad sanctum &c. Lata anno Dñi
16 1588. Mensis Iannuarij, Item & corpore viciatus, maxime quando reditur deformis, & in altare Dei impõtens, ut si careat digito pollice, uel occulo Canonis, tunc inordinabilis est, cæteri verò indigent dispensatione ut tradunt Doctores in cap. 1. & seq. distinct. 55. Præfecti monasteriorum in quorum manibus & pectore recondita sunt administratio bonorum & conseruatio & deffensio eorumdem, non nisi iustitia duce se regere debent, nam si
17 crassa quadam ignorantia, non redimunt acquirunt uel deffendunt bona, iura, & actiones monasterij cum possint, perinde delinqunt, ac si uendidissent & dilapidassent, arg. tex. c. sicut dignum §. illi etiam de homicidio, quia eo in loco vult Alexand. 3. vt si quis à morte quem non liberauerit cum possit, teneatur de homicidio, ideo non deffendendo recuperando vel acquirendo, videtur vendere alienare ac delapinare, & ideo eadem pęna tenebitur, di-
18 lapidator huiusmodi ergo pro tanti sceleris pęna erit à dignitate remouendus primo vt tex. in c. 2. de stat. monach. in fi. & c. si quis præsbiter 50. distinct. & postea in omnes & quascunq; pęnas contentas in extrauag. Pauli Papæ II. Quæ incipit ambitiosæ, tit. de reb. ecclesiæ non alienand. incurrisse debet declarari, quæ adeo
est

do ſine examine recepit ordines ordinatore hoc
neſciente; cum quibus tamen diſpenſare pote- 11
rit Abbas, c.1.& ſeq. eiuſdem tit. Item ſi ante
etatem legitimam fuerit ordinatus, eſt ipſo iure
ſuſpenſus, & cellebrans efficitur irregularis
adeo ut à ſolo Pontifice poſſit tantum abſolui
vt extrauagan.Pij II. Quæ incipit cum ad ſacro
rum ordin.&c. Item & per ſaltum promotus.i. 12
ordine præpoſtero ſi ignoranter epiſcopus diſpẽ
ſat at ſcienter per ſedem Apoſtolicam tantùm
diſpenſabitur, ut idem Hoſtien. in ſumma ſua;
de cleric.per ſalt.promot.nu.4.in fi.Item Homi 13
cida cum illico poſt homicidium incidat in irre-
gularitatem, non niſi à ſummo Pontifice diſpen-
ſari poteſt, c. ſententiam ne clerici uel monach.
in qua quidem pęna incidunt iudex, notarius &
teſtis, qui quouis modo iudicando, ſcribendo,
vel conſulendo ſententiam ſanguinis pronun-
tiant uel interſunt, & hæc irregularitas eſt nil
aliud quàm nota.i.infamia aut impedimentum
canonicum exuitio ſeu defectu proueniens qua
quis prohibetur ad Eccleſiaſticos ordines pro-
moueri, & in eiſdem miniſtrare ita deffinit ſpe-
culat.in tit.de diſpenſ.§.iuxta propoſitionis, in
hac pęna incurrit qui accuſat uel defert aliquẽ
de crimine coram iudice pro quo pęna capitis
debetur uel troncatio membri c.delatori 5.q.6.
Item ſi confirmationem non ſuſceperit, hęc om- 14
nia ut ſupra dixi & ſingula per ſe faciunt quem
inhabilem ad ſacros ordines, Item & illiterratus

tur quod non, cum ibi non inueniantur ſignificantia ipſius ſacramenti ita Abbas Antiq. in d. cap. ſuper eo de Bigamis nume. 4. Quæ opinio communiter aprobatur, quatenus tamen ipſa mulier ſpontè permiſſerit ſe carnaliter cognoſci & deflorari; Sed ſi per uim, uel ex cauſa infirmitatis clauſtra pudoris corrupta fuiſſent non videtur propriè poſſe dici fuiſſe corruptam ſed potius Virginem, quia in tali actu non concurrit voluntas ſua in delectatione amittendæ Virginitatis c. ita ne & ſequent. cap. magis, &c. de prudentia 32. quæſt. 5. c. Sed penſandum diſtin. 6. l. ſi vxor §. ſi quis ff. ad leg. Iul. de adul. & ſtup. Dubitatur ſecundò an ingreſſu religionis perdat irregularitatem Bigamiæ Ant. de Butrio in c. fi. num. 9. eod. tit. tenet quod ſic, & hoc idem voluit Henric. Boic in c. vt Bigami eod. tit. num. 1. & ſequent. Sed ad ordines ſe promoueri non poteſt, quia impedit ordines, non profeſſionem regularem. Item ſi à ſuſpen-
5 ſo epiſcopo à iure uel ab homine declaratus recipit carracterem non tamen executionem ordinis Hoſtien. in ſumma ſua de temp. ordin. & qualit. ordin. nu. 6. Item ſi à ſymoniaco vt infra dicam ubi de pęna ſymoniæ agam ſub num. 34.
6 Item & ab excommunicato ut Hoſt. loco mo-
7 do citat. & per eum ibi allegata, Item ab irregu-
8 lati vt idem loco eodem, ab Hæretico ſimiliter.
9 Item & ſi furtiuè ordines receperit vt Hoſtien.
10 loco citat. & furtiuè quis ordinatus dicitur, quā

do

se adulteram c. si cuius 34. distinct. qui tamen plures habuit concubinas Bigamus non est Ant. de Butrio in cap. quia circa de Bigamis num. 1. & ideo maritus si post vxorem cognouit concubinam promoueri poterit cap. fraternitatis 34. distinct. Causæ quibus Bigami prohibentur ordinari sunt quatuor, Prima quia defficit sacramentum cap. acutius 26. distinct. Secunda prærogatiua ordinis hoc nō patitur cap. vna 16. distinct. Tertia quia timetur de incontinentia cap. proposuisti 82. distinct. Quarta quia non habet frontem prædicandi uiduitatem, qui post vnam aliam sibi vxorem adiunxit cap. vna 26. distinct. & Antonius de Butrio in rubr. de Bigamis nume. 1. Hæc Bigamiæ irregularitas est de iure diuino & habet ortum à ritu apostolorum Antonius de Butrio in cap. super eo de Bigamis nume. 4. & ideo episcopus secum dispensare non potest etiam in minoribus ordinibus, quinimo & dubitatur an Papa possit? vt Innocen. in d. cap. super eo de Bigamis num. 1. licet Abbas antiq. in d. cap. super eo num. 3. & Ioann. de Anan. ibi nu. 1. de Bigam. teneant quod possit Papa solus, & non inferior. dubitari tamen posset quis contraxit matrimonium credens contrahere cum Virgine, contracto matrimonio ex copula cognouit non Virginem fuisse; uel alio modo detegitur fuisse antea corruptam dubitatur an talis ignorantia eum excuset à Bigamia, & respunde-

idem Petrus loco citat. num.3. Notus dicitur, ille qui propriè de adulterio natus est gloss. in c. nisi cumpridẽ de renunt. in uerbo manzeres, alij verò alijs nominibus vtuntur, vt aliquis sacrilegus quia ex sacrilegio natus, alter incæstuosus quia ex consanguineis adulterinus nam ex adulterio genitus, & sic à denominatione coitus ve-
3 titi appellantur, Rebaptizatus scienter perpetuo irregularis censcetur c. qui his de consacrat. distinct. 4. vbi glos. 1. Bigamus dicitur, quasi
4 Binæ mulieris maritus à bis & gomos quod est mulier Hostien. in capit. 1. de Bigam. num. 1. &
5 Bigamia huiusmodi duobus modis contrahitur primo si duas vxores virgines habuit, vel vnam habuit repudiatam hoc est vxorem dimissam propter fornicationem vel ob aliam causam, dumodo cognita fuerit, & constet fuisse cognitam, quia virum habuit &c. dicitur bigamiam contraxisse vt Innocen. in capit. debitum nu. 3. Ioan. de Anan. in capit. j. num. j. de Bigam. & vltra casus enumeratos sunt etiam, quando qui
6 duas vxores habuit ante baptismum vel vnam ante & vnam post c. 1. 2. & 3. distinct. 26. Item cum qui contraxit cum Deo ingrediendo religionem, si postea apostatando ducat vxorem quamuis virginem Bigamus est c. quotquot. 27. q. 1. Item qui vnam de facto, alteram de iure, vel corruptam de facto c. nuper cap. à nobis cap. quomodo virginibus 3 1. quæst. 1. vltimo si vxorem adulteram cognouit ipso viro scienter fuis-

De Pœnis. Cap. XVIII.

POsteaquam diu iudex elaborauit pro inueniendo delicto, de quo reus prodcessatus erat; repertoq; reo culpabili; debet etiam pro ut iuris erit puniri ideo operæ precium fore duxi, ad quodcunq; delictum pœnam sui æquale à iure statutam adponere iuxta regulam uel constitutiones apostolicas aut decreta Concil. Ius Canonum; uel tandem leges
communes, modo & forma ut infra dicam. Ille- 1
gitimus igitur se utiq; ordinari nō potest c. 1. de filij præsbit. c. 1. 2. 56. distinct. & si de facto ordinatus fuerit recipit carracterem non tamen ordinis executionem c. fi. 56. distinct. quia illicò censcetur interdictus ab ordinis administratione ex cōstitutione nouissimè edita à Syxto Papa V. sub nu. 22. quæ incipit ad Rom. & c. sub dat. Romæ anno. 1588. die cal. Nouēb. & multis mo-
dis illegitimus dicitur, ut ex solutis ortus nullo 2
tamen exhistente matrimonio, sed filius à patre fuit acceptus ut talis, ut Petrus à Plaza c. 41. nu. 5. & hic naturalis dicitur, spurius vero appellatur qui incertum patrem habet ut idem Petrus in d. c. 41. nu. 2 quia ex publica meretrice natus est, cuius omnibus patebat aditus. Manzer propriè ille dicitur, qui natus est ex ijs, qui iure Canonum matrimonium contrahere prohibentur

24 Non superiori suo parentis.
25 Proprietarij.
26 Ebrietatis.
27 Blasphemiæ.
28 Apostasiæ.
29 Ioculatoris.
30 Ministri laicorum exhistentis.
31 Sortilegi.
32 Venatoris.
33 Aleatoris.
34 Symoniæ.
35 Homicidij.
36 Incendij.
37 Sodomiæ.
38 Sacrilegij.
39 Adulterij.
40 Incestus.
41 Stupri.
42 Fornicationis.
43 Raptus.
44 Læsæ maiestatis.
45 Furti.
46 Percussoris.
47 Falsi.
48 Iniuriæ.
49 Calumniæ.
50 An capitulum generale habeat authoritatem leges condendi.
51 Expellere de monasterio loco pœnæ an iuris sit.

q.3. Item dare paſtum, vel ſoluere aliquid pro introitu monaſterij vel Eccleſię ſymoniacus eſt, dans & recipiens reſpectiuè c.1. cap. veniens de ſymonia, nec quantitas pecuniæ hic attenditur, ſed actus; nam & ſi eſſent ſex ſolidi ſufficerent ad declarandum quem ſymoniacum, mediatores autē & ipſi puniuntur nam ſi in gradu erunt, ab eo cadant, ſi ſine gradu anathematizentur c. ſi quis epiſcopus 1.q.1. Principales verò qui dederunt pecuniam vt reciperent beneficium vel dignitatem aut ordines, ipſo iure intelligutur priuati, & inhabiles ad eos vel alios obtinen. c. de hoc de ſymonia, recipientes verò pecuniam pro eius voto priuatur & inhabilitatur vt ſupra ad hoc delictum probandum admittantur ſigna & præſumptiones vt notat. Abb. in c. Sicut de ſymon. & ad illud accuſandum ſerui, meretrices, & criminoſi admittuntur c. Tanta eod. tit. de ſymon. Homicidij pęna eſt depoſitio c. cum 35
non ab homine de iudic. & cap. inquiſitionis in princ. de accuſ. & homicida nedum dicitur qui occidit, ſed etiam qui facto, conſilio, præcepto, lingua uel adhortatione cooperatus fuerit & in quocunq; iſtorum caſuum deponendus eſt not. gloſſ. in c. ſicut dignum de homic. §. cle- 36
ricos, in verbo conſilium, ſi quis malo ſtudio, ſiue pro odio vindicta ignem appoſuerit, vel apponi fecerit; aut appoſitoribus conſilium uel auxilium ſcienter tribuerit, excommunicetur, & ſi mortuus fuerit careat ſepultura, nec abſol-

uat nisi damnum &c. persoluat & per annum pęnitentia ei detur ut Hyerosolimis aut in Hispania in seruitio Dei permaneat ita tex. in cap.
37 pessimam 23. q. 8. Sodomiæ pęna de iure canonico est depositio & perpetuus carcer, nihilonimus ex constitutione Pij Papæ V. Regulares hoc uitio utentes mandat ut priuati intelligantur & degradati iudicibus secularibus tradentur quæ constitutio est 70. in ordine incipien. Horrendum &c. Lata tertio Calen. Set-
38 tembris anno 1568. Quæ vtinam modo seruaretur ex constitutionibus Sancti Francisci, de obseruantia c. 5. perpetuo incarcerati permanere coguntur, Sacrilegij pęna de iure ciuili est mors naturalis ut Salyc. in rubr. C. de crim. sacril. in fine, de iure autem canonico est depositio ut uoluit Hostien. in summa tit. de accus. §. quis sit effectus versiculo & gratia exempli,
39 si quis regularis cognouerit mulierem nuptam debet deponi & ad perpetuas carceres detruditur ita gloss. in c. lator in gloss. 1. 2. q. 2. c. si quis clericus 81. distinct. & efficitur infamis Abb. in c. at si clerici §. de adulterijs vers. sed circa, de
40 iudic. incestus est consanguineorum uel affiniũ abusus text. in c. lex illa 36. q. 1. Eius pęna tamen est depositio vt Didacus super 4. decret. fol. 91. num. 3. & gloss. in c. non debet 30. q. 1. Stuprum propriè loquendo est virginum defloratio c. lex illa 36. q. 1. illius pęna est depositio ut Abb. in c. at si clerici de iudic. nu. 34. & latè
clarus

clarus §. ſtuprum verſic. ſed quæro. Pœna for- 42
nicationis ſimplicis erit ſuſpenſio vt notat cla-
rus §. fornicatio verſic. ſed quæro, tamen in
prælato ex ſola incontinentia debet deponi ut
Abbas, in cap. monachi de ſtat. regul. num. 6.
& regulares de conſuetudine priuantur voce 43
actiua & paſſiua per trienium & de loco illo
prototidem tempore debent exullare, & mo-
nachi incarcerantur quia eius pena eſt arbitra-
ria vt Ioan. de Anan. in c. ſignificauit de adult.
num. 4. Felyn. in cap. at ſi clerici de iudic. num.
13. & ſic ſeruus Regulares & ſic monachi ra-
ptores mulierum de iure Canonico deponun-
tur tex. & ibi Abb. in c. 2. de raptor. etiam &c.
Si autem mulierem puta monialem raperet
tunc deponendus & perpetuò carceratus ma-
neat, etiam ſi cognouerit carnaliter & non ra-
puerit c. ſi qua monachorum 27. q. 1. c. ſi quis
epiſcopus 27. q. 1. De pœna criminis læſæ ma- 44
ieſtatis Diuinæ uel humanæ, relinquitur vna
ſpecies inquiſitoribus & altera principibus, de-
licta huiuſmodi ſunt adeo inhumana, vt pœ-
nam non inuenio condignam, quia nec mors
ſufficit ad ipſarum venditam. Fures debent de-
poni capit. presbiter. 81. diſtinct. vbi gloſ. in 45
verbo captus intelligit, & ſi furtum eſt gra-
ue vel fures infragranti fuerunt depræhenſi tunc
degradati à ſuis ordinibus in arctum monaſte-
rium ſeu carcerem debent detrudi vt voluit
Hoſtien. in ſumma titu. de condit. fur. in §. fin.

46 Percussores excommunicantur à iure c. si quis
47 suadente diabolo 17. qō. 4. tamen Abbas &c. poterit eum absoluere cap. cum illorum de sententia excommun. capit. sententiam ne clerici vel monach. crimen falsitatis multis modis committitur, primò circa testes, secundo circa instrumenta, tertio circa scripturas, quarto & vltimo circa monetam, falsitas circa testes duobus modis contingit, cellando veritatem, & exprimendo mendacium, si testis in iudicio citatus & iuratus, tacuerit veritatem peccat mortaliter, vt Rota dec. 572. nume. 2. de testibus. in nou. cap. vnicuique §. sit quoque. 2. quæst. 3. & iste occultans veritatem punitur ac si falsum diceret Nell. tract. de testibus nume. 243. Tindar. tract. de testibus 1. quæst. num. 3. Bart. in l. 2. num. 14. Cod. si contra ius vel vtil. public. Anton. de Butr. in cap. super literis de rescript. num. 9. Bonif. de Vital in clement. testibus nu. 65. de testibus Felyn. cons. 50. nume. 23. Bero in cap. super literis de sententia & re iud. nu. 3. Quia & hoc casu lædit Deum iudicem & partem Abb. in cap. 1. de crim. fal. nume. 1. & eius testis falsitate operatur vt iudex committat iniquitatem Bero in capit. quoniam contra de probat. nume. 4. & quia testis quomodocunque falsus debet puniri l. falsum Cod. si ex falso instrumento ideo pro illius pœna erit deponendus & detrudendus ad arctum locum c. si episcopus 50. distinct. vtens falso instrumento dicitur

citur falſum committere l. maiorem Cod. de falſis, abradens inſtrumenta committit falſum Afflict. dec. 404. nu. 4. aperiens litteras alterius tenetur de falſo Bart. in l. Titio num. 3. ff. ad municipal. vendens eamdem rem duobus incidit in falſum. Item ſi quis dixerit ſe Doctorem cum non ſit notarium, vel æquitem, Abbatem, Guardianum &c. incidunt in falſum vt Doctores in l. j. & 2. C. ad leg. Cornel. de falſ. Item fabricans, falſam monetam vel bonam circuncidens committit falſum & eadem pœna tenebitur ad alchimiam quouis modo exercendo incidit alchimiſta in pœna infamiæ priuationis quarumuis dignitatum & inhabilitatis aliarum vt cap. 1. de crim. fal. extrauan. comm. dicat ſumma Antonin. & Abb. quod ſibi placent cum aliter Pontifex iubeat. Iniuria duobus modis com- 48
mititur factis vel verbis, factis vt dixi in verbo percuſſiones, verbis vt ſi fiat conuicium pœna huius delicti eſt ſatisfatio publica & ideo Doctores dicunt quòd eſt arbitraria §. in ſumma inſtit. de iniur. quia ſi iniuria publicè facta fuit, itidem publicè debet ſatisfieri, conſtitutiones tamen Sancti Franciſci de obſeruantia c. 6 vltra pœnam diſciplinæ, tenetur dicere culpam coram omnibus iniuriatoq;, actio hæc tollitur ſpatio vnius anni ut gloſſ. in l. ſi non conuicij in gloſſ. fi. C. de iniur. Item per conuerſationem habitam cum offenſore clarus. §. iniuria verſ. Item tollitur. Item per remiſſionem expreſſam ut lo

co citato, hoc vnum tamen minime prætermittendum esse censceo, ut si quis aliquem iniuriauerit, & interest reipublice christianæ scire talem iniuriam veram esse, & illam probauerit tunc iniurians non debet puniri, sed si non expedit illam scire meretur puniri Bart. in l. eum qui nocentem in princ. ff. de pœnis & est communis opinio ut dixit Alexand. in l. 3. in princ.
49 num. 6. ff. de liber. & posthum. & quia calumniator illæ dicitur qui falsa crimina proponi ut in §. notandum secunda qõ. 3. & Anto. de Butrio in rubr. de calumniat. & venit tunc puniendus calumniator eadem pœna, qua veniebat puniendus accusatus capit. 2. 2. quæst. 3. & Butrius ac Abb. in d. rubr. de calumniat. Regula-
50 res qui regunt, adeò cornua erexerunt, vt sibi ipsis licere præsumunt facere dicere & statuere quod sibi placet, & inferiores pœnis minis & terroribus compellunt parere, condendo leges & statuta multoties contra ipsammet regulam quam proffessi sunt, ideo huius voti semper fui vt regulares nullum ius nullamque authoritatem haberet condendi leges, primo quia authoritas leges condendi penes Principes reperitur l. princep. de legib. Secundo quia si regulæ ipsæ à sanctis institutæ non sunt seruandæ nisi à summis Pontificibus fuerint confirmatæ vt dixi in capit. 1. num. fi. ergo multo minus poterunt regulares hoc facere, tertio nec concilium ipsum generale cum assistẽtia omnium Prælatorũ tam

se-

secularium q̃ regularium, nisi à Pontifice fuerit confirmatum non tenet nec seruari debet quia non ligat vt Nauarr. consil. primo de constitut. num. 5. ergo &c. Quartò si regulares volunt capitulum generale cellebrare summus Põtifex declarat quot Annis vt dixi in capit. 4. nume. 1. Si vendunt alienant &c. nõ possunt extrauagan. Ambitiosę de rebus Eccles. non alie. &c. Et leges condere poterunt? absque confirmatione Sanctissimi D. N. Papæ semper hoc esse rediculosum reputaui maxime cum multæ ex constitutionibus suis derogent regulæ ipsi, vt non detur appellatio, vt maior imponatur pœna &c. & de similibus de quibus breuitati studens vlterius agere non insisto. vnum tamen prætermittere recuso, quòd cum de iure Canonico ad quodlibet delictum statuta sit eius pœna modo & forma de qua supra, aliqui expellunt monachos de suo monasterio, qui postea in habitu seculari euagantur per ciuitatem in scandalum Christi fidelium, & animæ ipsorum detrimentum non modicum quia si regularis vbi proffitetur ibi etiam perpetuo seruire tenetur vt Nauarr. cons. 5. num. 1. de regular. non debent ergo eum eicere superiores quia ex delicto acquirunt libertatem.

De Appellationibus. Cap. XIX.

SVMMARIA.

1 *Appellatio quando detur.*
2 *Appellandi formula.*

De Appellationibus. Cap. XIX.

Via Penæ quæ à Regularibus impo nuntur sunt in duplici differentia nam vel ad correctionem morum vel aliàs ordinariè formato processu profferuntur, à primis datur
1 nequaquàm appellatio vt ex Regula sancti Benedicti habetur capit. 68. quo in loco mandatur correctioni satisfieri per monachum vt votum obedientiæ seruet sed postea possit coram superiore se conqueri quòd etiam verum est & de iure communi c. irrefragabili de offi. iud. ordin. & c. cum speciali in fi. de appellat. c. repræhensibilis & c. 2. eod. titu. sed si modum excesserit in corrigendo, vel aliàs ordinariè processerit tunc datur appellatio vt tenet foll. in c. 36. de ordine procedendi contra monachos num. 22. & 24. Si tamen appellat ad superiorem suum regularem non autem secularem prout vetitum est fra

tribus

tribus sancti Francisci de obseruantia ex constit. Creg. XIII. lata die 8. Aprilis 1575. & fratribus sanctæ Mariæ seruorum per constitutionem latam à clem. 8. 15. Februarij. 1593. & quod detur in omni casu Appellatio inter regulares notat Nauarr. in c. nullam 18. q. 2. num. 51. comment. 3. de appellationibus regularibus concessis vel vetitis tractat. vbi efficaciter probat religiosos appellare posse, etiam à sententia lata super correctione, sed quia satis ampla, est illa disputatio satis est, vt stat veritas quòd datur de iure Appellatio, & quis duobus modis appellare licet in scriptis vt videlicet. Ego fr. &c. abhac vestra sententia lata vt dicitur contra me ad fauorem N. ad R. P. Prouincialem vel Generalem appello, protestando ipsam recipi & nil inhouari, nam regulares non petunt Apostolos, nec eis prohibetur adire ministrum vel generalem sui est electio, vel eripiendo iter versus superiorem loco appellationis habetur adeoq; non videtur incidere in pœnam qui vadit ad superiorem nec incidere in pœnam sac. Concil. Trident. cap. 4. sess. 25. de regular. & monial. vt latissimè materiam hanc disputat ad partes, & concludit pro appellatione & recursu Nauarr. locis Citatis. 2

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM OMNIVM DE QVIBVS supra fit mentio.

A.

Appellatio

B.

C.

Confessus

Deffen-

D.

E.

F.

G.

H.

Ieiunna-

I.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.